

IGK bo začasno zaprl vrata

V obdelavi je več variant za dokončno sanacijo Industrije gradbene keramike z Račjega sela pri Trebnjem — Novoles zagotavlja socialno varnost delavcev.

RAČJE SELO, STRAŽA — Industrija gradbene keramike z Račjega sela, pri Trebnjem, ki od 1. oktobra 1981 posluje kot Novolesov tozd, bo po devetih letih obstoja in osmih letih izgub letos 1. junija začasno zaprl vrata. V temeljitem poročilu o dosedanjem poteku sanacije, ki so ga pripravili v Novolesu in z njim na tiskovni konferenci v Straži seznanili novinarje, je navedenih šest variant za rešitev. Najmanj možnosti je, da bi opremo konzervirali ali začeli stečajni postopek. Dokončna usoda tovarne pa bo menda znana do konca tega meseca, ko bodo v Novolesu že lahko rekli, kaj se bo s tovarno dogajalo v prihodnje.

Ko se je Novoles pred tremi leti odločil za pripojitev IGK — prej je ta delovala v okviru ljubljanskih opekarn, Tehnike, Slovenija ceste Tehnike — je nameraval zaokrožiti svoj proizvodni program tudi s keramiko, pa tudi kvalitetne glinje je bilo dovolj. V Novolesu so bili prepričani, da bodo s svojimi velikimi izkušnjami in dobrimi rezultati pri organizaciji proizvodnje, produktivnosti, izkoriščanja zmogljivosti, planiranju lahko uspešno prispevali na pomoč keramikom v Račjem selu. V načrtu so imeli tudi tehnološko sanacijo tovarne, ki že od samega začetka ni bila dograjena. Z boljšo organizacijo in vlaganji naj bi dosegli optimalno izkoriščanje zmogljivosti — proizvodnjo 600.000 kvadratnih metrov ploščic — in boljšo kvaliteto. Vendar prvi sanacijski odbor svoje naloge ni uspešno opravil, zato je bila imenovana operativna sanacijska komisija, ki je takoj začela delati.

● Kljub velikim prizadevanjem je IGK leto 1982 zaključila z izgubo. Zaradi tega so začeli iskati druge možnosti, ki pa niso bile sprejemljive. Tako je IGK leto 1983 zaključila s še enkrat večjo izgubo kot leto poprej. Znašala je prek 61 milijonov dinarjev, letos naj bi se ta izguba podvojila.

K temu lahko dodamo, da so v tem Novolesovem tozdu vsako leto povečali proizvodnjo, izboljševali kvaliteto in zmanjševali porabo energije na enoto proizvoda. Že leta 1982 je bila produktivnost večja za 14 odst., lani pa se je povečala za 17 odst. in je bila največja med vsemi Novolesovimi tozdi. Kljub izboljšani tehnologi-

varno. Slej ko prej je glavni vzrok za to predrag plin, ki zavzema polovico vseh materialnih stroškov. Cene propana — butana so se

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRISPEVEK H GRADNJI ODDAJNIKA

ČRNOMELJ — Del območja ob Kolpi v črnomaljski občini ne more spremljati ljubljanskega programa TV, brez oddajnega centra na Trdinovem vrhu pa ni moč zagotoviti tehničnih pogojev za postavitev pretvornikov ob Kolpi. Vendar zaradi pomanjkanja denarja RTV Ljubljana namenja za izgradnjo oddajnega centra le 65 odst. sredstev, ostali delež pa bodo zagotovile družbenopolitične skupnosti. Merilo za plačilo deleža posamezne občine je število televizijskih sprejemnikov. V črnomaljski občini jih je bilo konec junija lani 3.946, zato znaša triletni prispevek občine 1.581.000 din oz. letno dobrih 52 starih milijonov. Ker pa je črnomaljska občina dopolnjevana, ji bo ta del sredstev zagotovljen v proračunu.

Papež mladi športnik SRS za lansko leto

IG — V ponedeljek je bila v telovadnici tamkajšnje osnovne šole zaključna prireditev ob izboru najboljših mladih športnikov Slovenije. Po anketi, ki sta jo opravila tečnika Mladina in Pionirski list, je ta laskavi naslov med fanti pripadel novomeškemu kolezarju in kandidatu za nastop na olimpijskih igrah v Los Angelesu, Sandiju Papežu, njemu ob bok pa so bralci omenjenih tednikov postavili še državnega nogometnega reprezentanta Srečka Katanca in košarkarja Cometa Jurija Zdvoca.

„Resda sem med kandidati za nastop na olimpijskih igrah v Los Angelesu, toda s tem se ne obremenjujem. Vem, da bodo potovali le najboljši, to pa bo potrebno potrditi ne vseh izbirnih nastopih,“ je med drugim povedal mladi ur jugoslovanskega kolezarjenja.

V primežu domačih cen

Ribniški ITPP povečuje proizvodnjo in izvoz

RIBNICA — V ribniškem ITPP bodo letos povečali proizvodnjo za petino, izvoz pa bo še enkrat večji. Vendar bodo tudi ob tako močnem povečanju produktivnosti in izvoza težko vzdržali cenovna nesorazme-

OBISK JUGOSLOVANSKIH TELEVIJICEV

ČRNOMELJ — 30. in 31. marca so bili na obisku v Črnomlju uredniki televizijskih dnevnikov in ostalih informativnih oddaj jugoslovanskih televizij. Na redni letni skupščini so ocenili medtelevizijsko sodelovanje ter se seznanili z gospodarskim in političnim položajem Bele krajine, ogledali pa so si tudi kulturne in zgodovinske znamenitosti Črnomlja.

ROMI POČASTILI SVOJ PRAZNIK — V nedeljo dopoldan so v novomeškem Domu kulture že tretje leto zapored praznovali svetovni dan Romov tudi Romi iz novomeške občine. Najprej so si v mali dvorani ogledali razstavo fotografij (na sliki) na temo „Romi“ avtorja Saša Fuisa in risbe celjskih šolarjev, ki so nastale po ogledu filma Filipa Robarja „Opre Roma“. Osrednji del je potoval v veliki dvorani, kjer je blizu sto Romov nagovoril predsednik društva „Rom“ Rajko Šajnovič, zatem pa so nastopili pionirji — Romi iz bršljinske šole XII. SNOUB in romski orkester iz Črnomlja. Škoda, da ni bilo celovečernega filma „Kdo tam poje“, kot je bilo dogovorjeno z delavci Doma kulture. (Foto: J. Pavlin)

EUROTRANS IZVOZIL ZA 3 MILIJONE DOLARJEV

RIBNICA — Ribniški Eurotrans, ki sicer deluje v okviru sozda Integral, se je lani uvrstil med pomembne izvoznike storitev. Na tujih trgih je realiziral za 3,25 milijonov dolarjev izvoza. S tem se ni uvrstil samo med pomembne ribniške izvoznike, ampak je tudi med najpomembnejšimi v Integralu.

RK TRIGLAV PRAZNUJE

LJUBLJANA — Radioklub Triglav letos praznuje 35-letnico uspešnega delovanja. V tem času se je v klubu vzgojilo preko 500 radioamaterjev do visoke tehnične veščine, kar so člani kluba dokazali tudi na jugoslovanskih in mednarodnih tekmovanjih (prvo mesto v Jugoslaviji, drugo na svetu).

PREDSEDNIK BO UROŠ BREGAR

RIBNICA — Pretekli teden je bila tu programsko-volilna seja občinskega sveta zveze sindikatov Ribnica. Na seji so temeljito obdelali delovanje sindikata v preteklem letu, hkrati pa tudi gospodarske rezultate. Ker so ti za zdaj za ribniško gospodarstvo še ugodni, je bila tudi ocena delovanja pozitivna. Na seji so izvolili novo vodstvo. Predsednik občinskega sveta ZSS Ribnica bo Uroš Bregar, sekretar pa še naprej Dušan Oven.

Pobude obetajo

Pred turistično sezono na Dolenjskem

Pravijo, da turizem ne pozna več letnih časov. Za Dolenjsko tega zaenkrat še ne moremo reči, čeprav prizadevanja nekaterih, še posebej pa odbora za izgradnjo novega smučarskega rekreacijskega centra na Gačah pri Črmošnjicah, vendarle kažejo, da ni več daleč dan, ko bomo Dolenjci tudi v zimi zaslužili prenekateri dragocen turistični dinar. Vse dotlej so pa seveda meseci pred nami tisti, od katerih si turistični delavci Dolenjske obetajo največ.

Prav zategadelj je pobuda, ki je te dni prišla od Dolenjske turistične zveze, še posebej dobrodošla. K turizmu namreč ne sodijo le hoteli, zdravilišča, bazeni, lov, ribolov, pač pa vse, kar je na očeh obiskovalcu: očiščene ulice, ceste, vasi, urejena pročelja hiš, urejene zelenice, nasadi, parki. Akcije naj bi stekle po vseh mestih, krajevnih skupnostih, vaseh, organizatorji pa naj bi bili turistična društva, mladina ali krajevne organizacije SZDL. Strokovno pomoč pri urejanju je ponudila turistična zveza, dodatne nasvete, kot tudi okrasno rastlinje in cvetlice pa je moč dobiti v vrtnarijah.

Zakaj te vrstice? Nobena skrivnost ni več, da skuša Dolenjska turistična zveza, ki se je, kot kaže, ponovno postavila na noge, razširiti in izboljšati doslej zares skromno turistično ponudbo Dolenjske. Z izjemno krupnega tozda Zdravilišča in pa Otočca danes skoroda ni moč govoriti o organiziranem turizmu. Ob pogojih, kakršne ima Dolenjska, pa je to odločno premalo. In zato gre vsekakor pohvaliti to in še nekatere pobude Dolenjske turistične zveze, kot so na primer pospešen razvoj kmečkega turizma, h kateremu sodi tudi zamisel o ureditvi tovrstnega campa, organiziranje turističnih prireditev, tesnejše sodelovanje s turističnimi delavci Posavja in še kaj.

B. BUDJA

TOVARNA PRIKOLIC IMV POSLOVALA Z IZGUBO

BREŽICE — Leto 1983 je zaključil z izgubo samo Tozd TAP Industrije motornih vozil, vendar je bila izguba za tretjino manjša kot leto dni poprej in je dosegla 25,4 milijona dinarjev. Poleg splošnih so vzroki za izgubo še tile: nedoseganje načrtovane proizvodnje, motnje pri oskrbi z repromaterialom in pomanjkanje finančnih sredstev. Izgubo so povečevale tudi zvišane nabavne cene surovin.

TELEVIZIJCI V POSAVJU — Na povabilo medobčinskega sveta SZDL in medobčinske zbornice Posavja so najodgovornejši programski delavci ljubljanske televizije Stane Grah, Aleks Štakul, Tomaž Terček in Darko Marin 4. aprila v Krškem seznanili posavske družbenopolitične delavce z načrti TV dopisništva za boljše „pokrivanje“ življenja v tej regiji. Popoldne so si z zanimanjem ogledali proizvodne prostore in računalniško vodeno skladišče semiške Lisce (na sliki). (Foto: P. Perc)

Ob koncu tedna bo prevladovalo pretežno jasno vreme.

ZDRAVILNA SPOMLADANSKA PAŠA — Regrata je v teh dneh na travnikih na pretek. Na novomeški tržnici ga skorajda ni moč kupiti, medtem ko ga na ljubljanski branjeveke ponujajo tudi za 600 din. Strah, da bi se preko regrata okužili s steklino, je odveč, zato ga nabirajmo, dokler je še sezona zanj. Regrat ni odličen le za solato, kajpak obogaten s fižolom, jajci, kuhano govedino, krompirjem, ocvrto prekajeno slanino, ampak so tudi korenine in cvetovi njegovi zdravilni deli, iz katerih se dajo pripraviti zdravilni sokovi in čaji. Ob vsem tem pa je morda še najpomembnejše, da je regratova solata zastoj, poleg tega pa se človek na svežem zraku še razgiblje. To vedo tudi v družini Mijajlovič iz Žabje vasi, ki smo jih posneli v nedeljo dopoldan na bližnjem travniku. (Foto: J. Pavlin)

TREBELJANKE DELAJO ZA ANGORO

TREBNJE — Za kmetice na Trebnjem se je pred kratkim odprla možnost dodatnega zasluga, ki bo v krajih, kjer nimajo svojih obratov, prišel še kako prav. Angora iz Ljubljane, ki v svojih tovarnah nima dovolj zmogljivosti, jim je namreč v sodelovanju s Kmetijsko zadruzo Trebnje ponudila šivanje pletenin na domu. Za to delo se je že odločilo osem kmetic, ki so uspešno opravile usposabljanje. Z delom so pričele pretekli teden. Kmetice bodo na domu zaslužile ravno toliko kot druge delavke v Angori, hkrati pa bodo tudi pokojninsko in invalidsko zavarovane, priznan bodo imele dopust in vse ostale ugodnosti. Vsekakor je Angora nakazala pozornosti, ki se odpirajo za zaposlovanje na podeželju, zlasti v bolj zaostalih predelih. Zgled, vreden posnemanja.

Ukrepi — recept zoper nered?

Ker se razmere v tozdu Pekarna in slaščičarna Novo mesto, zlasti pa v enoti Črnomelj, ne popravljajo, je predlagan ukrep družbenega varstva

NOVO MESTO — Črnomaljski izvršni svet je dal pobudo, novomeški pa jo podpira, začasne ukrepe družbenega varstva v Žitovem tozdu Pekarna in slaščičarna Novo mesto. Najslabše so razmere v črnomaljski enoti, dobre v Trebnjem, nezadovoljive pa v novomeškem delu kolektiva.

Največje težave imajo s peki v Črnomlju, kjer so zaradi nereda, nediscipline in še marsičesa prikrajšani potrošniki. Poslovanje po domače se kaže v tem, da izmenovodja sam kroji proizvodni program, peki sami presojujejo, kaj se izplača delati, ne glede na naročila strank. Delavci zamujajo delo, veliko je izostankov, zoper anarhijo pa ne ukrepajo ali pa so disciplinske kazni tako blage, da jih nihče ne jemlje zares.

Menijo, da gre za motnje v samoupravnih odnosih. Da poslovodni organ in detavski svet ne opr-

vijata v redu svojih nalog in da niso brez krivde tudi v skupnih službah kombinata Žito, ker nudijo premalo strokovne pomoči.

Ker ni pravega sodelovanja med enoto v Črnomlju in vodstvom tozda v Novem mestu, Črnomaljši menijo, da poslovodni organ tozda ni kos anarhiji. Takega mnenja je bil tudi novomeški izvršni svet, ki je 3. aprila obravnaval razmere.

Kar pa zadeva novomeški del tozda je na dlani tudi, da zadeve

niso urejene, saj nad oskrbo s kruhom ljudje že dalj časa negotujejo. Tudi sanitarna in tržna inspekcija sta že večkrat ugotovili, da proizvodnja in promet s kruhom glede kvalitete izdelkov in higienske neoporečnosti niso v redu. Bilo je tudi več širših sestankov na ravni tozda z družbenopolitičnimi in občinskimi funkcionarji, pa njihovi predlogi niso naleteli na razumevanje v kolektivu.

V nasprotju s tem pa velja Pekarna v Trebnjem, ki je tudi enota tega tozda, za zelo dobro urejeno. Vodi jo sicer visoko kvalificirani delavec, v 13-članskem kolektivu je vpeljan red in kruh je tak, da ga vsi hvalijo.

R. BAČER

IGK bo začasno zaprl vrata

NAŠA ANKETA

Vabljuješe varčevanje?

S trdnostjo domače valute je povezano zaupanje vanjo, s tem pa tudi varčevanje. Še posebno če ga v bankah znajo spodbuditi s pravimi ukrepi in ugodnostmi. Kaže, da se pri nas slabi časi za dinarsko varčevanje utegnejo spremeniti, med ukrepi pa so tudi višje obrestne mere za vezane vloge. Že vezava za dobo treh mesecev se bo krepko poznala v višini obresti, na leto ali več pa še krepkeje. Toda ali bo to dovolj? Bo dinar v oči varčevalcev bolj cenjen in tuja valuta kaj manj vabljiva za varčevalce? Bodo naši občani več varčevali? Ali galop cen duši vsako željo in možnost za to?

ZORICA VRTAČIČ, prodajalka v Betini trgovini v Metliki: „Že dalj časa namensko varčujemo, da bomo lahko zamenjali sedanje majhno stanovanje za večje in plačali potrebno udeležbo. Za kakršno koli drugo varčevanje nam ne ostane nič. Tudi ko bomo v večjem stanovanju, ne bomo mogli varčevati. Kakšno varčevanje neki, saj še od meseca do meseca ne zvozimo! Če bi mi kakšen dinar ostal, bi raje kaj potrebnega kupila, kot v teh časih varčevala.“

TONČKA ŠUMLAJ, uslužbenka iz Dobove: „Nič nam ne ostane za varčevanje v banki. Z možem odplačujemo kredite za hišo, ki še ni dokončana, čeprav že stanujemo v njej. Imava tudi dva šoloobvezna otroka, zato porabimo vse sproti. Vezane vloge na krajši čas se mi zdijo bolj zanimive kot dolgoročne. Z možem sva se pred gradnjo hiše odločila za desetletno vezano vlogo, vendar obresti niso dohitevale inflacije.“

JURE FRANKOVIČ, strugar v Beltu: „Za gradnjo hiše varčujem po 4.000 dinarjev vsak mesec, to je skoraj tretjina mojega osebnega dohodka. Denar, ki ostane, porabim sproti za življenje. Priznam, da so obljubljeni obresti privlačne, a žal ne bom mogel varčevati, ker nimam kaj. Če bi imel več denarja, bi se odločil za varčevanje z vezanimi sredstvi, saj menim, da se dinarje, kljub temu da jim vrednost nezadržno pada, še splača hraniti.“

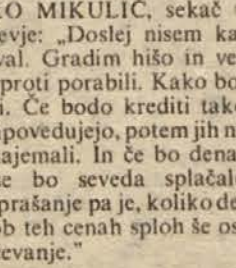
OLGA ŠVENT, računovodkinja iz Novega mesta: „Vsekakor bo dinarsko varčevanje v bankah poslej za občana privlačnejše, če bodo napovedane nove obresti res dosegale inflacijo. A problem je v tem, če bodo ljudje ob naraščajočih življenjskih stroških sploh še lahko varčevali. Jaz si omembe vrednega varčevanja ne morem privoščiti, ker so osebni dohodki v naši ustanovi — domu starejših občanov — prenizki. Domnevam, da tudi drugje ni kaj dosti bolje.“

ZDENKO RABZELJ iz Krmelja: „Za varčevalce bo ugodnejše, če se bodo obresti večale tako, kot je napovedano, se pravi, da bodo nekako dohajale inflacijo. A za nas v Krmelju in sploh za varčevalce iz naše doline je problem, da tu nima nobena banka svoje izpostave in mora človek za vse bančne zadeve — razen tistih v zvezi z osebnimi dohodki, kar opravimo v svojih kolektivih — v Sevnico.“

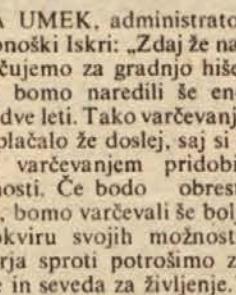
ZDRAVKO MIKULIČ, sekač v ZKGP Kočevje: „Dolje nisem kaj prida varčeval. Gradim hišo in ves denar smo sproti porabili. Kako bo, je težko reči. Če bodo krediti tako dragi, kot napovedujejo, potem jih ne bomo več najemali. In če bo denar vrednejši, se bo seveda splačalo varčevati. Vprašanje pa je, koliko denarja nam ob teh cenah sploh še ostane za varčevanje.“

CVETA MUHVIČ, kontrolorka v kočevski Vezeni: „Na banki imam nekaj prihrankov, osebni dohodek prejemam preko nje, vsega pa ne porabim in nekaj denarja ostane. Da bi pa varčevala, tudi ob ugodnejših obrestih, ne nameravam. Hišo imamo, avto tudi, tako nimam kakšnih posebnih načrtov. Lahko rečem, da bo denar, ki ga imam na banki že zdaj, tam tudi ostal, vezanih vlog pa ne bom imela.“

ZVONKA UMEK, administratorka v mokronoški Iskri: „Zdaj že namensko varčujemo za gradnjo hiše, verjetno pa bomo naredili še eno pogodbo za dve leti. Tako varčevanje se nam je splačalo že doslej, saj si z namenskim varčevanjem pridobiš nekaj prednosti. Če bodo obresti bolj ugodne, bomo varčevali še bolj, seveda v okviru svojih možnosti. Precej denarja sproti potrošimo za gradnjo hiše in seveda za življenje.“

DARINKA BOHORČ s Senovega: „Zaposlila sem se šele pred kratkim, zato prej nisem varčevala, ker ni bilo kaj. Mislim, da kljub višjim obrestnim meram zaenkrat še ne bom postala varčevalka, saj denarja nimam preveč in vrednost dinarja vse prehitro pada. V pogovorih s sodelavci pa sem slišala, da bi ljudje varčevali, če bi se splačalo. Tako pa je danes bolje kupiti, kar moreš, ker bo jutri dražje.“

(Nadaljevanje s 1. strani)

v zadnjih treh letih povečale za trikrat, podobno je bilo tudi z drugimi pomembnejšimi materiali, prodajne cene sintere keramičnih

ploščic (izjemno kvalitetnih) pa so se v tem času povečale za nekaj več kot 50 odst. Ta nesorazmerja med cenami, zlasti pa obeti za podražitev naftnih derivatov, kažejo, da bi se letos izguba povprečno na 120 milijonov dinarjev ali na milijardo starih dinarjev na mesec. Hkrati pa je jugoslovanski trg tako rekoč zasičen s keramičnimi proizvodi, saj so proizvodnje zmogljivosti veliko večje od potreb. Lani so se izgube jugoslovanske keramične industrije v primerjavi s predlani povečale za trikrat.

Zato je vsako nadaljnje vztrajanje pri proizvodnji, še posebej, če vemo, da je IGK doslej pridela la okoli 250 milijonov izgub, ekonomski nesmisel. V Novoletu so se v dogovoru s samoupravnimi organi v tozdu in delovni organizaciji odločili za ustavitve proizvodnje. Razen dveh skrajnih možnosti, ki smo jih že navedli, so

v rezervi še štiri variante za dokončno saniranje IGK: preusmeritev proizvodnje na področju keramike, odstopitev IGK drugi delovni organizaciji s področja keramike, preusmeritev proizvodnje v okviru Novoleta ali preusmeritev proizvodnje v okviru druge delovne organizacije.

Na sestanku z novinarji, ki je bil pretekli petek, so člana KPO Novoleta Bojan Vernig in Mirko Peterič predsednik izvršnega sveta ljubljanske občine Nace Dežman in direktor IGK Pavle Jurgljič med drugim dejali, da bo Novolet zagotovil socialno varnost delavcem, do konca tega meseca pa bo sprejel tudi dokončni dogovor, kako bo s tovarno v Račjem selu. Odločitve, da tovarna preneha delovati 1. junija letos, pa je že bila sprejeta na delavskem svetu tozda in delovne organizacije.

J. SIMČIČ

(Ne)učinkovita uprava

Preveč je predpisov, premalo pa denarja za posodobitev njenega dela in za nagrajevanje

LJUBLJANA — „Spet je bilo izrečenih več kritičnih besed na račun stanja kot nakazanih rešitev,“ je ob zaključku regijskega posveta o ureditvi državnih uprav ugotovil Milan Marinič, predsednik medobčinskega sveta SZDL ljubljanske regije, ki je v začetku aprila ta posvet tudi sklical.

Nadalje je menil, da lahko že brez pomoči republike in zveze ter brez spreminjanja predpisov v posameznih občinah poskrbijo za racionalizacijo dela, organizacije dela in postopkov. Tudi občinske in medobčinske službe (na primer inšpekcijske) občine lahko organizirajo tako, da bodo poceni in kljub temu učinkovite. Oceniti pa je treba tudi gibanje kadrov (v vseh slovenskih občinah, razen v občini Ribnica, se je od leta 1977 do lani štvalo zaposlenih v občinskih upravah za več ali manj povečalo), njihovo strokovno usposobljenost in uspešnost. Ugotoviti je treba tudi, kakšen je odnos občinske uprave in tudi vodstev krajevnih skupnosti do porabnikov njenih storitev.

V poročilu je bila večkrat omenjena kočevska občina, in to v pohvalnem smislu, saj je med tistimi občinami, ki

imajo najmanj upravnih delavcev na 1.000 prebivalcev, in sicer 3,63 (Črnomelj 4,51, Brežice 4,93, Metlika celo 6,07), kjer na enega upravnega delavca odpade največ delovnih organizacij in sicer 3,11, in kjer z ozirom na površino občine odpade največ (11,35) kvadratnega kilometra na enega upravnega delavca (v Brežicah naprimer le 2,14 kv. km).

Na posvetu so posebej poudarili, da imamo vse družbene režije (ne le državne uprave) pri nas preveč. Strokovnjaki so ugotovili, da smo pri nas 4-krat manj produktivni kot v Zahodni Nemčiji, vendar ne toliko na račun proizvodnje kot na račun družbene režije.

J. PRIMC

Še vedno porabimo več, kot ustvarimo

V Posavju manj izgub

KRŠKO — V Posavju so gospodarske organizacije združenega dela v zaključnih računih 1983 prikazale za več kot 248 milijonov izgube, kar je sicer precej manj kot leto poprej, toda tedaj je samo izguba nuklearke znašala 306 milijonov dinarjev.

Pri 11 izgubarjih je zaposleno 1.424 delavcev, najvišjo izgubo pa je izkazalo pet kolektivov iz sevnjske občine, in sicer skupaj preko 142 milijonov dinarjev. Nekrto izgubo pa so prikazali Tovarna avtomobilskih prikolice, to je tozda IMV v Brežicah, Elektrarna Bresanica in Rudnik nekovin Blanca. Na meji rentabilnosti je lani poslovalo 11 organizacij združenega dela v krški in po dve iz brežiške in sevnjske občine.

Ko je analitik SDK Krško Irena Čargo delegate posavske Medobčinske gospodarske zbornice seznanjala z uresničevanjem resolucijskih ciljev v preteklem letu, je poudarila, da se je obseg industrijske proizvodnje v regiji povečal za 3,7 odst., po vseh kategorijah oz. kazalcih pa so najbolj na ravni republike v krški občini, medtem ko gospodarstvo v Brežicah nekoliko zaostaja. Rast porabljenih sredstev pa je, razen v sevnjski občini, večja od ustvarjenega dohodka.

Sevnjska Lisca pa tudi Jutrjanka in krmeljska Metalna imajo največ zaslug za ugodno plačilno devizno bilanco sevnjske občine, medtem ko je približno dvetretjinski delež k izvozu Posavja v višini 46 milijonov dolarjev še vedno prispevala krška tovarna Djuro Salaj (29,4 milijona dolarjev!). Pomembnejši posavski izvozniki so lani bili še brežiška Tovarna pohištva in Gozdno gospodarstvo ter kostanjeviška Iskra in senovska Metalna.

Skupščina je evidentirala Franca Puhnerja, direktorja Tovarne pohištva iz Brežic za predsednika izvršnega odbora sklada skupnih rezerv gospodarstva Slovenije, kjer je že doslej uspešno zastopal Posavje kot član.

Posavsko združeno delo je med najbolj obremenjenimi v republiki, še zlasti s prispevno stopnjo za zdravstvo. Skupščini republiške Gospodarske zbornice bodo ponovno predlagali, da bi razpravljali o za manj razvite nesprijemljivem delstvu, da imajo najrazvitejši občine najnižje prispevne stopnje. Podprli so dogovor, ki ga podpisujejo tudi posavska, doljenjska in zasavska gradbeno operativna, občinski izvršni sveti in banke, da pristopijo h konzorciju za izgradnjo verige spodnjesevskih elektrarn.

P. PERC

TEŽAVE Z NAFTO

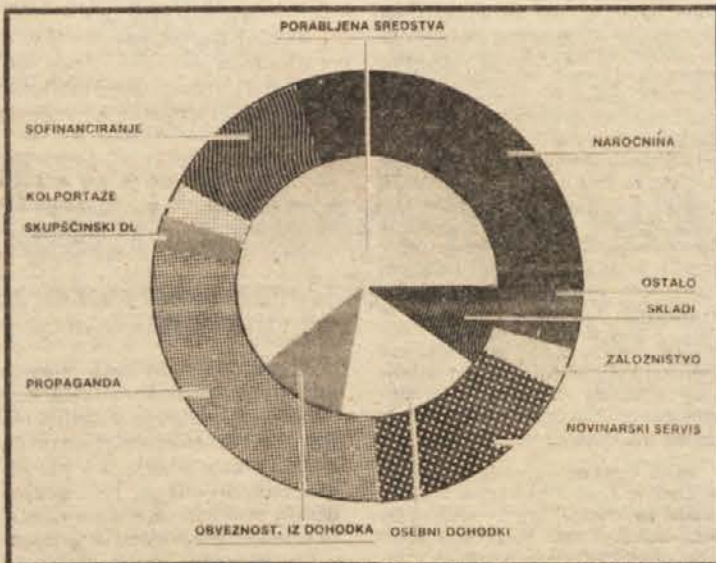
SEVNICA — V sredo, 4. aprila, je imel Izletnik težave z gorivom za delavske avtobuse. Ker so bile črpalke suhe, so se vozniki znašli tako, da so pretakali gorivo iz tistih avtobusov, ki so gorivo imeli, ali pa tako, da so eni in isti peljali po več progah. Končno so vprašanje rešili tako, da so dobili nafto neposredno iz delavnice v Celju. Minuli četrtek je imela črpalka v Boštanju obsežen zlovesčji trikotnik — „Goriva ni“, medtem ko ga je že premogla črpalka v mestu.

PREDLOGI ZA SREBRNA PRIZNANJA OF

BREŽICE — Žirija za podeljevanje priznanj OF slovenskega naroda pri OK SZDL predlaga, da za dolgoletno, požrtvovalno delo pri razvijanju socialističnih družbenih odnosov, predvsem delegatskega sistema, pri krepitvi SZDL in uveljavljanju samouprav v krajevnih skupnostih dobijo letošnja priznanja OF: prosvetno društvo Dobova, gasilsko društvo Bukošek, krajevna organizacija RK Skopce ter posamezniki: Mirko Grubišič, Ludvik Metelko, Marjanca Ogorevc, Vlado Podgoršek in Stanko Zobarič. Dokončen sklep o tem bo izrekla OK SZDL.

ENKRATNO AKCIJO BODO RAZVILI V TRAJEN PROCES

BREŽICE — Aprilsko čiščenje okolja, s katerim so po vnaprej usklajenem programu začeli v občini, je samo uvod v ohranjanje in negovanje okolja. Družbenopolitične organizacije, KS, delovni kolektivi in društva načrtujejo to kot trajno dejavnost. Letos je čiščenje del akcije NNNP 1984. Prvi varstvu okolja bodo Brežičani navezali stike s sosednjo republiko Hrvaško. Občane bodo med letom podrobneje informirali tudi o vplivih jedrske elektrarne Krško na okolico.

NOTRANJI KROG KAŽE ODHODKE, ZUNANJI PRIHODKE.

Kako smo lani poslovali

Dokaj uspešno poslovno leto je treba pripisati predvsem krčenju obsega Dolenjskega lista

TOZD Časopis Dolenjski list je v preteklem letu posloval uspešno. Dosegli smo 52.515.386 din celotnega prihodka, kar je za 53 odstotkov več kot leto poprej. Tudi ostali kazalci gospodarjenja kažejo ugodnejšo rast. Vendar so to le navidezni uspehi, saj so doseženi predvsem na račun skrepi obsega časopisa, ki je nastalo zaradi pomanjkanja papirja. Dolenjski list je imel lani skupno 1.268 strani, kar je za desetino manj od planiranih. Zaradi sočasno spremenjenega koncepta urejanja (ukinitve komunističnih strani), po katerem je prostor bolj izkoriščen, pa menimo, da tako količinski kot vsebinsko Dolenjski list ni bil bistveno prikrajšan.

Glavni vir naših prihodkov sta še vedno naročnina in oglašje. Delež sofinanciranja OK SZDL, ustanovitelja Dolenjskega lista, je znašal 14 odstotkov. Še vedno so bile težave s sofinanciranjem, saj nekateri OK SZDL niso v celoti poravnali svojih obveznosti in nam dolgujejo še 690.000 din.

Stroški postovanja so kljub manjšemu obsegu vseeno precej porasli, zlasti stroški za papir (občasno boljše kvaliteta). Pošta nam je ukinita ugodnost pri poštnih dražje so bile grafične storitve zaradi delnega prehoda na fotostavek in drugo.

Zaposlenih je bilo 28 delavcev, od tega 15 novinarjev. Imamo 4 študente na FSN, smer novinarstvo.

Dolenjski list

Ljubljansko pismo

Pred odjugo cen

Dinar bo dražji

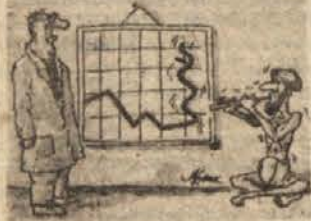
LJUBLJANA — Znano je, da smo v zadnjih dveh letih z vrsto ukrepov ekonomske politike omejili rast splošne, skupne in osebne porabe, zlasti izplačil za investicije. Kljub temu pa se je poraba nezaposlenega oziroma poraba, ki nima kritja v družbenem proizvodstvu države, skoraj podvojila. Po najnovejših ocenah so bila lani izplačila za investicije, splošno, skupno in osebno porabo za tretjino večja kot družbeni proizvod, prav tolikšen pa je finančni primanjkljaj, ki se izraža v povečanih izgubah, negativnih tečajnih razlikah, neporavnanih dolgovih bankam in neporavnanih obveznostih med gospodarskimi organizacijami, pa tudi med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi.

Lahko bi rekli, da bi po stvarnem obračunu celotnih prihodkov v gospodarstvu v zaključnih računih za l. 1983 praktično vse „zunaj gospodarstva“ ostalo brez sleherne denarja ali, kot menijo mnogi ekonomisti, da bi po poravnavi vseh primanjkljajev vsaj dve tretjini gospodarstva ostali brez dohodka, prav tako pa tudi vsi, ki živijo od namišljene novoustvarjene vrednosti.

Odvč je zdaj spraševati, kako se je lahko zgodilo kaj takšnega. Po kostanj moramo v žerjavico z roko. Zaradi obveznosti, ki smo jo sprejeli od mednarodnega monetarnega fonda, da bomo s politiko obrestnih mer zagotovili spodbudo za vse oblike varčevanja in učinkovitejše poslovanje z denarjem, bomo morali uveljaviti novo politiko obrestnih mer, veliko strožjo od dosedanje.

Že s 1. majem se bo obrestna mera za družbena sredstva pri trimesečni vezavi dvignila od 8 na 27%, potem pa vsake tri mesece še za nekaj odstotkov, tako da bo 1. aprila prihodnjega leta znašala 41. Pri vezavi sredstev na več kot 1 leto je prvo zvišanje predvideno od 17 na 33,5%, končno pa na 43%. Več kot dve leti vezana sredstva pa bodo najprej prinesla 35% obresti (sedaj 21%), končno pa 44%.

Cena hranilnih vlog občanov se bo maja pri vezavi sredstev na več kot tri mesece od sedanjih 12% povečala na 29,5%, od 18 na 34% pri vezavi na več kot eno leto in od 23 na 37,5% pri vezavi na preko dveh let.

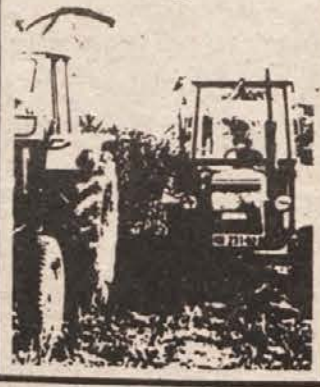
Obrestne mere pri deviznem varčevanju naj bi uskladili z gibanjem in višino obrestnih mer v tujih bankah. To pomeni zmanjšanje sedanjih obrestnih mer na vpogled od 7,5 na 5%, za sredstva, vezana dlje kot na tri leta, pa od 12,5 na 8%. Po nekaterih predlogih naj bi bile te mere še nižje.

Podražili se bodo tudi potrošniški krediti, odvisno od višine pasivnih obrestnih mer za vezana sredstva občanov. Cena teh kreditov od enega leta in za kredite na ostrovi odkupa deviz naj bi znašala 32% (sedaj 20%), dlje od enega leta pa 40% (sedaj 25%). Po nekaterih predlogih pa naj bi kredite za prejem in oziromno ter devizno-diparske kredite obravnavali malo manj strogo.

Priloge na odmrznitev cen se prav tako izčkajo. Manjši del blaga naj bi se naprej ostal v okviru režima administrativno določenih cen. Gre za cene različnih vrst energije, cene osnovnih prehranskih proizvodov, ki so pomembni za zbiranje temeljnega prometnega javka (npr. cigarete).

VINKO BLATNIK

kmetijstvo

PŠENICO „ŽITU“, DA BO DOVOLJ KRUHA

BREŽICE — Živilski kombinat Žito Ljubljana želi v prihodnje odkupovati tržne presečke pšenice v brežiški občini. Posredovala naj bi mu jih Agraria. Med predstavniki obeh organizacij so se že začeli pogovori. Skupaj so oblikovali predlog poslovnega sodelovanja. Agraria naj bi poslej vso pšenico odkupljeno, od zasebnih kmetov, in presečke iz družbene proizvodnje prodala Žitu, kombinat pa bi zagotovil nemoteno preskrbo občanov z vsemi vrstami kruha.

ZADRŽEVALNIK BO

RIBNICA — Gradnja zadrževalnika visokih voda pri Prigorici je zahtevna z gradbenega vidika, še bolj pa zaradi zapletov pri pridobivanju zemljišč, ki so potrebna za to gradnjo. Investitor si mora še pred izdajo lokalne odločbe zagotoviti vsa zemljišča, se pravi, da ima v tem primeru opraviti z nad 400 lastniki. Doslej so pri tej investiciji že opravljena nekatera pripravljala dela, letos pa se bo začela tudi gradnja pregrade.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Zadnje čase je ob petkih tržnica živahnejša kot ob ponedeljkih. Tudi minuli teden je bilo tako. V petek je kar mrgolelo prodajalk s precej dobro ponudbo, saj niti regrata, motovilca, spomladanskih rož in sadik ni manjkalo. Jajca so se pocenila, saj so jih ob obilni ponudbi ženske ponujale po 12 dinarjev, do nedavnega pa jih za manj kot 15 din nobena ni hotela dati. Na stalnih stojnicah imajo zasebniki spet lepe banane po 240 din kilogram, sicer pa potrošnikom ne manjka cenejšega sadja in tudi ne zelenjave.

Sejmišča

NOVO MESTO — Rejci so pripeljali 200 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in 204 prašičev v starosti od 10 do 12 tednov. Prodanih je bilo 159 pujskov, cena pa je bila za mlajše od 5.000 do 6.000 dinarjev, za starejše pa od 6.000 do 7.500 dinarjev.

BREŽICE — Naprodaj je bilo 369 prašičev, starih do 3 mesece. Lastnike je zamenjalo 270 živali, ki so bile po 270 dinarjev za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Mrtva čebela kot svarilo

Že stoletja velja med za dragoceno naravno zdravilo in idealno hrano, katerega vrednost potrjuje tudi znanost. Vendar pomen čebel ni le v medu in vosku, še vrednejši je njihov delež pri opravevanju kmetijskih rastlin. Samo opravevanje sadnih rastlin je po mnenju strokovnjakov desetkrat več vredno od celotnega pridelka medu in že to je več kot zadosten razlog, da si čebela in sadjar podata roke in enako skrbno varujeta čebelo, ko jim (zlasti spomladi) preti največja nevarnost — škropljenje sadnega drevja in z njim povezana možnost za množično morijo.

Res že sedem let velja zakon, natančneje rečeno odredba o varovanju čebel pred kemičnimi sredstvi, vendar je važnejša od nje sadjarjeva zavest. Ali jo ima ali pa je nima, konec koncev vemo, kako je na sploh s spoštovanjem predpisov pri nas in kako se nam otepa, da jih imamo preveč, ne poskrbimo pa, da bi jih doselno urednili.

• Zatorej se zanesimo raje najprej na vesten odnos do tako koristen in dopadljive živalce, kot je čebela. Si sapis, sis apis. Noben razumen človek ne bo prišel (prašiva so še nevarnejša od škropljenih) nevarnih pripravov v razcvetelo jablano, ki brni od neutrudnih opravevalk. Manj previdni pa so ljudje, ko v sadovnjaku cveti podrast in ko drobni cvetovi plevla prav tako privabijo zbiralke medu in cvetnega prahu. Tudi nepozno škropljenje s herbicidi po njh je za čebelo lahko usodno, če je plevel že ušel v cvet. Že sami preleti škropljenih njih utegnejo biti nevarni, zato je priporočljivo, če je še tako treba, škropiti v poznih popoldanskih urah ali proti večeru, ko so čebele že na varnem.

Sicer pa, kot rečeno, ostane še odredba. Ta ukazuje, da mora sadjar, ki ni poskrbel za popolno varnost in ima v sadovnjaku cvetočo podrast, dva dneva pred škropljenjem obvestiti o svoji nameri vse lastnike panjev v oddaljenosti do 3 km. V tem primeru je še mogoče preprečiti zastrupitev čebel, ki se pri nas še vedno pojavljajo kot nadvse kruta posledica nečloveškega ravnanja. Mrtve čebele na panjevi bradi so zgovornejši od vsakega opozorila.

inž. M. L.

Računalnik na sledi za točo

Pogovor z novim predsednikom koordinacijskega odbora za obrambo pred točo v Sloveniji, inž. Albinom Ješelnikom, direktorjem sevniškega kombinata

SEVNICA — Minuli teden je bila v Ljubljani prva seja novostanovljenega koordinacijskega odbora za obrambo pred točo v Sloveniji. Za predsednika je bil izvoljen dipl. inž. agronomije Albin Ješelnik, direktor sevniškega Kmetijskega kombinata (Mercator).

— Lisca je postala z radarsko računalniškim centrom nekakšno poveljniško središče te obrambe. V Sevnici je sedež skupnosti za osrednjo Slovenijo. Kako ste upravičeni zaupanje številnih organov pri tej nalogi?

„Ni šlo zgolj za samoupravno organiziranje te skupnosti, saj je leta lani hkrati uspešno prestala ognjeni krst. Lani marca je bila namreč izražena želja, da bi brnili celjsko regijo in bizeljske gorice. Do 15. maja so bili usposobljeni strelecji po terenu in je dejansko obramba začela z delom na tem območju. Ravno tako je potekalo vzorno sodelovanje z republiškimi hidrometeorološkimi zavodom kot nosilcem gradnje na Lisci. Sedaj smo tik pred novo sezono nevarnosti pred točo. Koordinacijski odbor je na tej seji ugotovil, da bo do začetka maja vse nared za delo obrambnega sistema v severovzhodni in osrednji Sloveniji. Do takrat bo delovanje tudi preizkušeno s simuliranimi akcijami. Za samo izvedbo vseh nalog v naši skupnosti za osrednjo Slovenijo ima nemalo zaslug tajnik te skupnosti Marjan Zidarič.“

— Kakšna bo posledja ob tem naloga koordinacijskega odbora?

„Sam zakon za obrambo pred točo nam nalaga kar sedem nalog.“

Domače pehalo

Kovina novost: transporter za gnoj

Vse do nedavnega so celo naši najnaprednejši kmetovalci namesto vil uporabljali za odstranjevanje gnojov v hlevih kaj zastarele tehnološke naprave. Stroški so bili dokajšnji, saj so za delovanje transportnega sistema morali uporabljati več motorjev, kljub temu pa še tudi precej težko o fizično delati. Da bi si delo olajšali, so začeli kupovati modernejše pehalne transporterje v sosednji Avstriji, dokler se ni pojavil uporaben domače tovrstni izdelek.

ZANIMIVOST

Ivo Pavšek iz Agrotehnike je predlagal kovinskemu podjetju Kovin v Jesenic, da bi začelo izdelovati moderno transportno hlevsko opremo iz domačega materiala. V načrtu je predlagal tudi nekaj izboljšav in novosti, ki bi pocenile izdelek. Iz pobude se je rodil sodoben pehalni transporter, ki zmore težko vsakodnevno delo živinorejca nadomestiti v nekaj minutah. Ta transporter je mogoče uporabiti v hlevih, ki imajo od pet do sto glav živine.

Nekaj tehničnih podatkov: transporter je dolg 5,5 do 7,5 m, kot obratovanja znaša 180 stopinj, kot nagiba 41 stopinj, moč motorja 1,1 kWh in hitrost gibanja 16 m na minuto. Kovin v Jesenic je doslej izdelal okoli 200 takih pehalnih transporterjev, zanje pa ni veliko povpraševanja le v naši republiki, marveč tudi v sosednji Hrvaški. (Iz Gospodarskega vestnika)

potrebne so nadaljnje aktivnosti, da obrambni dežnik razširimo še nad Primorsko, kjer smo v zamudi. Delo odbora je pomembno za poenotenje sistema v državi, kjer mnogo pričakujemo od sodelovanja z radarskim centrom na Sijemenu. Če bi že prišlo do okvar na enem izmed njih, si bodo delav-

Inž. Albin Ješelnik

ci med seboj pomagali. V slovenski skupščini je bila sprejeta tudi pobuda za spremembo zakona o obrambi pred točo, kjer naj bi razširili krog tistih, ki naj bi prispevali tudi denar za obrambo.“

— V preteklosti je bilo mnogo hudih očitkov glede nerodnosti črnogorskega proizvajalca protitočnih raket tako glede dobav, kot tudi kakovosti raket?

„Sedaj lahko rečemo, da imamo pred sezono na zalogi dovolj raket, imamo tudi zagotovila o

zanesljivosti in taktiki. Pred kratkim je bil na Lisci končan tečaj za strele. Vsi so preizkusili znanja us-

pešno opravili. Sedaj bo ta obramba prvič računalniško vodena. Center s pomočjo radarja opazuje nebo, računalnik prouči pretečo nevarnost in predoči vse nujne ukrepe. Zato je potrebno, da ne bi odpovedal tako imenovani človeški faktor. Prepričani smo, da bodo vsi storili kar največ.“

ALFRED ŽELEZNIK

SE BO PONOVILO?

Kmetijska inšpekcija pri medočinem inšpektoratu Krško je ugotovila pri organizaciji lanske trgovine in odkupa grozdja žametne črtnice, naše najbolj razširjene sorte, občutno napako. V treh posavskih občinah se je uradno dovoljena trgovina pričela sočasno in naval na odkupne postaje je bil tolikšen, da družbene kleti niso zmogle sprotnega prevzema in predelave. Grozdje je čakalo na odkupnih postajah po dva in več dni, stlačeno v polivnilaste posode, pa se je spreminjalo v mošt, ki je otekel po tleh. Prevzemne kleti očitno niso bile zadostno opremljene. Se bo letos žalostna zgodba ponovila?

Štirikrat večji davki

Do 70-odstotne olajšave za organizirano pridelavo — Prispevki za SIS naj bi ne bili večji

Kot smo obsirneje že pisali, je izvršni svet povečanje kmečkih davkov utemeljil s povečanjem cen kmetijskih pridelkov v zadnjih šestih letih, ko je bil katastrofični dohodek nespremenjen in so lastniki zemlje plačevali po stvarni vrednosti vse manjše davke. Po šestih letih je ob veliki inflaciji skok zelo velik. Po izraženi predlagatelja je bilo treh katastrofičnih dohodke njih povečati za 4,64-krat, vrtoev za 4,24-krat, sadovnjakov 4,20-krat, vinogrdov 3,46-krat, travnikov 4,30-krat, pašnikov 3,24-krat in gozdov 4,30-krat. Tako je zapisano tudi v sprejetem odloku.

tastrskega dohodka, ki v povprečju povečuje kmečke davke kar za 4,36-krat, o čem pa je takoj treba dodati, da predvideva tudi do 70-odstotne olajšave za organizirano pridelavo hrane, kar naj natančneje urejajo posebni občinski odloki.

Ker pa je katastrofični dohodek tudi osnova za odmero prispevkov samoupravnim interesnim skupnostim, bo treba narediti nove izračune nižjih prispevkov. Priporočilo republiške skupščine je, naj bi se tovrstna kmetovna obremenitev zaradi valorizacije katastrskega dohodka ne povečala.

(Po Delu)

Kaj bo z našim kmetijstvom (8.)

Prof. dr. Dolfe Cizej, dekan Višje agronomske šole Maribor, piše o možnostih in usmeritvi zasebnega kmetijstva novomeške občine

Ker v občini močno prevladujejo mešane kmetije, ki so zaradi majhnosti (po 3,86 ha zemlje) bolj samopreskrbovalne in zato manj tržne (le 54% je tržnih), vendar pa obdelujejo pretežno del (53%) kmetijske zemlje, smo z dodatnimi vprašanji hoteli nekoliko bolj razčistiti položaj prav teh kmetij.

Iz mešanih kmetij je zaposlenih 84% gospodarjev, gospodinj pa le 16%. Torej leži na znanah, ki so doma, glavno breme kmetovanja in gospodarjenja. Od vseh vprašanih zaposlenih jih je preko štiri petine odgovorilo, da na kmetijah enako intenzivno kmetujejo, odkar so zaposleni, slaba petina kmetij pa zaradi prezaposlenosti kmetovanje nekoliko zanemara. Dvojna zaposlitev (v službi in doma) terja seveda tudi odrekanje, zato le četrtina vprašanih izjavlja, da lahko izkoristi dopust kje drugje, polovica pa prav zaradi kmetije ne more nikamor na dopust.

Kar tri četrtine vseh zaposlenih je odgovorilo, da vlagajo svoj denar iz zaslužka (čeprav je ta sorazmerno zelo majhen) tudi v kmetijo. Le redki zaposleni so izrazili pripravljenost ostati zgolj na kmetiji, kajti dohodek iz kmetovanja je premalo in je socialna varnost premajhna. Da pa še kmetujejo, je za 60% zaposlenih glavni razlog ta, da si želijo pridelati lastno hrano in izboljšati si gmotni položaj.

Dopolnilnih kmetij, kjer sta oba gospodarja zaposlena, je 18% od vseh mešanih. So pa slabo tržne (komaj polovica) in sorazmerno majhne (po 2,74 ha zemlje), vendar posedujejo 13% kmetijskih zemljišč mešanih kmetij. Te kmetije so seveda močno obremenjene z delom.

Posebna kategorija (čistih in mešanih) so ostarele kmetije (gospodar in/ali gospodinja preko 65 let in brez nasledstva). Te so predvsem živinorejsko najmanj aktivne. Tri četrtine kmetij je čisto brez velike živine (imajo le kokoši), zato je komaj četrtina tržnih. Če prenesemo na vso občino, imajo ostarele kmetije v lasti okrog 1.000 — 1.200 ha kmetijske zemlje. Prav tem kmetijam in površinam bo potrebno posvetiti več skrbi kot doslej.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Vračanje k starim sortam vinske trte

V svojem prispevku na tem mestu sem že 2. februarja pisal, da sta nekdanja vinogradiška strokovnjaka kmetijske šole Grm Rihard Dolenc in Bohuslav Skalicky v glasilu Kmetijske družbe za Kranjsko Kmetovalcu že leta 1902 in 1903 priporočala Dolenjem saditi poleg laškega rizlinga zeleni silvanec, beli burgundec, traminec, beli in rdeči španjol (to je bela in rdeča žlahtnina, po hrvaško plemenka, po srbsko šasla), Dolenc pa še veltilinec in rulandec.

Od vseh dosedanjih trsnih izborov je bil trsni izbor, nastanjen v brošuri „Trsni izbor in vinski tipi Dravske banovine“ iz leta 1935, strokovno najbolj pripravljen. Tudi ta trsni izbor za jugovzhodno vinorodno območje (vsi štirje sedanji vinorodni okoliši tega območja) priporoča v glavnem poleg laškega rizlinga zeleni silvanec, beli burgundec in žlahtnino, kraljevino pa le za Belo krajino.

Vidimo, da so nekdanji preizkušeni in praktični vinogradiški strokovnjaki že pred prvo svetovno vojno in v času med obema vojnima svetovni vinogradnikom saditi sorte, ki smo jih po drugi svetovni vojni preveč zanemarili. Po 50 in 80 letih spoznavamo, da so stari strokovnjaki imeli prav in je prav tudi, če se vračamo k starim, že preizkušenim žlahtnim ter kvalitetnim belim sortam.

Ko govorimo o dopolnitvi sedanjega trsnega izbora jugovzhodnega vinorodnega območja, ne bomo opisovali sort, ki so v tem sortnem izboru, o njih sem pisal v več prispevkih na tem mestu že spomladi 1980. Takrat sem poleg modre frankinje, žametovke, laškega rizlinga, kraljevine, rumenega plavca in modre portugalk

opisal še zelo dobro, kakovostno belo sorto šipon. To sorto že sadita in preizkuša sosednja vinorodna okoliša, to je Bizelčani in Belokranjci. Zato ni nobenega razloga, zakaj bi ne bi smeli saditi te sorte še Dolenjci, ki imamo podobne pogoje za pridelovanje grozolja in vina kot naši sosedji.

Manj kot omenjene sorte sedanji vinogradniki na splošno poznajo naslednje, od starih strokovnjakov priporočene bele kakovostne sorte:

ZELENI SILVANEK

nekdaj imenovan tudi zelenič, mušica, klešec, moravka, po nemško pa Sylvaner gruener, Oesterreichischer gruener, Gruenfraenkisch, Fligentraube.

Trta izvira iz Avstrije in je razširjena po celem evropskem severnem vinorodnem pasu. V sedanjem trsnem izboru je kot glavna sorta določena v mariborskem in prelomskem vinorodnem okolišu, kot dovoljena sorta pa v radgonsko-kapelskem in ljutomersko-ormoškem.

Opis trte: Enoletna rozga je svetlo rjava, s tankimi črtami, gosto pikčasta, s kratkimi medčlenki. Trta je grmičaste, srednje bujne rasti. List je majhen do srednje velik, okrogel, topo zobčast, skoraj brez zarez, valovit, zgoraj temno, spodaj pa svetlo zelen. Ob listnem peclju je zarez lista odprta. Vrščiki mladik so svetlo zeleni, gladki, cvet je dvospolen. Grozd je kratek, debel, nabit, valjast. Grozdni pececlj je kratek in tanek. Mladika da v povprečju 1-3 grozde. Teža grozda je do 12 kg. Jagoda je srednje debela, okrogla, zelena in pikčasta. V zrelosti nastanejo na jagodi rjave lišče. Jagodna kožica je debela, meso je sočno. Zori v drugi zoritveni dobi (10 dni za portugalko). V normalnih letinah pridobi 19 do 22 odst. sladkorja in 5 do 6% kisline.

T. DOBERŠEK

(Nadaljevanje prihodnjič)

Ze ta teden spet večji odkup živine

Črnomalska zadruga bo pri prodaji živine sodelovala s sozdom Timav

ČRNOMELJ — V črnomalski občini so se začeli kmetje pripravljati zaradi zastojev pri odkupu živine. Kot je poudaril eden izmed njih na nedavni seji zborov občinske skupščine, kmetijska zadruga živine ne odkupuje, kmetje pa je zaradi pomanjkanja hrane ne morejo več hraniti.

V kmetijski zdruzi so pojasnili, da res prihaja do težav pri odkupu, vendar ta ni v celoti zastal. Kmetijska zadruga namreč odkupuje 100-kilogramske pitance in jih daje naprej v pitanje, vendar je v zadnjem času prav te in 200-kilogramske pitance težko oddati v nadaljnjo rejo. Hlevi kmetijske zadruge so namreč polni, kmetje pa pritskajo na odkup tudi zato, ker jim zaradi lanskoletne suše primanjkuje sena, zaradi nesorazmerja cen pa tudi koruze.

Vendar se, po obeh kmetijskih zdruzi, že v tem tednu obeta večji odkup živine, kajti pretekli teden so se predstavniki črnomalske občine in kmetijske zadruge ter sozda Timav iz Kopra dogovorili o trajnem sodelovanju, pa najsi gre za pitanje živine pri kooperantih, prodajo presežkov 100- in 200-kilogramskih pitancev Timavu ter mesa za obalne mesnice, zlasti v turistični sezoni.

B. M.

Šušmarstvu strižejo peruti

Prvih 60 med 200 evidentiranimi šušmarji je že pozvanih na davkarstvo

NOVO MESTO — V novomeški občini je nedovoljena obrtna dejavnost dolgoletni problem, ki pa ga v zadnjem času uspešneje preganjajo. Na javni poziv davkarje se niti eden ni odzval, zato so začeli posegati po ukrepih.

V družbi je ostrejši ton zoper šušmarje že nekako leto dni, odkar je pristojnost za ugotavljanje in pregon nedovoljene obrtnosti dobila uprava za družbene prihodke. Ker pa v nekaterih obrtnih dejavnostih tudi ni več dela v izobilju, se redni obrtniki, ki plačujejo vse davčne obveznosti, pritožujejo čez šušmarje.

Ko pa so ugotovljali, zakaj ti občani obrtni ne legalizirajo, se je v največ primerih izkazalo, da bi to sicer storili, pa nimajo formalne izobrazbe ali pa ne zahtevnega poslovnega prostora. Včasih pa občani na črno opravljajo popoldansko obrt, ker jim njihove delovne organizacije ne dajo soglasja za legalizacijo obrti.

usluge „pod kozolcem“ zasledijo skoro v vsaki vasi. Ostale ilegalne

● V novomeški občini je zaenkrat osumljenih črne obrti okrog 200 občanov, za 60 šušmarjev pa so na davkarji že zbrali toliko dokazov, da so jih lahko uradno pozvali k vložitvi napovedi od dohodka iz nedovoljene obrti. Večina med 60 pozvanimi je dejavnost priznala, nekateri pa so se zelo naivno izgovarjali, češ da res delajo ljudem usluge, ampak vse brezplačno. Le kdo bi jim kaj takega verjel!!

KRŠITELJI NAJ OBRAZLOŽIJO

NOVO MESTO — Izvršni svet novomeške občinske skupščine je 3. aprila obravnaval uresničevanje dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka za preteklem letu in ugotovil: na področju gospodarstva je 25 tozdov izplačalo višje osebne dohodke, kot jim gredo glede na doseženi dohodek, vendar med temi 10 delovnimi organizacijami izvojni uspehi prinašajo dodatne možnosti za izplačila. Tako teh ne štejejo med kršitelje dogovora, ostalih 15 pa bodo poslali pisмено zahtevo po obrazložitvi svojega ravnanja.

Na področju gospodarstva so ugotovili 3 kršitelje, vsi so kolektivni šol. Tudi od njih bodo zahtevali obrazložitve. Če ne bodo razlage opravičljive, bodo v izvršnem svetu predlagali ukrepe. Vsekakor bodo morali preveč izplačano letos vrniti.

STRAŽA: POPRAVITI BO TREBA!

STRAŽA — V novih stanovanjskih blokih, ki jih je pred dve in več leti zgradil Pionir, je vrsta pomanjkljivosti. Stanovanci ugotavljajo, da tudi nekatere nosilne betonske stene pokajo, dež zamaka nekatera stanovanja, v zgornjih stanovanjih je tudi pozimi hud mraz, poleti pa vroče. Vse to čaka popravi, kajpada na stroške izvajalca del. Po drugi strani pa se krajani čudijo nad računom za že opravljena dela, a ni kaj videti.

VSE VEČ NEREDNIH PLAČNIKOV

NOVO MESTO — Pri pobiranju stanarine v družbenih stanovanjih na območju novomeške občine v glavnem ni težav, saj imajo pri 860.000 dinarjev skupne stanarine le za 2,2 odst. dolžnikov. Glede tega so Novomeščani med najboljšimi plačniki v Sloveniji in zoper dolžnike predlagajo tožbe. Slabše pa stanovniki plačujejo stroške za centralno ogrevanje in vodarino, saj inkasanti ugotavljajo vse več nerednih plačnikov. Zoper take posameznike inkasanti sam niče ne more, pač pa bi morali zadeve urejati hišni sveti, oziroma vsaj opozarjati.

ČETRTKOV INTERVJU

Uspešno domače sodišče

Dobro delo suhorskega poravnalnega sveta

METLIKA — Da bi spodbudili delo poravnalnih svetov v metliški občini, so pred kratkim pripravili posvetovanje s predsedniki teh svetov. Nekateri poravnalni sveti so že doslej delali dokaj dobro, medtem ko ponekod ti sveti nikakor niso mogli zaživeti. Najboljši in najbolj uspešen poravnalni svet pa deluje v krajevni skupnosti Suhor. Dve mandatni obdobji, dokler se ni preselil v Metliko, je bil njegov predsednik Jože Gerkišič, ki je bil zelo aktiven tudi na drugih področjih, saj je bil predsednik skupščine krajevnih skupnosti, delal je v tamkajšnjem gasilskem društvu in še kje.

— Kako je delal vaš poravnalni svet?

„Taktak je naš svet štel šest članov, obravnave pa je vodil tričlanski senat in pazil smo, da ni bil nikoli član senata iz tistih vasi, od koder sta bili sprti strani, zato sem bil tudi jaz kot predsednik večkrat izločen. Naš svet je imel zlasti po letu 1978, ko je delo bolj zaživel, precej obravnave, kar po eni strani govori, da je med ljudmi precej sporov, po drugi pa je to razbremenitev sodišča in za sprti strani gotovo precejšen prihranek denarja, in to po navadi za spore, ki jih je moč rešiti doma.“

— Kakšne spore ste najpogosteje obravnavali?

„Največ je mejnih sporov, so pa tudi druge zadeve, od žaljenja časti do manjših tatvin in podobno, obravnavali pa smo tudi več zadev, ki smo jih dobili s sodišča, ker je to menilo, da se da spor urediti na poravnalnem svetu. Zelo malo je zadev, ki jih na poravnalnem svetu nismo uredili, saj se da s pametno in trezno besedo veliko takih sporov uspešno rešiti in zadevo poravnati, za kar ni potrebno imeti pravnškega znanja, ampak zadostuje vsakdanja življenjska izkušnja.“

— Koliko zadev ste obravnavali in kako so potekale?

„Imeli smo osem do deset obravnav na leto, obravnave so bile ob nedeljah zjutraj, ko imajo ljudje na deželi največ časa, če se je dalo, smo gledali, da smo imeli na isti dan po dve obravnavi, obravnava steče na zahtevo oškodovane ali žaljene stranke ali na prošnjo sodišča. Zlasti pri mejnih sporih smo šli večkrat na sam kraj in tam zadevo uredili. Kot sem že rekel, je zelo malo zadev, da nismo dosegli poravnave, je pa tudi nekaj tistem ljudem, ki so na vsak način hoteli stvar gnati naprej, dosegli niso nič, zapravili pa so precej denarja. Za dobro delo poravnalnega sveta je pomembno, da so njegovi člani ljudje, ki imajo med krajani ugled in avtoriteto.“

— Je s poravnavo stvar enkrat za zmeraj končana?

„Ko je zadeva urejena na poravnalnem svetu in je podpisan zapisnik, nima nihče več pravice za isto stvar hoditi na sodišče. Pri nas se tudi ni zgodilo, da bi se spor, ki smo ga na poravnalnem svetu uredili in dosegli pgravnavo, ponovil. Jaz sem tudi porotnik na sodišču in vidim, koliko je stvari, zaradi katerih ljudje po nepotrebnem hodijo na sodišče in se pravdajo, čeprav bi lahko marsikateri primer hitro, uspešno in zaenkrat rešili na poravnalnem svetu v svoji krajevni skupnosti.“

ni tehnik Anton Kočvar, tudi sekretar tamkajšnje osnovne organizacije Zveze komunistov, ki šteje 22 članov.

„Zaradi težkega gospodarskega stanja v zadnjih letih smo se ubadali s številnimi težavami, del na našem območju je vedno manj, iskati jih je treba drugje, naš tozd je delavec posojal drugim tozdom, delali so v Zagrebu, Poreču, Ljubljani, Novem mestu. V gradbenem delu našega tozda pa je precej starejših delavcev, v glavnem imajo vsi doma zemljo in se seveda branijo delati daleč od doma.“

Na zboru delavcev so zastavili tudi nekaj neprijetnih vprašanj, na primer, za kaj metliški tozd ni dobil dela za gasilski muzej v Metliki in velikega dela v Ozlju, se pravi na območju, kjer je ta metliška firma delala ves čas. Dejstvo je, da je bil zasebnik pri delih za gasilski muzej (vrednost okoli 6 milijonov dinarjev) za milijon dinarjev cenejši

Dolgo čakanje na nov program

Po zadnji inačici novega programa za obrat IMV na Suhorju naj bi delali mehanske dele za R 4 in R X in dostavna vozila

SUHOR — Že več kot štiri leta je, kar so na Suhorju pri Metliki zgradili nov obrat novomeške IMV, vendar 230 zaposlenih v tem obratu še sedaj ne ve, kakšen bo nadaljnji program tega obrata, program, ki ga že tako dolgo čakajo in ki naj bi jim zagotavljal prihodnost, hkrati pa bi bil s trdnim programom izpolnjen še zadnji pogoj, da bi ta obrat postal samostojna temeljna organizacija.

Sedaj na Suhorju v okviru kovinskega dela delajo podvozja za prikolice in razne dele za dostavna vozila, v lesnem delu obrata pa lesene karoserijske dele za prikolice in leseno embalažo. „Sedaj smo obrat novomeške tovarne avtomobilov, ker smo z njo pri našem delu tesneje povezani, ko pa bomo dokončno dobili ustrezn program in ko se bomo odločili za tozd, se bomo tudi odločili, ali bomo delovali v okviru delovne organizacije Adrija karavan ali Tovarna avtomobilov.“ je povedal vodja suhorskega obrata Franc Selič.

Interni izračun kaže, da sedaj suhorski obrat sicer posluje pozitivno, vendar če bi bili sedaj tozd, ne bi bilo ostanka dohodka, poleg tega pa sedanji program nikakor ne zagotavlja razvoja. O novem programu na Suhorju že dalj časa teče beseda, tako je bil najprej govor o proizvodnji homokinetičnih zglobov, a je prevladala dru-

Francozinja med našimi „vevericami“

Izabelle Secher je lani s starši iz francoskega mesta Metz prišla v Novo mesto in vse kaže, da bo tu ostala vsaj tri leta. Oče, inženir, je v IMV v zvezi s sodelovanjem z Renaultom, da pa je s otrokom ne

počutil oropanega otroške družbe in da bi se navadil našega jezika in običajev, so ga dali v vrtec v Kristanovi ulici v Novem mestu.

Mala Francozinja se med našimi otroki očitno dobro počuti, čeravno je prišla v povsem tuje okolje. Ni znala ene same naše besede, pa tudi njeni vrstniki in tovarišica ne znajo nič francosko. Vzgojiteljica Marija Šimc pravi: „Decembra lani je prišla v našo skupino „veveric“, žalostna pa je bila samo prve dni, potem ni več. Igra se z otroki, sodeluje pri igrah, sploh ni z njo nobenih težav. Zjaj tudi že veliko razume. Naši dečki se radi med seboj ukazuje, nagajajo deklicam, ampak Izabelle se nihče ne dotakne. Je ljubljena vseh!“

R. B.

DEŽURNE TRGOVINE V NOVEM MESTU OB SOBOTAH DO 19. URE

MERCATOR TOZD Standard, Potrošniški center Ločna 14. 4.

Šele prvi korak

Konkretno v akcijo „Imaš hišo, vrni stanovanje!“

Lani spočeta sindikalna akcija „Imaš hišo, vrni stanovanje!“ je pred kratkim v novomeški občini dobila konkretno obliko. V obliki seznama, na katerem je 50 imen občanov, za katere so ugotovili, da imajo družbeno stanovanje, posejdujejo pa še hiše ali videne, primerne za bivanje.

Do imen na seznamu so v komiteju za urbanizem prišli tako, da so pisмено pozvali delovne organizacije in hišne svete k odgovorom na anketo, vendar očitno vsi niso odgovorili. Vseh 50 občanov s te liste, je bilo zaslišanih. V času preverjanja podatkov pa se je le 6 imetnikov stanovanjske pravice v družbenem stanovanju izselilo in so ključke vrnili. Med njimi naj omenimo Jurija Levičnika, nekdanjega generalnega direktorja IMV.

Zanimivih pa je 13 blokovskih stanovalec, ki po lastni izjavi še nimajo dograjenih hiš in se zato iz bloka ne selijo. Slišati je, da bo potrebno opraviti preverjanje, kajti nekateri namenoma ne dokončajo lastne gradnje. Tako imajo izgovor, ker stanovanje v bloku hranijo za potomce in zavlačujejo izselitev.

Z zaslišanji je tudi ugotovljeno, vendar spet ne s preverjanjem na kraju samem, da je 7 stanovalec družbenih stanovanj tudi med lastniki starih kmečkih hiš, ki pa, take kot so, niso primerne za bivanje. Nekateri tudi zato, ker so tako oddaljene od delovnega mesta, da vsakodnevni prevoz ni možen.

Pri 24 imetnikih družbenih stanovanj pa bodo ukrepali po zakonu o stanovanjskih razmerjih. Sledi tožba za izselitev. Tako je sklenil izvršni svet, ko je prejšnji teden obravnaval navedeno problematiko, ki bo v kratkem kot informacija predložena tudi delegatom občinske skupščine. Sklep tega organa je bil še: seznam dopolniti!

Hvalevredno je, da je akcija, o kateri je bilo toliko hrupa, prišla vsaj do prvega seznama in konkretnih imen. Je pa seznam krivičen, kajti na njem še mnogi manjkajo. Zakaj ni zapisan občan, ki ima dve družbeni stanovanji pa še lep vikend? Zakaj so med navedenimi pretežno kaj malo znani občani ali pa med redkimi splošno znanimi le posamezniki, na katere si iz takih ali drugačnih razlogov kdo upa pokazati? Zakaj v nekaterih delovnih okoljih in hišnih svetih na anketo niso odgovorili?

Ta vprašanja zahtevajo odgovor tudi s politične plati.

RIA BAČER

LETNA SKUPŠČINA

NOVO MESTO — Planinsko društvo Novo mesto vabi vse člane planince in prijatelje narave na skupščino, ki bo v četrtek, 19. aprila, ob 17. uri v sindikalnem domu. Novo mesto

Ena gospa je rekla, da ima steklina tudi dobre plati. Po objavi vesti o možni povezavi med regratom in steklino je cena tej dragoceni zelenjavi padla s 600 na 150 din za kilogram.

PISMA NISO ŠALA

NOVO MESTO — Te dni občinska uprava za družbene prihodke pošilja 4000 občanom pisemca, ki so sicer v vlnudnem tonu, ampak za njimi se skriva grožnja za postopek. Objavili so namreč javni poziv za prijavo posesti — hiš in vikendov, pa se okrog 4000 lastnikov ni odzvalo. Tudi med občani, ki so že prejeli osebne pozive za prijavo, jih 1500 sploh ni reagiralo. Kdor misli, da se na davkarji samo šalijo s tako pisarijo, bo kmalu ugotovil nasprotno. Je že sklenjeno, da bodo take predlagali za kaznovanje zaradi davčne prekrška.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 29. marca do 4. aprila so v novomeški porodnišnici rodile: Martina Stemberger iz Brežic — Igorja, Majda Papež iz Črnomlja — Mateja, Ana Pleterški iz Zdol — Saro, Ana Slak iz Biške vasi — Valentino, Sonja Kolbezen iz Črnomlja — Uroša, Anica Blatnik iz Gorenjega Vrhpolja — Tomaža, Marija Rastresen iz Primostca — Uroša, Martina Felician iz Velikega Podloga — Uroša, Bernarda Kukec iz Tržišča — Simona, Ljubica Šutej iz Drenovca — Majo, Cvetka Šketelj iz Šentjerneja — Marka, Darinka Tori iz Velikega Vidma — Sabino, Jožica Runje iz Rodin — Danijelo, Vera Zupančič iz Črnomlja — Andreja, Manica Zajc iz Brestanice — Nino, Antonija Pekolj iz Trebnjega — Jureta, Mimica Kralj iz Boršta — Silvo, Marija Smerke iz Dobruške vasi — Davida, Cvetka Znidaršič iz Šentjerneja — Urbana, Justi Bobnar iz Jablana — Simono, Marica Starešič — Preloke — deklico in Nada Škedelj iz Velikega Mrašvega — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: dr. Milanka Ždrale iz Segove 14 — Petro, Vilma Turk iz Kristanove 31 — Jureta in Cvetka Slak iz Ragovske 6a — Blaža. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

V METLIKI SE JE MOČNO POVEČALO zanimanje za filmske predstave. Vzroke je iskati v pomanjkanju denarja za bencin, delno pa tudi v dobrem repertoarju. Skoraj vse predstave so razprodane, še posebej pa je razveseljivo, da je med projekcijami v dvorani mir, kar pa bi težko trdili za gledalce v kateri drugi dvorani. Je pa zato večji nered glede parkirnega prostora, ki ga primanjkuje. V te namene so hoteli že pred leti preurediti nekdanji šolski vrt, a ni, tako vsaj kaže, denarja. Šoferji pa s svojimi železnimi konjički kar na pločnike.

OB VEČERIH JE METLIKA kot izumrka, človeka je strah iti samemu skozi prazno mesto. Da bi bile vsaj sobote malce pestreje, je poskrbel hotel Bela krajina, ki priraja plese. V glavnem se jih udeležujejo mladi, no, kakšen predstavnik srednje generacije se tudi najde. Za srbeče pete skrbi ansambel Rubini, za dobro postrežbo pa „čika Jakša“ s svojo ekino.

KOGAR SE ZANIMA VPIS V SREDNJO TEKSTILNO ŠOLO v Metliki, naj mu pove, da je še nekaj prostora. Za srednji program je prispelo petdeset prijav, torej je še deset prostih učnih mest, za skrajšani program pa je doslej štirinajst prijav, šola pa jih namerava sprejeti še šestnajst. Za šolanje je razpisanih šestdeset kadrovskih študentov, zlasti vabljivi pa je skrajšani program, v katerega se lahko vpišejo učenci s končano osnovnošolsko obveznostjo iz šestega, sedmega ali osmega razreda.

Jože Gerkišič A. BARTELJ

PACKI BODO KAZNOVANI — V vseh treh krajevnih skupnostih v Črnomlju se te dni začena akcija čiščenja obrežij Lahinje in Dobljice, parkov, okolice hiš in stanovanjskih blokov, vpadnic, kratka življenjskega okolja. Zato bodo morali biti v akcijo, katere nosilec je komunalna skupnost, vključeni vsi krajani, na pomoč bo priskočila tudi ribiška družina, predstavniki garnizona, zele-na straža iz osnovne šole ter inšpekcijske službe, ki bodo obiskale vse tiste, pri katerih bodo po končani akciji — ta bo zaključena 27. aprila — še našli nesnago. Kazen, vsaj tako zagotavljajo na komunalni skupnosti, packom ne bo ušla.

VSAK NAJ BO INOVATOR — V črnomaljski občini se je v zadnjih dveh letih, zlasti pa v zadnjem času, zelo razmahala inovacijska dejavnost. Da pa inovacije ne bi bile le domena strokovnjakov, je aktiv delavcev neposrednih proizvajalcev predlagal občinski raziskovalni skupnosti, naj zaporedne delavce sestavi vprašalnik, s pomočjo katerega bi dali pobude za izboljšave v delovnem okolju. Seveda odziv gotovo ne bo takšen kot na Japonskem, kjer je inovator vsak šesti, je pa predlog zanimiv in spodbuden za razvoj inventivne dejavnosti v občini.

Ribniški zobotrebc

KMETJE SO IMELI PRAV — Tudi v ribniški občini so morali v skladu z republiškim setvenim planom posejati pšenico. In prav nič niso pomagala prepričavanja kmetov, da podnebje in druge razmere niso ugodne za pšenico. No, kmetje so pšenico posejali, želi je pa brzkome ne bodo. Zaradi dolge in hude zime ter obilnih padavin je pšenica segnila in spet so imele prav strole izkušnje kmetov.

REGATE V LOŠKEM POTOKU — Nič nenavadnega ni za Loški potok, da imajo v tem času še meter snega, da prirejajo skakalne tekme. Malo bolj nenavadno pa je, da hkrati s tekami na skakalnicah lahko organizirajo tudi veslaške regate. V dolini se je namreč nabralo toliko vode, da bi jih lahko res prirejali. Čeprav regat ni, je pa le videti kakšnega osamljenega čolnarja.

KRŠILCI — Čeprav pred garažami gasilkega doma v Ribnici stoji znak, ki prepoveduje parkiranje, je tam zmeraj veliko avtomobilov. Gasilci opozarjajo, da je to kršenje prometnih predpisov, hkrati pa brezvestni vozniki prepričujejo, da bi gasilci čim hitreje prišli iz svojih garaž. Morda prav tedaj, ko je v bližnji športni dvorani tekma.

Zakaj še nisi dal zimskih gum z avtomobila, ko je vendar lepo vreme?

Počakal bom do 12. maja, ko bo v Dolenji vasi pevska revija, saj vedno močno sneži, kadar imajo v Lončarji kakšno večjo prireditve.

Drobne iz Kočevja

KAM Z LEPAKI? — Debla dreves po mestnih zelenicah in v parku so tako kot jezeva koža, toliko je že v deblih nabiti željevi. Nekaj bo potrebno ukreniti in preprečiti nabiranje in lepljenje plakotov na dreve. Mesto bo lepše urejeno, pa tudi drejvu bo koristilo. Seveda pa čisto brez plakatev in lepakov ne bo šlo. Določiti in pripraviti bo potrebno posebne prostore, kamor bodo lahko lepili vabila na plese, sestanke in druge prireditve.

SOLSKEGA LETA BO KMALU KONEC — Solsko leto se je že prevesilo v drugo polovico. Solariji in učenci, ali kaj mislite na to? Resda so zdaj lepi dnevi in narava kar vabi na plano, a poprijeti bo treba za knjige. Mislite na učni uspeh, ki bo koristil najprej vam samim, razveselil bo vaše starše, povečal pa bo tudi ugled šole in učiteljev.

Trebanjske iveri

NATAKARSKO SODELOVANJE — O sodelovanju med družbenim in zasebnim sektorjem smo pri nas že veliko govorili, vendar pa do njega prihaja zelo počasi. Mnogi so prepričani, da sploh ni mogoče. A le ni vse tako črno, kot bi se zdelo na prvi pogled. Ob otvoritvi prenovljene gostilne na Rakovniku so na pomoč priskočili tudi natakarko trebanjskega motela. Tako so dokazali tudi v praksi, da je tako sodelovanje mogoče in uspešno.

PODJETNI TREBANJCI — Tako imenovane zaostrene gospodarske razmere bodo prav gotovo vplivale tudi na to, da bodo mnogi raj kupili rabljen avto kot novega, da bodo pokušali najti rezervne dele, ki bodo cenejši. In prav tem potrebam naj bi stregel tudi avtomobilski sejem v Trebnjem. Hkrati naj bi na njem prodajali tudi kmetijske stroje in rezervne dele zanje. Ni kaj reči, prava poteza v pravem času.

Le desetina načrtovanih izgub

Takšen uspeh je 69 delavcem v Gokovem tozdu v Kanižarici v preteklem letu omogočil dobro zasnovan sanacijski program — Brez težav leta 1987

Kanižarica — Industrija gradbenega materiala Kanižarica je zadnja leta veliko vlagala v novo tovarno betonskih elementov in novi kamnolom za separacijo na Suhorju, kar pa je potegnilo za seboj velike obveznosti pri odplačevanju kreditov in s tem tudi velike obresti. Vse to in neusklajenost cen je IGM pripeljalo do izgub, spoznali pa so, da se lahko izvelejo iz njih le z dobrim gospodarskim načrtom, ki so ga sprejeli januarja lani, ter sanacijskim programom, ki je sledil nekaj mesece pozneje.

"V strahu živimo" Trebanjska občina doživlja pravo invazijo stekline

PRISTAVICA — Psi so lajali cele noči, lisice so se klatile okoli vasi. Pred dnevi se je stekla lisica zatekla celo v Veliki Gaber, kjer si je našla pribežališče v pasji uti. Neka ženska, ki je nabrala regrat, je morala zbežati pred lisico. V strahu živimo, je dejala Roza Fortuna iz Pristavice.

Tudi pri nas smo imeli mačko, ki je bila okužena s steklino. Najprej smo mislili, da jo je povozil avto, potem pa jo je našla Mateja pod jaslimi v hlevu. Malo čudna je bila, dali smo ji mleka, potem pa sem opazila, da smrček ni več črn, ampak rdeč. Poklicali smo veterinarje in pokazalo se je, da je bila mačka okužena s steklino. Takoj smo morali pobiti še ostale mačke pa psa. Najhuje pa je seveda, da zdaj ne smemo oddajati mleka. Na mesec smo ga oddajali po 1.000 litrov, odkar pa je bila mačka v hlevu, velja prepoved oddaje mleka za tri mesece. Tako gre na dan po 40, 50 litrov mleka v nič. To pomeni na mesec okoli 30 tisoč dinarjev manj dohodka. Kako bomo to rešili, še ne vem. V zadrugi, kjer smo dobili gnojila in krmlila, pravijo, da bodo našli rešitev.

Fortunovi so bili že vsi cepljeni, mala Mateja, ki je odkrila steklo mačko, menda tudi ni bila okužena. Na srečo tudi drugim otrokom ni bilo nič. Toda strah je ostal, še posebej, odkar so morali pobiti pse. Roza pravi, da bi dala tudi 1000 din za cepivo, če bi smela

Roza Fortuna: "V strahu pred steklino živimo."

imeti doma psa. Hiša je namreč v samotni, čeprav tik ob magistralni cesti Ljubljana — Zagreb. Ponoči je še vedno slišati lisice in strah pred steklino se je tamkajšnjim ljudem že zagrizel v kosti.

V trebanjski občini so odkrili in potrdili steklino v naslednjih krajih: 7. marca v Vavpči vasi, 9. marca na Bregu in v Trsteniku, 12. marca v Megleniku, Vrbovcu, Pristavici (mačka) in Brezju, 16.

Janez Koželj, referent za kmetijstvo v občinski upravi: "Družba bo imela zaradi stekle mačke na Pristavici okoli 150 tisoč dinarjev škode. Plačali bomo mleko, cepljenje krav, ki je veljalo 7 tisoč dinarjev. Prav zato priporočamo, da kmetje zapirajo mačke, pse privežejo in po možnosti opravijo cepljenje proti steklini tudi za mačke. Primer v Pristavici dovolj nazorno kaže, do kakšnih težav lahko pride, zato naj ne bo odveč največja previdenost."

marca v Gombišču, 22. marca v Malem Gabru in Zagorici pri Dobriču, 23. marca v Korenitki, Skoveu, na Bregu, 27. marca v Repljah, 29. marca v Gornjih Jesenicah in na Okrogu. Zaradi stekline v Pristavici je bila že izrečena prepoved prodaje mleka za tri mesece, to je do 18. junija. O drugih posledicah stekline za zdaj še ni podatkov.

J. SIMČIČ

VEČ POZORNOSTI IZOBRAŽEVANJU

ČRNO MELJ — Na zadnji seji sveta za organiziranost, razvoj in kadrovsko politiko pri občinski konferenci SZDL minuli teden je beseda tekla o ustanavljanju vaških in uličnih odborov SZDL, o čimprejšnjem evidentiranju kandidatov za odgovorne funkcije v občinski skupščini, DPO in silih ter o usposabljanju poslovočnih, kadrovskih in finančnih delavcev s področja gospodarstva in negospodarstva. Dosele so posvečali temu izobraževanju največ pozornosti v Beltu in Lskri, manj v Rudniku in GOK, najmanj pa v kmetijski zadrugi.

Po stališča med delavce

Sindikati v Kočevju sprejeli usmeritve za nadaljnje delo — Izvolili so novo vodstvo občinske organizacije

KOČEVJE — Pretekli teden se je tu sestel občinski svet zveze sindikatov. Na programsko-volilni seji so obravnavali delo v preteklem obdobju in izvolili novo vodstvo. V razpravi o delovanju v preteklem obdobju so se delegati zavzemali za drugačne oblike dela, pri katerih bi prišla bolj do izraza vloga osnovnih organizacij sindikata. Predvsem bodo morali poskrbeti, da bodo osnovne organizacije pravočasno dobile gradivo za seje občinskega vodstva. Delegati v občinskem svetu naj bi na ta na-

● Na seji so izvolili novo vodstvo občinske organizacije sindikatov. Predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Kočevje bo Borut Kopitar iz Opreme, podpredsednik Tone Jurkovič iz Lika, sekretarka pa Mirica Dimitrijevič iz Melamina.

čin prihajali na seje že z izdelanimi stališči, ki bi jih oblikovali skupaj člani osnovnih organizacij sindikata. S tem naj bi poglobili sodelovanje med bazo in vodstvom ter seveda izboljšali informiranje.

Ko so govorili o gospodarski situaciji, ki v kočevski občini ni najbolj

Sejem rabljenih avtomobilov in traktorjev bo v Trebnjem

Predsednik IO AMD Trebnje Bojan Kolenc govori o načrtih društva — Prvi sejem še v juniju

TREBNJE — V začetku delovanja Avto-moto društva Trebnje je bilo precej družabnih prireditev, ki so se jih radi udeleževali vsi člani. Potem pa je dejavnost dolga leta umirala, delovalja je samo avtošola. Kot je dejal predsednik izvršilnega odbora AMD Trebnje Bojan Kolenc, se zdaj pripravljajo na ponovno oživitve, pripravili pa bodo tudi sejem rabljenih avtomobilov v Trebnjem.

Anketa, ki smo jo opravili med stariimi in 240 novimi člani, je pokazala, da potrebe po aktivnem družabnem življenju še obstajajo. Zato smo se odločili, da organiziramo več izletov," pravi Bojan Kolenc. "Maja si bomo ogledali oddelek tehničnega muzeja v Bistri pri Vrhniki, hkrati pa tudi Postojnsko jamo in Predjamski grad. Potem si bomo na naslednjem izletu ogledali svetovno prvenstvo na Grobniku pri Reki, 8. julija pa bomo pripravili meddruštveno tekmovanje v spretnostni vožnji motoristov (to je

ka bo, pa je odvisno od gibanja stroškov, na katere nimajo vpliva. Že sedaj predvidevajo, da bo porast stroškov večji kot rast cen njihovih izdelkov. Če teh bremen in neizkoriščenih kapacitet, ki jih tudi bremenijo, ne bi bilo, bi, tako zatrjujejo v IGM, poslovali brez težav.

Sicer pa se kljub povečani proizvodnji ne boje zalog, saj trg s kamnolomskimi in betonskimi izdelki še ni prenasičen, z njimi pa oskrbujejo Belo krajino in sosednje hrvaške občine. Težave imajo le s prodajo opažnih betonskih plošč. M. BEZEK

Tudi z nizko ceno gre

Kovinar si prizadeva čimbolj zmanjšati proizvodne stroške — Gradbene stroje izpodrivajo kmetijski

ČRNO MELJ — Še ne tako dolgo nazaj je bil osnovni program črnomaljskega Kovinarja — tozda Slovenija cest — Tehnike izdelava gradbenih strojev ter opreme za kamnolome in rudnike. Z omejevanjem investicij v gradbeništvo so začeli razmišljati o novem, nadomestnem programu kmetijske mehanizacije, v letošnji gospodarski načrt pa so zapisali tudi vrsto ukrepov, s katerimi bodo zmanjšali administracijo, zaloge ter lastno ceno izdelkov.

Čeprav traktorski priključki, kot so krožna žaga, cepilnik drv in lopatar (slednji je še v razvoju), predstavljajo nadomestni program, so v Kovinarju

PRESLAB VPLIV NA BAZO

ČRNO MELJ — V program dela črnomaljske občinske skupščine je bilo v preteklem letu zajetih okrog 120 vprašanj, dejansko pa so obravnavali več kot 200 tpčk dnevnega reda, kar pomeni, da se je občinska skupščina odzivala tudi na vprašanja, ki so se sproti porajala v občini. Kar pa se tiče dela zborov občinske skupščine, je za zbor združenega dela moč ugotoviti, da ne vpliva dovolj na svojo "bazo", nekoliko bolje zbor krajevnih skupnosti, družbenopolitični zbor pa še ni v celoti našel svoje vloge, saj v razpravah pride pre malo do izraza specifična naloga tega zbora. Poleg tega mnoge razprave na sejah zborov niso zastopale širšega, skupnega interesa, preveč dokumentov pa je bilo sprejetih brez razprav. Na sejah zborov je bilo postavljenih tudi okrog 120 delegatskih vprašanj, ki so se nanašala zlasti na problematiko občanov v KS.

prepričani, da tega programa gotovo ne bodo opustili, dokler bo imela pri nas prednost kmetijska dejavnost in bodo investicije v gradbeništvo omejene. Po gradbeni opremi je namreč sedaj majhno povpraševanje, po Kovinarjevih kmetijskih strojih pa tako veliko, da ne morejo ustreči vsim kupcem po Jugoslaviji. Eden izmed razlogov za to je tudi izredno nizka cena.

Prav zmanjševanje lastne cene izdelkov, torej proizvodnih stroškov, pa je eden glavnih ciljev Kovinarja. Za to bodo seveda morali zmanjšati številu režijskih delavcev, ki je bilo že sedaj v razmerju z nerežijskimi komaj 1:5, proizvodno delo pa bodo še bolje organizirali kot doslej. Poleg tega bodo zmanjšali zaloge materiala, saj so bile sedaj samo obresti od kreditov, ki so jih najeli za nakup teh zalog, večje od osebnih dohodkov delavcev v tozdu. Sicer pa so razmere na trgu narokovale nakup materiala za leto naprej, da proizvodnja ni stala.

B. M.

V SOBOTO OČIŠČEVALNA AKCIJA

RIBNICA — V soboto, 14. aprila, bo v ribniški občini očiščevalna akcija, ki jo organizira svet za varstvo okolja pri občinski konferenci SZDL. V tej akciji bodo občani počistili okolico svojih bivališč, sodelovali pa bodo tudi hišni sveti, organizacije združenega dela, krajevne skupnosti, društva in mladina. Svet vabi vse krajane, naj se akcije, ki bo potekala na območju vse občine, udeležijo v čim večjem številu.

Zaradi stanovanja ob položaj?

Kadrovska koordinacija OK SZDL Kočevje ne soglaša s kandidaturom Staneta Remžgarja za direktorja Melamina — Vzrok: gradnja prizidka pošte in odnosi

KOČEVJE — Telefonska centrala na kočevski pošti je preobremenjena, zato so se poštari odločili za prizidek. Dobili so že lokacijsko odločbo, vendar se je nanjo pritožila stanovanjska komisija delovne organizacije Melamin, ki ima na pošti tri stanovanja, in hišni svet stanovalcev na Ljubljanski c. 23. Razumljivo je, da se pošti mudi, zato je pritožba, ki je prišla sicer v določenem roku in v skladu z zakonom, pomenila precejšnjo oviro.

Vendar ima vsa zadeva precej bolj široko ozadje. V enem izmed stanovanj namreč stanuje tudi direktor Melamina Stane Remžgar, ki se je prav tedaj prijavil na razpis za direktorja. Vendar za kandidaturom ni dobil soglasja kadrovske koordinacije pri občinski konferenci SZDL, ki pravi da ne pozna institutov socialističnega samoupravljanja. O tem so bili seznanjeni tudi delegati občinske skupščine.

Že prva telefonska proizvodnja so pokazala, da bo težko dobiti podatke o zadevi. Na pošti so dejali, da s takimi informacijami razpolagajo v Ljubljani, tam pa so bili pripravljivi govoriti samo o naložbi in prav nič o spornih zadevah okoli lokacijske odločbe. Nič bolj ni bil pripravljen na sodelovanje predsednik stanovanjske komisije v Melaminu Franc Jančič, ki je skupaj z direktorjem podpisal pritožbo na republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora. Napotil nas je k sekretarju Melamina Alojzu Šešku. Ta je dejal, da pomeni nesoglasje koordinacijske komisije pri OK SZDL samo piklo na i, saj se v Melaminu že dolgo časa neurejeni odnosi, direktor pa se obnaša kot avtokrat. Jelko Novak, koordinator med štiri osnovnimi organizacijam ZK v Melaminu, je dejal, da je Remžgar v resnici izbral samoupravne organe, k čemur je prispevala tudi neobveščena delegatov. Resda so ti sprva dali soglasje, da Remžgar ponovno kandidira za direktorja, a so bili mnenja, da je potrebno odnose znotraj Melamina urediti. Direktor pa tega bržkone ne bo zmogel, saj zanj samoupravljanje

največkrat ni veljalo.

Naj še dodamo, da je direktor Remžgar dobil na voljo novo stanovanje, prav tako vsi drugi stanovalci v pošti. Vendar ni bil za dovoljen z lokacijo in s centralnim ogrevanjem. Če pa bi ostal na pošti, bi izgubil drog za stapanje preprog, prostor za pripravljane drv in podobno. Sploh pa so se v Melaminu po razgovoru na občini odrekli pritožbi, češ da ne nasprotujejo gradnji prizidka, ampak samo malce negotujejo, ker jim bodo odvzete deponija za drva, garaže, motile bi jih dovodne poti itd.

In kaj pravi na to direktor Remžgar? Med drugim je dejal, da je pritožbo napisal sam Šešek, že prej pa jo je podpisal predsednik stanovanjske komisije. "Svoj podpis sem dodal v dobri veri, da je stanovanjska komisija zadevo obravnavala. Jaz samoupravnih organov nisem izkoristil, to pa je ugotovila tudi delavska kontrola v tovarni. Sicer pa smo pritožbo umaknili, ni pa mi všeč, da pritiskajo name, kot bi bil samo jaz grešni kozel... Če so nam napisali, da imamo možnost pritožbe, potem ni pošteno, da sem ob reelekciji dobil negativno karakteristiko. Udeležencev je pa še vedno, samo jaz pa sem moral umakniti kandidaturom," je dejal Remžgar.

Dodal je še, da je že vrsto let v tovarni na vodilnih mestih in tovarna še ni poslovala z izgubo. Kemična tovarna Melamin, ki je lastnica treh stanovanj, pa je lahko tudi zahtevala enakovredna stanovanja. Teh pa po Remžgarjevem mnenju pošta ni ponujala, saj lokacija v Mahovniku, ki je oddaljen pet kilometrov, ne more biti enakovredna, listi v središču mesta.

JOŽE SIMČIČ

Skrb za včeraj in danes

Podrobneje o delavskem gibanju

ČRNO MELJ — Junija lani je bila pri črnomaljskem sindikalnem svetu ustanovljena komisija za ohranjanje tradicij delavskega gibanja, ki pa je kljub kratkemu času dobora poprijela za delo. Zavedajo se namreč, da je živih prič razvoja delavskega gibanja vedno manj.

V začetku smo imeli težave z metodami dela. Ugotovili smo, da je slabo obdelano ne le predvojno in medvojno delavsko komisija v črnomaljski občini, ampak tudi povojno, saj so se mnogi podatki razgubili," pravi predsednica komisije Ana Stariha. Kot osnova za osvetlitev dogodkov med delavci pred vojno jim služi nedavno izšel Kronološki pregled naprednega političnega gibanja v dolenskih občinah, predvsem pa jih zanima življenje in delo delavcev lesne industrije Zora, ki so bili v tistem času zelo glasni.

Ana Stariha

Da so široko zastavili svoje delo, pove že podatki, da so v delo komisije vključili tudi ljudsko knjižnico, kulturna društva, marksistični krožek centra srednjih šol, pomoč pa pričakujejo tudi v delovnih organizacijah. "Vsaka delovna organizacija naj bi vodila svojo kroniko, poleg tega bi njegovi kronisti podrobno raziskali povojno delavsko gibanje, o vsem tem pa bi pisali v tovarniških glasilih. Zato bomo v kratkem pripravili tečaj za kroniste, vztrajamo pa, da bi kronike pisali tudi v krajevnih skupnostih. Lep zgled sta semiška in adleškiška krajevna skupnost," kuje načrte upokojena učiteljica Stariha.

V komisiji se zavedajo, da ne smejo skrbeti le za preteklost, ampak se morajo zavzemati tudi za sedanost. Zato so v krog sodelavcev vključili tudi posameznike, ki jim bodo s pomočjo vprašalnikov pomagali razjasniti povojno sindikalno gibanje. B. M.

Vsaka naložba je dobrodošla

V brežiški občini gospodarske investicije zaostajajo za plani

BREŽICE — V treh letih srednjeročnega obdobja 1981 — 1985 so v občini po vrednosti realizirali komaj četrtino planiranih investicij in njihov delež v družbenem proizvodu je zelo skromen (7,68 odst.). V tem času se je uveljavilo tudi novo razmerje med posameznimi naložbenimi viri. Lastnih sredstev so investitorji zbrali 51 odst., kreditov 20 odst. in združenih sredstev 29 odst.

Vrednost lanskih naložb je blizu 245 milijonov dinarjev. Dva delovna kolektiva sta realizirala investicije izključno iz lastnih sredstev. To sta bila Livarna v Dobovi in Regulator v Brežicah. Livarji so namenili 9,8 milijona dinarjev za izgradnjo zaklonskega skladišča za material in nabavo opreme, Regulator pa 8,6 milijona za skladišče in popolnitev opreme.

Tozd za vzdrževanje voz v Dobovi je za 41 milijonov dinarjev prestavil odsek ceste, zgradi

dil most in dopolnil opremo. Prevoz Brežice pa je za enako vsoto uredil parkirišče, kupil tovornjake in opremo. Po vrednosti sledi investicija Agrar-Tozd Kmetijstvo, ki je porabila 29 milijonov dinarjev za hmeljev nasad; za silose, za nakup zemlje in mehanizacije, tozd Cvetje pa je za 13,4 milijona dinarjev uredil skladišče cvetja ter izpopolnil strojno in drugo opremo. Brebus je namenil 17,6 milijona dinarjev za nakup avtobusov, GG pa 8,6 milijona za ureditev prodajnega prostora za les.

Izpadi sta dve za 1983 planirani naložbi, dograditev proizvodne hale pri Tovarni prikolic IMV in

ZAKLJUČNI RAČUN SPREJET

SEVNICA — Na Žagi, tozdu brežiškega GG, so sprejeli zaključni račun za leto 1983 že na prvi obravnavi na zboru delavcev. S tem dopolnjujemo prispevek „Izgubarije še uspa potuha“, objavljen 22. marca na I. strani Dolenjskega lista. Predsednik delavskega sveta tozda Žaga, Božo Pompe, pa meni, da ni šlo vse samoupravno pri delitvi ob zaključnem računu. Pobudo proučuje družbeni pravobranilec samoupravljanja v Krškem. Na občinskem sindikalnem svetu smo preverili tudi očitke, češ da ni bilo vse v redu pri volitvah vodstva osnovne organizacije sindikata Žage. O tem je že sprejelo stališče predsedstvo, ki meni, da so volitve veljavne, čeprav je bilo nekaj pomanjklivosti v postopkih pred temi volitvami.

SOCIALNE KARTICE

KRŠKO — Osnovne organizacije sindikata v krški občini so uspele v kolektivih, kjer so delavci dosegli usrezno učinkovitost pri delu, odpravili osebne dohodke, nižje od zagotovitve nega najmanjšega osebnega dohodka. Občinski sindikalni svet že pripravlja „socialno kartoteko“, ki bo omogočila jasen vpogled v celoten socialni položaj slehernega občana.

Mala skupnost, toda vseeno veliko dela

Raziskave v večini sevniških kolektivov

SEVNICA — Težave s sklepčnostjo v občinski raziskovalni skupnosti, za minuli petek naposled uspešno zasedanje skupščine so bili potrebni celo trije sklici, niso odražali dela v njej.

Po vključenosti te skupnosti v razne raziskovalne programe je namreč mogoče govoriti o razveseljivi vse večji razvečenosti te dejavnosti. V Stille-su začeta raziskava o možnostih boljše izrabe odpadkov masivnega lesa že prehaja v širino, vanjo se vključujejo tudi v sozdu Slovenjajesa. Tudi v Kopitarni nameravajo nadaljevati z raziskavo o sušenju lesa v visokofrekvenčnih sušilnicah, kjer bi radi odpravili barvno napako, ki se pojavlja pri sušenju topolovega lesa. P. av tega lesa bi lahko uporabili veliko pri svojem izvoznem programu. Jugotanim sodeluje s krško tovarno celuloze in papirja pri raziskavah o možnostih proteinske hrane in furfurala iz odpadkov, ki

Obisk narašča

Muzej v Brestanici lani obiskalo blizu 5.000 ljudi

BRESTANICA — Muzej političnih zapornikov, internirancev in izgnancev v brestaniškem gradu, enem najstarejših gradov na Slovenskem, si je lani ogledalo blizu 5.000 obiskovalcev. Plačanah vstopnic po 20 dinarjev za odrasle in 10 dinarjev za mladino so lani prodali 4.784. Obisk se je v zadnjih letih močno povečal.

„Dolga zima in zavoljo snega za avtobuse nedostopni grad bosta letos gotovo zaustavili naraščanje števila obiskovalcev. Letos smo jih nasteli manj kot sto, pa še ti so le krajši čas zdržali v mrzlih, neogrevanih sobah. Seveda pa je glavna sezona šele pred nami. V glavnem prihajajo borci in upokojenci ter šolajoča se mladina. Opazen je porast skupinskega in padec posamičnega obiska,“ pravi kustos muzeja Irena Fuerst.

Kar okoli 45.000 ljudi, predvsem iz Posavja in Obsotelja, je šlo med zadnjo vojno na trnovo pot izgnanstva skozi brestaniški grad, ki je bil tedaj preselitveno taborišče. Samo v zbirki izgnancev, ki jo je vsebinsko pripravil dr. Tone Ferenc, odprli pa so jo leta 1968 in jo dopolnili leta 1971. Je kar 600 fotografij, 670 dokumentov in 19 materialnih predmetov. Dobra

Irena Fuerst: „Skupino vodim po obeh zbirkah več kot pol-druugo uro.“

polovica 16 sob in hodnika je namenjena leta 1981 odprti zbirki, posvečeni političnim zapornikom in internirancem, ki so jo uredili delavci Muzeja revolucije iz Ljubljane.

P. P.

gradnja Agrariine trgovine s sadjem in zelenjavo v Dobovi. Lanske naložbe so prenesli v letošnje leto Tovarna pohištva, Tozd za vzdrževanje voz in Agraria—Tozd kmetijstvo, ki je odložila agromelioracije in opremo perutninskega obrata.

Zastoji pri investicijah so prizadeli tudi zaposlovanje. Na zaposlitev večjega števila novih delavcev so računali predvsem pri IMV, kjer je bila predvidena uvedba druge izmene. Ta se je znova odmaknila.

J. T.

PORAST LE NA TRESH ŠOLAH

SEVNICA — Na prenekateri osnovni šoli v občini opažajo zadnja leta upad števila šolarjev. Lani jih je bilo v primerjavi s šolskim letom poprej v občini 32 manj. Upad so zabeležili na šolah na Blanci, Krmelju, Sevnici, Šentjanžu, Tržišču in nekaterih podružničnih šolah. Pač pa je poraslo število učencev na boštanski šoli in podružničnih šolah v Loki pri Zidanem mostu in Studencu.

Vse težje je priti do kruha

Brezposelnost narašča, tovarne pa ne dobijo delavcev, kot bi jih rade

POSAVJE — Z zaostrovanjem gospodarskega položaja se zmanjšujejo tudi možnosti za zaposlitev. V strokovni službi skupnosti za zaposlovanje v Sevnici govorijo zadnje čase o še zaostrenej strukturih neskladnih tisti, ki iščejo delo, imajo namreč drugačne poklice, kot jih potrebujejo delovne organizacije.

To se je pokazalo tudi na razgovorih v posavskih občinah, ko so iskali delavce za IMV. Celo v brežiški občini so v tej akciji našli zaposlitev le za pet ljudi, podobno je bilo v Krškem, še slabše pa v Sevnici.

CENA ZIMSKE SLUŽBE

SEVNICA — Za sejo skupščine skupnosti za ceste v terek je bilo pripravljeno poročilo cestarjev. Iz nekaterih krajevskih skupnosti je minulo zimo že prišlo nekaj pohval za delo zimске službe. Pri novomeškem Cestnem podjetju ugotavljajo, da je strošek za to službo v primerjavi s celotnim vzdrževanjem znaten. Za zimsko službo je namreč slo že 48 odst. tega denarja. V zimski službi po sevniki občini je sodelovalo 38 cestarjev, 8 voznikov motornih vozil, 4 strojniki in 12 kooperantov, večinoma traktoristov za pluzenje snega. Cestarji tožijo zaradi težav pri nabavi rezervnih delov za stroje. V zimi so stroji bili na cestah skupno tudi po 80 ur, menjavali so se le strojniki.

ZAOŠTAJANJE PRI ZASLUŽKIH

SEVNICA — V sevniki občini ne ugotavljajo kršiteljev družbenega dogovora o izplačevanju OD. Zaskrbnjuje zaostajanje osebnih prejemkov v negospodarstvu. V vrtcu in tudi šolanki se na primer ne morejo primerjati s prejemki šivilj, saj imajo kot pravijo, tako v vrtcu kot v šoli višjo strokovno izobrazbo. V izobraževalni skupnosti pripravljajo posebna merila. Učitelji tarnajo nad premajhno skrbjo družbe, saj se delo v teh dejavnosti še vedno preveč poenostavlja kot zgolj poraba.

Humanost le na jeziku?

O duševno prizadetih v občini še ni evidence

BREŽICE — Popustljivost in prizanesljivost do slabega dela v praksi nič ne spremenja, ugotavlja Dušan Maraš, zato kot predsednik Društva za pomoč duševno prizadetim v brežiški občini na obnem zboru z nobeno besedo ni ublažil svojih kritičnih misli. Zanimalo nas je, zaradi kakšnih ovir društvo ni moglo urediti lani sprejetih obveznosti, in Maraš jih je takole opisal:

„Glavna naloga društva je bila poskrbeti za popolno evidenco prizadetih oseb v občini. Tega nismo izpeljali, ker socialni delavci niso pokazali niti najmanjše volje za delo, ki bi moralo biti sestavni del njihovih vsakdanjih opravil. Zaman smo tudi poskušali spodbuditi zdravstvene delavce (pediatre) psihologe in socialne delavce za skupinsko delo z duševno prizadetimi, predvsem pri odkrivanju bolezni in zgodnjem otroštvu. To je zelo zahtevna naloga, za katero je potreben sistematičen pristop in veliko dobre volje. Še vedno je odprta ustanovitev razvojnega oddelka v brežiškem vrtcu. Vzgojiteljski kolektiv je pokazal pripravljenost zanj in skupnost otroškega varstva prav tako,

zamisljalo pa nismo mogli uresničiti zaradi nepopolne evidence otrok, ki naj bi jih pošiljali v posebni oddelek vrtca.

Za zaposlovanje laže in zmerno prizadetih otrok prav tako nismo nič napravili, ker za to odgovorne občinske strukture niso pokazale zanimanja,“ je potožil razočarani predsednik.

Društvo pa vendarle dosega tudi uspehe, zlasti če je izpeljava naloge odvisna od njega samega. Maraš jih je nanizal šele na koncu:

„Izvršni odbor je navezal neposredne stike s člani, za starše je organiziral izlet v Ljubljano, kjer so jim razkazali delavnico pod posebnimi pogoji in jim omogočili razgovor z vodstvom. Starše smo večkrat povabili na predavanja in jim zavrtili film Naša pot, Brežičani smo sodelovali na vseh seminarjih in sestankih, ki jih je organizirala Zveza društev prizadetih Slovenije. Za duševno prizadete otroke in njihove starše smo priredili novoletno srečanje z obdaritvijo. To je bila hkrati priložnost za medsebojno spoznavanje. Starše smo podrobneje seznanili z zakonom o invalidsko-pokojniškem zavarovanju.“

J. TEPPEY

nik, sadjar, poljedelec, mesar, zidar, tesar, kovač, železokrivec, varilec, papirničar, čevljar, dimnikar, lesar, rudarski in papirniški tehnik, ekonomist, diplomirani ekonomist — finančnik in dip. inž. rudarstva.

A. ŽELEZNIK

LANI DVA NOVA IZVOZNIKA

BREŽICE — Gospodarstvo brežiške občine je lani izvozilo za 553 milijonov dinarjev blaga in storitev, od tega za 522 milijonov na konvertibilno tržišče. Največji izvoznik je še vedno Tovarna avtomobilskih prikolic. Za njo se uvrščajo Tovarna pohištva, dobovski tozd Konfekcijske industrije Beti, Agraria-Tozd Kmetijstvo in Pozd Regulator. V seznamu izvoznikov sta tokrat dva nova kolektiva, DO Prevoz in Tozd Brebus.

Izključitev kot ukrep?

S programsko-volilne konference ZK Krško

KRŠKO — Komunisti v krški občini so premočno proučevali idejne, politične slabosti, več pozornosti pa so posvečali gospodarskim težavam. Več idejnopolitičnega usposabljanja komunistov bi odpravilo praktičnem in pragmatizem, je dejal predsednik občinskega komiteja ZK Marjan Markl na nedavni programsko-volilni konferenci.

Na nujnost usposabljanja sekretarjev in sekretariatov je opozoril tudi predsednik tovariškega razsodišča Slavko Šribar, ko je poudaril, da ima le malo osnovnih organizacij ZK pregled o aktivnosti svojih članov in da je premočno razpravo odgovornosti. Zato ne preseneča, da je bilo v preteklem letu le 5 vzgojnih ukrepov, čeprav bi lahko ob razmeroma visoki številki — 42, za kolikor se je zna-

njšalo članstvo ZK v občini, verjetno v marsikaterem primeru drugače ukrepali, kot pa, denimo, z izključitvijo. Teh je bilo lani 17.

Ustavjalni nemir je potreben, i ga ni ravno na pretek. Primerno, že kar vzorno so uskladili politično in strokovnoposlovno delo v tovarni Djurošalaj, v Sopi in še ponekod pa poslovne učinkovitosti ni čutili tudi v kadrovski krepitvi ZK. Okoli 1.800 zaposlenih v kovinskopredelovalni industriji ne dosega dobrih rezultatov tudi zato, ker so bili premočno pripravljani na razna presenečenja, kot je, denimo, stečaj poslovnega partnerja na zahodu, kar se je pripetilo Kovinarski. V gradbeništvu pa ni občutene dejavnosti, da bi premostili težave. Znotraj delovne organizacije Pionir

Na ponovljeni (zaradi nesklepnosti prvotnega sklica) programsko-volilni konferenci ZK Krško so za novega predsednika OK ZK izvolili Hermana Pregla, direktorja tozda za PTT promet v Krškem, za poklicnega sekretarja komiteja pa ponovno Blaža Kolarja.

Novo mesto bi radi vsa gradbeno operativno združili v en tozd, ki bi imel okrog 3.000 delavcev, s tem pa Krčani ne soglašajo.

Novolesov tozd Bor je začel v manjše težave ob prestrukturiranju, ko se je pričel preusmerjati v velikoserijsko proizvodnjo za izvoz. Vprašati pa bi se morali, kakaj v tej osnovni organizaciji ni delavcev in je ta bolj podobna direktorjevemu kolegiju? Še vedno govorimo o premajhni obveščeni delavcev, po drugi strani pa ne vemo, kakaj komu tu družba ne zaupa, je vprašal Milan Jazbec, ko se je dotaknil strogo zaupne informacije o pogovorih ZIS z mednarodnim monetarnim skladom.

P. PERC

● V občinski raziskovalni skupnosti želijo spodbuditi večje zanimanje za inovacijsko dejavnost z akcijo „Predlagaj izboljšavo“, kjer je dobrodošel prispevek slehernega delavca. Ob koncu leta bodo zopet podelili priznanje „inovator leta“.

odteka v odpadne vode pri proizvodnji celuloze. Raziskovalna skupnost spodbuja tudi ostale kolektive, da bi od njih dobili pobude za sodelovanje pri raziskavah za večjo proizvodnjo, večji izvoz in varnejše delo.

V sodelovanju z ljubljanskim geološkim zavodom bodo tudi letos nadaljevali na tri leta razdeljeno študijo o vodnih virih v občini. Zajeli bodo nekatere velike vodovode po krajevnih skupnostih. Na dvajsetih kmetijskih poketajih poskusi v okviru širše posavske akcije gojitve novih sort marelic, breskev in ajde.

Denar, zbrani za to skupnost, se torej v množicem obogaten vrača v združeno delo.

A. Z.

Kronično obolenje zdravstva

V sevniki zdravstveni skupnosti spet 13 milijonov dinarjev izgube

SEVNICA — Tako rekoč kronični izgubar v občini je zdravstvena skupnost. Vse je že kazalo, da bo morda le slo brez rdečih števil, vendar so tik pred koncem leta prispeli številni računi. Številke so se končno ustavile pri 13 milijonih dinarjev primanjkljaja. Primanjkljaj je treba pokriti letos.

V samem celjskem zdravstvenem centru jim tudi ni lahko, izgubo so izkazali v šestih tozdih v skupnem znesku 84 milijonov dinarjev. Za zdravstvo, kjer že tako in tako tožijo nad nizkimi osebnimi dohodki, so razmere težke, saj v teh tozdih niso mogli oblikovati niti sklada skupne porabe. Od tako imenovane medobčinske solidarnosti torej ni kaj dosti pričakovati. Sevnicičanom bi pomnilo, če olajšanje, če jim letos ne bi bilo treba poravnati deleža za posodo-

bitev celjske bolnišnice. Seveda so tudi ti graditelji v težavah.

Občinska zdravstvena skupnost je bila prisiljena že lani sprejeti ostre stabilizacijske ukrepe. Bolnikom so pravice poravnavali le v okviru standardov, izterjevali so plačila storitev od tistih, ki so zaradi velike malomarnosti ali hote povzročali stroške. Po bolnišni nah nad 30 dni je odsotnost v sevniki po velikosti med drugimi najnižji. (1,51 odst.), medtem ko je povprečje v regiji znašalo la-

ni 5,5 odst. To seveda ne pomeni, da se pristojne službe v tovarnah in zdravstveni delavci družno ne bi trudili naprej. Pobuda je, da bi vpeljali skupnega kontrolorja bolnišnice. Kljub kroničnemu primanjkljaju pa je bilo ob koncu leta zdravstveni skupnosti zaseženih nad 3,5 milijona dinarjev presežkov nad takoiimenovano dovoljeno skupno porabo. Ta denar služba družbenega knjigovodstva samodejno odtegne za izvozne stimulacije. Na zadnji seji občinskega izvršnega sveta je bila zato izrečena misel, da bi na te presežke v zdravstvu v republikli vendarle gledali drugače.

A. ŽELEZNIK

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 31. marca do 6. aprila so v brežiški bolnišnici rodile: Ana Marija Mlakar iz Krškega — Teo, Nada Novoselec iz Kupljenova — Dalijo, Loti Pavlič iz Senovega — Zalo, Marjetka Gombac iz Leskovca — Gašperja, Olga Preskar iz Cerine — Jureta, Darinka Orsag iz Bregane — Roberta, Anica Kizlin iz Velike Rakovice — Tomislava, Sandra Gabrovec iz Nedelje — deklico, Sonja Humek iz Brežic — Roka, Marjana Brdaric iz Novakov — Lauro, Stefka Bašič iz Brežic — Aleša, Muharema Huremović s Senovega — Sergeja, Vesna Žerjav iz Zdencev — Gabrijele, Bojana Kopina iz Potoč — Marušo, Hermina Kink iz Krškega — Urško, Anka Planinc iz Srednjega Arta — Renato, Ivanka Lekše iz Vel. Podloga — Jerneja, Milena Neral iz Prosinca — Sandro, Snežana Hanzir iz Brdovca — deklico, Frančiška Molan iz Sotelskega — dečka, Ivanka Novoselc iz Domaslova — Gorana, Marija Vlašič iz Mosteca — Davorja, Jožica Kelhar iz Bojnega — Dejana, Božica Topolovec iz Vel. Malence — Sebastijana, Rozalija Barkovič iz Brezja — Sandija. Čestitamo!

Krške novice

OKROGLA MIZA — Drevi bo v Delavskem domu Edvarda Kardelja okrogla miza o predsedniškem načrtu in programu dela tega osrednjega kulturnega hrama v mestu. Delavci sami so pobudniki za ta sklic, kjer naj bi se z odgovornimi predstavniki širše družbene skupnosti dogovorili, kako ukrepati, da ne bo prihodnje leto dom pristal še pri večji izgubi. Bojijo se, da bi utegnila izguba narasti na okoli 2,5 milijona dinarjev.

NAPISNE TABLE — Občinski odbor ZZB NOV Krško je poskrbel za izdelavo ličnih napisnih tabel, ki ob prometnicah v Posavju opozarjajo na Muzej političnih zapornikov, internirancev in izgnancev na brestaniškem gradu. Brestaniška elektrarna pa je muzeju prispevala 5 gasilnih aparatov. Lepo bi bilo, če bi našli še kakšnega botra za dolgo pričakovani in potrebni magnetofon, za vodenje skupin, ki obvladajo nemščino, francoščino, angleščino ali italijanščino...

KAVA POŠLA? — Še do nedavnega smo si lahko po trgovinah po mili volji kupovali (pre)drago kavo in celo izbirali med različnimi pržnami. Zdaj pa je očitno spet nastopila „kriza“, ki so jo zakuhali potrošniki in trgovci. Prvi zato, ker so naselili govoricam, da bo kava spet dražja, ali pa da je sploh ne bo nekaj časa na policah, drugi pa, ker se niso tako organizirali, kot v času znanega pomanjkaja.

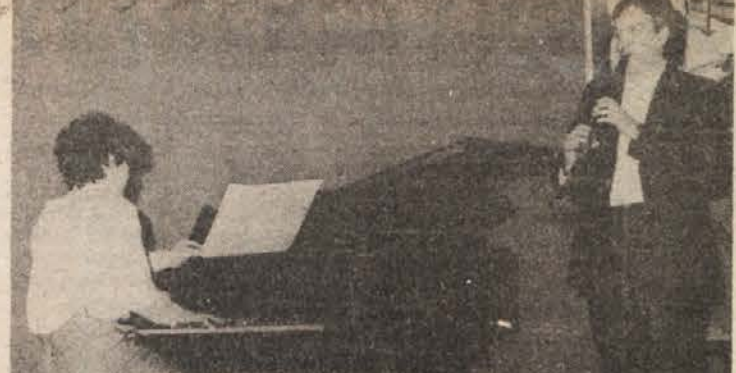
Sevnikiški paberki

KDAJ NA VRSTI OKOLJE? — Na skupščini raziskovalne skupnosti je bilo spet zastavljeno vprašanje o onesnaževanju okolja iz Jugotanina. Iz svojih skromnih denarcev ta skupnost seveda ne more sodelovati pri kakšnih ukrepih, kar je slej ko prej dolžnost kolektiva samega.

UPOKOJENCI NA IZLET — Sevnisko društvo tudi letos nadaljuje s priljubljenimi izleti. V soboto bodo z avtobusom ob 7. uri krenili proti Trebčam, Kumrovcu in Podčetrku.

AMD ZA TRAKTORISTE — Sevnisko Avto-moto društvo pripravlja predavanja za traktoriste. S traktorji je vse preveč nesreč. Ob zadnji delitvi bonov so zato izpolnjevali tudi vprašalnike o varnostnih kabinah in kdaj si jih lastniki nameravajo omisliti, če jih še nimajo.

ZANIMANJE ZA PLES — Skupna kulturna komisija v Lisci je minuli petek pripravila skupni ogled prireditve Zvezde plešajo v celjski dvorani Golovec. Iz Sevnice so odpeljali kar trije avtobusi.

ZADNJI NASTOP ZA ABONMA — S prireditvijo „Belokranjci Belokranjcem“, ki je bila 31. marca v črnomaljskem kulturnem domu, se je končal 7. belokranjski glasbeni abonma. Posnetek z omenjenega koncerta kaže nastop klarinetista Alojza Ravnikarja in pianista Andreja Kuniča. Občinstvo je vse prireditve pozorno spremljalo

Zaradi težav — le na papirju?

Precej grenkih ugotovitev na skupščini Društva knjižničarjev Dolenjske — Zakon o knjižničarstvu nalaga knjižnicam boljše in hitrejšo vključitev v informacijski sistem — Marsikaj je moč narediti brez velikih stroškov

NOVO MESTO — Na nedavni letni skupščini Društva bibliotekarjev Dolenjske, ki je potekala v tukajšnjem Domu kulture, so ugotovili, da je društvo do zdaj veliko pozornost posvečalo organiziranju šolskih knjižnic, in ne brez uspeha. Ustanovljena sta bila dva aktivna osnovnošolskih knjižničarjev (za dolenjsko in posavsko regijo) ter aktiv srednješolskih knjižničarjev (za Dolenjsko).

Aktivni so imeli več sestankov, na katerih so knjižničarji razpravljali o problematiki svojega strokovnega dela in svojem položaju v šolskih kolektivih. Skoraj vsi so obremenjeni s kopicami najrazličnejših del in opravil, tako da imajo za knjižnico še najmanj časa. V kako neprimernih okoliščinah deluje šolsko knjižničarstvo, ki naj bi bilo stebber sodobnega izobraževalnega sistema, je pokazala anketa, ki jo je izdelal Drago Pirman iz Krškega. Da bi bilo tovrstnih težav posledic manj, bi morali aktivni šolski knjižničarji na sestanke redno vabiti predstavnike zavoda za šolstvo in vodstev šol ter jih seznanjati s problematiko. Seveda društvo tudi posledic ne bo stalo ob strani, spodbujalo bo aktivne in jim pomagalo, še posebej pri strokovnem usposabljanju.

Poslej se bo društvo največ ukvarjalo z organiziranjem splošnoizobraževalnih knjižnic, dosedanjih ljudskih knjižnic, oziroma s tem, kako te knjižnice vključiti v enotni bibliotечni sistem dolenjske in posavske regije ter jih širše povezati z republiškim in zveznim sistemom, kakor to narekuje zakon o knjižničarstvu. Pri tem je treba posebej podčrtati, da knjižnice nikakor ne smejo ostati zgolj izposojalnice za branje, marveč morajo postati središča za splošne in posebne kulturne in informativne potrebe (z uporabo domoznanskih zbir) zadovoljevati morajo potrebe po stalnem izobraževanju, po znanstveno-tehničnih informacijah in seveda vse potrebe za samoupravno in delegatsko odločanje.

To za splošnoizobraževalne knjižnice nikakor ni majhna naloga in se zdi v času ekonomske stabilizacije še mnogo težje izvedljiva. Nekaj tega pa bi se kljub vsemu dalo. Za začetek povejmo, da morajo knjižnice enotno obdelati gradivo, saj se je pokazalo, da nered na tem področju zelo otežkoča normalno medsebojno sodelovanje. Čas bi tudi bil, da bi izdelali osrednji katalog Dolenjske za knjige in katalog periodik. Predvsem je zaželen katalog periodik, da bi v krajini posledici ne podvajali izdatkov za iste naslove. To se prav gotovo da napraviti, ne glede na stabilizacijo. Na ta načina se bo knjižničarstvo vključilo kot pomemben člen v nov informacijski sistem, samo tako knjižničarstvo pa bo imelo tudi večji vpliv na gospodarstvo, izobraževanje, kulturo in samoupravni razvoj.

O vsem tem je tekla beseda tudi na skupščini Društva bibliotekarjev Dolenjske, po koncu katere je imel prof. Karel Bačar iz Študijske knjižnice Mirana Jarca zanimivo predavanje z naslovom „Prešeren in Dolenjska“.

IVICA MILIČ

kultura in izobraževanje

Pesniški list (3)

NOVO MESTO — Člani tukajšnjega literarnega kluba, ki nosi ime Dragotina Ketteja, so pripravili in z denarno pomočjo občinske kulturne skupnosti v Novem mestu izdali že tretjo številko Pesniškega lista. Ta se že na zunaj razlikuje od prejšnjih, saj je Pesniški list izgubil plakatan obliko in postal kvadratna zloženka, potiskana na obeh straneh, s tem pa so izdajatelji pridobili nekaj več prostora za objavljanje pesniških besedil.

Podobno kot prvi dve številki so sodelavci tudi to napolnili z obilico bolj ali manj kvalitetnih verzov, ki po svoje govornijo o človeških stiskah in kvadratna zloženka, potiskana na obeh straneh, s tem pa so izdajatelji pridobili nekaj več prostora za objavljanje pesniških besedil.

Povemo še, da je v pripravi četrta številka, ki naj bi izšla še ta mesec.

Obiskal jih je pesnik — krajan

Evgen Cestnik med dragatuškimi šolarji — 92 učencev dobilo najrazličnejše bralne značke

DRAGATUŠ — 2. aprila, na dan mladinske književnosti, so na tukajšnji osnovni šoli podelili 92 učencem cicibanove, Župančičeve, Jurčičeve in prvič tudi Zmajeve bralne značke. Slovesnosti se je udeležil tudi pesnik Evgen Cestnik, domačin, ki je pred kratkim izdal svojo prvo knjigo „Pesmi“. Srečanje z njim je bilo zelo zanimivo.

Dogodek je Bernarda Bahor, učenka 7. razreda, takole popisala: „Pripovedoval nam je, kako so nastajale njegove pesmi med partizani. Takrat je napisal največ pesmi, nekaj pa jih je nastalo tudi po vojni. Nekatere smo prebrali na prireditvi in so nam bile zelo všeč. Evgen Cestnik piše najraje o naravi in Belih krajih. Obljubil je, da nas bo še obiskal in nam predstavil tudi svoji bogati zbirki, filatelistično in numizmatično.“ Bernardina sošolka Irena Dražurmerič pa je zapisala: „Mislim, da bi moralo biti še več mladih bralecev, saj je prav knjiga tista, ob kateri se počutiš sproščenejši.“

Pevsko slavje v Velikem Gabru

V soboto bo domači pevski zbor s koncertom proslavil svojo 10-letnico

VELIKI GABER — Mešani pevski zbor, ki deluje v okviru tukajšnjega kulturnega društva dr. Petra Držaja, slavi letos 10-letnico delovanja. Jubilajni koncert bo v soboto, 14. aprila, v dvorani gabrske osnovne šole. Prireditve se bo začela ob 19. uri.

Pevci se bodo občinstvu predstavili z izbranim sporedom, pripravljenim pod vodstvom sedanjega zborovodje Toneta Anžlovarja. Pred tem je zbor skoraj deset let vodil Pavel Žagar,

medtem ko je Matija Pešnik začel s pevmi voditi, še preden je bil zbor ustanovljen. Trenutno šteje mešani zbor dr.

NOVA RAZSTAVA V BREŽICAH

BREŽICE — V galeriji tukajšnjega Posavskega muzeja bodo danes ob 18. uri odprli razstavo del akademske slikarke Zdenke Salmič-Pojatina. Mlada umetnica, ki je sicer Brežičanka, je akademijo likovnih umetnosti končala v Zagrebu. S to razstavo, za katero je odbrala kakih šestdeset del, od tega šestnajst aktov in sedemnajst krokiev, in bo odprta do 13. maja, se prvič samostojno predstavlja občinstvu.

OBČNI ZBOR KUD „KRKA“

NOVO MESTO — Drevo bo v Krkinem klubu občni zbor kulturno umetniškega društva tukajšnje tovarne zdravil. Med drugim bodo poslušali poročila o delu v preteklem letu in sprejeli program za letos. Udeležence bo Joža Miklič govorila o kulturni dejavnosti in posredovanju kulturnih vrednot. Nataša Petrov pa o knjigi. Zanimiva bo tudi informacija o delovanju Krkinega kluba.

„S PESMIJO V POMLAD“

NOVO MESTO — Pod tem naslovom bo 18. in 19. aprila revija otroških in mladinskih pevskih zborov iz novomeške občine. Oba koncerta bosta v Domu kulture, začela pa se bosta ob 18. uri.

Trije slikarji in kipar

V Dolenjski galeriji predstavili tudi pesniško zbirko

NOVO MESTO — Čeprav bi ob dosedanji razstavi dejavnosti Dolenjske galerije težko ugotovili, kaj predstavlja težiče njenega zanimanja, je vseeno moč razbrati željo po raznovrstnosti likovnih predstav. Ob tem niso nejasna njena prizadevanja, da ponudi občinstvu kar največ plodov sodobnega slikarskega in kiparskega ustvarjanja na Slovenskem, pri čemer posebej pozornost dejavnosti mlajših, da ne rečemo najmlajših rodov likovnih umetnikov. Iz takih pobud je nastala tudi minuli petek odprta razstava, na kateri se s svojimi stvaritvami predstavljajo akademski slikarji Rok Zelenko, Lojze Čemažar in Dušan Lipovec ter akademski kipar Lovro Inkret. Gre za skupino današnjih štiri ali petindesetletnikov, ki se je oblikovala prej iz hotenja po kolektivnem nastopanju kot iz izpovednih ali drugih nagnjenj. Navsezadnje je vsak od njih oblikovana ustvarjalna osebnost z izjasnjeno in izdelano lastno likovno govorico. Medtem ko Dušan Lipovec na svoji način obdeluje krajino — vede, pri čemer mu gre za razmerja med barvo in ploskvijo, je Rok Zelenko figuralik, ki mu gre za kritično, ostrejšo poudarjanje tistega, kar je svojčas sporočala generacija v petdesetih letih. Lojze Čemažar je od vseh še najbolj filozofski, išče ravnotežja med čustvom in razumom, zato imajo njegovi izdelki precej simboličen pomen. Še najraje je priti blizu malim plastikam Lovra Inkreta. Svojim človeškim figuram, obravnavanim kot nekakšen torzo, ekspresivno učinkujočim na gledalca, je vdahnili veliko humanosti. Na njih se simbolično odražajo človekove stiske v današnjem okolju in zdaj. Na razstavi, ki je celotna prikaz angažirane umetnosti in bo na ogled do 3. maja, oziroma na njeni otvoritvi so obiskovalci lahko uživali ob pesniškem večeru. Pesmi iz v samozalozbi izdane pesniške zbirke „Življenje gre svojo pot“ Tomaža Boletia iz Dolenjske je ob glasbeni spremljavi Lada Jakše z recitacijami predstavil gledališki igralec Aleš Valič. Boletova poezija govori o nekonvencionalnim, a vendarle dovolj razumljivim jezikom o človeku v našem času, njegovih radostih in stiskah in nenehnem iskanju, zato bo našla pot do bralecev.

Hotel kot kulturni hram

Predstavitev zbirke partizanskega pesnika Evgena Cestnika iz Dragatuša v metliškem hotelu

METLIKA — Že v navadi je, da je restavracija metliškega hotela najbolj polna takrat, kadar je tam kulturna prireditve. Po nedavni predstavitvi knjige Tonija Gašperiča „Humoreske“ je tudi sobotna predstavitev pesniške zbirke Evgena Cestnika iz Dragatuša z naslovom „Pesmi“ privabila v hotel polno obiskovalcev. Predstavitev prve zbirke partizanskega pesnika Cestnika je pripravila metliška Zveza kulturnih organizacij, ki je poleg osnovne organizacije Zveze socialistične mladine Metlika in črnomaljske ZKO tudi soizdajateljica knjige, izšle v zbirki „Parada svetov“. Ker je Cestnik partizanski pesnik in je tudi velika večina pesmi v njegovi zbirki, ki jo je uredil in ji spremno besedo napisal literarni zgodovinar Viktor Smolej, nastala v partizanih, je bila tudi predstavitev zbirke zastavljena kot partizanski miting. Pred začetkom prireditve je na terasi pred hotelom metliška mestna godba igrala partizanske pesmi in tudi med recitacijami je harmonikar Vlado Matkovič iz Dragatuša zaigral venček partizanskih koračnic in pesmi, za glasbeno spremljavo med recitacijami pa so izbrali Kozinovo simfonijo „Bela krajina“. Cestnikovo zbirko in njega kot pesnika je predstavil Toni Gašperič, ki je posebej opozoril na lirično naravo in občutljivo dušo dragatuškega pesnika, torej pesnika, ki sta mu največji vzor Oton Župančič in ljudska pesem, človeka, ki že od malih nog živi v najtesnejšem stiku s kulturo, prizadevna pevovodja, amaterskega režiserja in igralca, skratka pravega kulturnega animatorja in zanesenjaka, o čemer je tekla beseda tudi v pogovoru na prireditvi. Cestnikove pesmi, ki sta jih recitali učenci metliške srednje tekstilne šole, so obiskovalci zelo lepo sprejeli. Spet prijeten kulturni večer v metliškem hotelu. A. BARTELEJ

GOSTOVANJE S PARTLJIČEM

ČRNOMELJ — Tu je v torko gostovala Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane z delom Toneta Partljiča „Moj ata socialistični kulak“. Popoldne je bila predstava za mladino, zvečer pa za odrasle.

Književniki med našimi šolarji

Pisatelji in pesniki bodo podelili bralne značke tekmovalcem iz osnovnih in srednjih šol — Anton Ingolič je bil v petek gost novomeških osnovnošolcev

DOLENJSKA — Bralne značke bodo tekmovalcem iz osnovnih in srednjih šol v novomeški občini podelili znani slovenski pisatelji in pesniki ali bili na prireditvah aprila in maja kot gostje. Ob tej priložnosti bodo prvič nagradili dvajset mentorjev za dolgoletni trud pri organizaciji in izvedbi tekmovanj za bralne značke.

Prvi slovesnosti sta že za nami, bili sta v petek, 6. aprila, v novomeškem Domu JLA, kjer je pisatelj Anton Ingolič sodeloval na podelitvi Župančičeve bralne značke tekmovalcem iz štirih novomeških osnovnih šol. Na obeh prireditvah je tekel zanimiv pogovor s pisateljem, ki je za mladino napisal več uspešnic. Danes bodo podelitve v več krajih. V prostorih zdravilišča v Dolenjskih Toplicah bosta pisatelj Miha Mate in ilustrator Božo Kos podelila bralne značke učencem iz osnovnih šol v Dolenjskih Toplicah in Vavti vasi. Pesnik Severin Šali bo približno v istem času podelil bralne značke šolarjem v Mirni peči, pisatelj Jože Dular pa v Novem mestu bralne značke tekmovalcem iz smihelskega centra usmerjenega izobraževanja in zdravstvene šole.

Za april sta predvideni še dve podelitvi, imeli pa ju bodo na Otočcu in v Brusnicah. Tako naj bi šolarje v teh krajih 26. aprila obiskal in tekmovalcem podelil bralne značke pesnik Tone Pavček, letošnji Prešernov nagajenec. Aprila načrtujejo podelitve tudi v Šentjerneju, ne vedo pa še, kateri književnik bo gost slovesnosti.

Dom kulture ustanovljen

Novo mesto dobilo novo kulturno delovno organizacijo — Občinski izvršni svet še vedno nasprotuje ustanovitvi

NOVO MESTO — Pomembna faza statusnega razreševanja tukajšnjega Doma kulture in njegove delovne skupnosti je za nami. Poslej bomo namreč o tej hiši govorili kot o novi kulturni delovni organizaciji, ki ji je naloženo organiziranje in posredovanje kulturnih vrednot, hkrati pa mora skrbeti za delovanje in razvoj kulturno-umetniških dejavnosti. Po sklepu skupščine kulturne skupnosti v Novem mestu bo Dom kulture leto dni tako imenovana delovna organizacija v ustanavljanju. Poskusno bo začel delovati s 1. julijem. V njem bodo opravljali tudi knjigovodsko-računovodska dela za Dolenjski muzej, študijsko knjižnico Mirana Jarca, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine ter Zvezo kulturnih organizacij. Za slednjo je vsa administrativna opravila. Preden je skupščina na seji 4. aprila sprejela sklep o ustanovitvi nove kulturne delovne organizacije, oziroma to ustanovila, je prišlo še enkrat do dialoga z navzočim predstavnikom občinskega izvršnega sveta. Slednji je ponovil že od prej znana stališča izvršnega sveta, da ta organ oporeka ustanovitvi Doma kulture kot nove delovne organizacije, predlaga pa povezovanje dosedanjih kulturnih ustanov v Kulturni center, ker samo tako vidi preživetje v stabilizacijskih časih. Če se zadeva ne bo izpeljala v tem smislu, se izvršni svet ne bo čutil odgovornega za morebitne negativne posledice, pač pa bodo zanje odgovarjali pripravljalci predloga za ustanovitev Doma kulture, je pojasnil. Le-ti so odvrnili, da je bil predlog oblikovan pretehtano in da so mislili tudi že na novi zakon o organiziranju in posredovanju kulturnih vrednot, ki bo kmalu sprejet. Dodali so, da z ustanovitvijo Doma kulture ne zapirajo vrat pred tesnejšim povezovanjem novomeških kulturnih ustanov, navsezadnje pa je tudi res, da bo Dom kulture leto dni na preizkušnji. Če se bo v tem času izkazalo, da organiziranost kulture ne ustreza, bodo morebitno napako seveda popravili, oziroma poiskali boljše rešitve.

PREDSTAVITEV CESTNIKOVH PESMI — Metliški hotel je bil že večkrat prizorišče kulturnih prireditve. Zadnjo soboto so obiskovalci spet napolnili hotelsko restavracijo, kjer je metliška ZKO pripravila prijeten kulturni večer ob izidu pesniške zbirke Evgena Cestnika.

Na pevski reviji priznanja ZKO

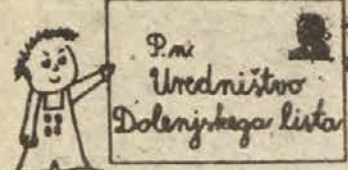
Na tretji podelitvi v Mokronogu bo šest priznanj

MOKRONOG — Jutri bo v tukajšnjem kulturnem domu revija pevskih zborov trebanjske občine. Poleg domačinov bodo nastopili vsi odrasli zbori iz krajevnih skupnosti. Podobno prireditve za otroške in mladinske zборе iz šol so imeli pred kratkim. Na jutrišnji reviji bo občinska Zveza kulturnih organizacij že tretjič podelila priznanja za organizacijske, ustvarjalne in druge dosežke na kulturnem področju. Dobili jih bodo: Alojz Barle iz Velikega Gabra, Anton Boljka iz Šentlovrenca, Lučka Dreža iz Mokronoga ter Jože Falkner in France Režup iz Trebnjega. Enako priznanje bo Zveza kulturnih organizacij podelila mirenški delovni organizaciji Dana.

Na omenjeni seji je skupščina odločila, da bo v. d. vodja Doma kulture Staša Vovk, tajnica ZKO.

Tajniška dela v kulturni skupnosti, ki jih je Vovkova opravljala več let, pa naj bi po njenem odhodu na ZKO oziroma v Domu kulture prevzel Bojan Božič, pedagoški delavec Doma Majde Silc.

I. Z.

ETNOLOŠKA RAZSTAVA

Učenci osmih razredov smo si ogledali etnološko razstavo v Ljudski knjižnici in se tako seznanili z razvojem črnomojske občine v zadnjih stotih letih.

TEKMOVALI SMO V PROMETU

Na naši šoli smo imeli šolsko tekmovanje Kaj več o prometu. Učenci smo se pomerili v poznavanju prometnih znakov.

USTANOVILI SMO ZADRUGO

Na naši šoli smo se odločili, da bomo ustanovili pionirsko zadrugo, v kateri bodo delovali krožki: cvetličarstvo, gozdarska učna pot, pogozdovanje, sadjarstvo, živinoreja, tehnika v kmetijstvu, izdelovanje belokranjskih pisanic in prtičkov, gospodinjstvo.

VIDA BREST MED ŠOLARJI V CERKLJAH

Na 1. aprila se je rodil pisatelj Tone Seliskar. Ker se naša šola imenuje po njem, smo Seliskarjev rojstni dan izbrali za praznik šole.

KRKA PODARILA TERMINAL ŠOLI

Sodelovanje med tovarno zdravil Krka in novomeško SSPTNU (nekdanjo gimnazijo) teče že vrsto let, v zadnjem času pa se je posebej razmahnilo na področju računalništva.

ZAKAJ SKOP MLADI DOPIŠNIK?

NATAŠA MALNAR, članica novinarskega krožka na novomeški osnovni šoli v Bršljinu, nam je poslala prijazno pismo, v katerem je potožila o več stvarih, ki zadevajo rubriko Mladi dopisnik.

pisma in odmevi

Borci se starajo

V KO ZB Šalka vas vse manj borcev — Težave s popravili spomenikov

KOČEVJE — Krajevni odbor ZZB NOV Rudnik — Šalka vas je eden izmed najbolj dejavnih v Kočevju. Na zboru, ki je bil konec preteklega meseca, so člani obravnavali izčrpana poročila o delu v lanskem letu in načrte za letos.

Borci ne bodo mogli uresničiti vseh svojih načrtov. Ker jim primanjkuje denarja, so povabili članarino. Z nekaterimi akcijami pa bodo morali počakati. Gre za popravila spomenikov, zdravstveno pomoč, proslave in druge obveznosti društva.

A. ARKO

BORCI POZABILI NA PARTIZANSKO MATER

Sorodnike je močno prizadelo, da so člani občinskega odbora ZZB Črnomelj in borčevske organizacije iz Adlešičev pozabili na svojo obveznost ob smrti Selakovčeve mame, partizanske matere.

M. S. Paunovič

Iz Črnega potoka

KMALU OMERZOV MEMORIAL — Za dan mladosti tekmujejo v KS Ivan Omerza Livold za memorial tega svojega narodnega heroja, in sicer v namiznem tenisu, streljanju, šahu, kegljanju in nogometu.

OGRAJA SE NE OBNESE — Črni potok je pred okoli desetimi leti dobil ograjo, da ne bi divjad vpadala na njive. Vaščani pravijo, da je bilo takrat ograjeno preveliko območje in da se zato ograja ni obnesla in je danes na mnogih krajih podrt.

KAJ Z BAZENOM — V Črnem potoku imajo tudi poseben "bazen", ki so ga zgradili že Kočevarji. Ob njem je napajališče za živino in perišče, ki jih danes domačini več ne uporabljajo.

URA ŽE BIJE — Te dni so popravili uro na cerkvenem zvoniku v Črnem potoku. Zdaj bije, ko pa bo minila zima, bodo popravili še kazalce, da bo kazala tudi, koliko je ura.

OPREMLJANJE DRUŠTEV JE NUJNO

BREŽICE — Sis za požarno varstvo bo v naslednjih letih posvečala največ pozornosti nabavi novih avtocistern in druge gasilske opreme. Skupščina je 23. marca sprejela finančni načrt za leto 1984.

TELEVIZIJSKI SPORED

13. IV. petek

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Zakaj, zakaj?, Nemščina, Odmor, Glagolica, Poročila

17.55 MODRO POLETJE, oddaja iz španske nanizanke za otroke

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Vrtoglavlci — 18.15 Zdravstveno izobraževanje

14. IV. sobota

8.00 POROČILA 8.05 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: ZVEZDA NA ČELU

oddaja iz vzhodnonemške nadaljevanke 17.55 INTERVJU, televizijski film

23.10 POROČILA 2 14.40 Test — 14.55 Jezni mož (bangladeški film)

15. IV. nedelja

9.20 POROČILA 9.25 ŽIVZAV, otroška matineja

16.15 ŠPORTNA POROČILA 16.30 DOMA PRED TEMO, ameriški film

19.55 VREME 20.00 NEKAJ VNESNEGA, oddaja iz beogradske nadaljevanke

16. IV. ponedeljek

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Povej mi, povej, Češčina, Madžarščina, Ustavljajne igre

17.25 VOJAŠKI POKLICI, izobraževalna oddaja

21.05 SPOZNAVNO NEZNANO, oddaja o znanosti

17. IV. torek

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Bitka na Sutjeski, Za učitelje, Otroci ustvarjajo

dih, Risanka, Glasbeni pouk, Govorni jezik

21.00 MEDNARODNA OBZORJA 22.00 DNEVNIK

18. IV. sreda

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Majhna delavnica, Morje in človek, Odmor, Ivo Marinkovič

sanka, Svečano kosilo, Kako z denarjem, Risanka, Tek je najstarejši šport

21.30 DNEVNIK 21.40 OMIZJE 2 17.25 Dnevnik — 17.45 Zgodbe starega Eskima

19. IV. četrtek

8.50 TV V ŠOLI: Koledar, Športni poklici in plavanje, Jedro in kromosomi

10.35 TV V ŠOLI: Kalj in natrj, Risanka, Izobraževalna reportaža

20.00 TEDNIK 20.55 BORGJIČI, oddaja iz angleške nadaljevanke

SVEČAN SPREJEM — Na osnovni šoli Grm smo 2. aprila sprejeli in pospremil kurirčkovo pošto na pot, ki jo mora še prepotovati. Svečanega sprejema smo se udeležili šolarji naše in okoliških šol. (Foto: R. Kupec)

Skoki na Travnici gori?

Dom TD Sodražica na Travnici gori spet odpira vrata — Upravljaj ga bo bivši skakalec Marjan Prelovšek

KIBNICA — Travnica gora nad Sodražico je bila včasih priljubljena izletniška točka za številne Ribničane in goste od drugod. Gostov je bilo dosti tako poleti kot pozimi.

kumentacijo, tako da bo dom tudi uradno odprt za obiskovalce. Porodilo se je že več zamisli, kako bi lahko uredili okolico doma.

IZ POLNIH SODOV TEČE IZGUBA

Čeprav se kakovost kletarstva v metliški Vinski kleti stalno in vedno znova potrjuje na tržišču, čeprav vsa njihova vina z lahkoto prodajajo, čeprav dobivajo najvišja priznanja na sejmi, čeprav imajo delo v Vinski kleti organizirano zelo racionalno, čeprav so lani prodali 2.376.000 litrov vina ali 5 odst. nad zastavljenim planom, so lansko poslovno leto zaključili na meji rentabilnosti. Lani sta vinarstvo in vinogradništvo prinesla za skoraj 8 milijonov dinarjev izgube, ostale dejavnosti v tozdu Vinska klet metliške Kmetijske zadruge pa tudi niso tako akumulativne, da bi poleg pokritja te izgube lahko še kaj izločili v poslovni sklad, marveč je celo sklad skupne porabe okrnjen.

V težavah pa ni samo metliška klet, marveč celotno slovensko vinogradništvo in vinarstvo. V poslovni skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije so izdelali analizo o gibanju vinskih cen v zadnjih desetih letih, iz katere je razvidno, da so bile v tem obdobju nove cene za vino odobrene vedno šele v drugi polovici leta, ko je prodanega že pol vina tekočega letnika. Seveda tak način oblikovanja cene krepko vpliva na rezultate poslovanja kleti, ki

so, kot povedo podatki, v teh desetih letih 47 odst. časa poslovale z izgubo, 15 odst. časa z minimalno akumulacijo in 38 odst. časa na meji rentabilnosti. Jasno je, da vinarstvo že deset let ne more ustvarjati ustreznih akumulativnosti in tako tudi ni moglo ustvariti potrebnih rezerv v dohodku, da bi lahko pokrivalo precejšnje nesorazmerje med rastjo neposrednih materialnih stroškov in cenami vina.

Vinogradništvo pa je še v slabšem položaju kot vinarstvo. Lani so bili stroški proizvodnje grozdja večji za 25 odst., akontacijske cene za grozdje pa so kleti povečale za 15 odst., tako da sta obe dejavnosti v težkem položaju in ena drugi ne moreta pomagati. Slovenski vinogradniki in vinarji zato opozarjajo, da se lahko že v naslednjih desetih letih zgodi, da bo slovensko vino redkost, če se bo tako stanje nadaljevalo.

Zaradi nove politike obrestnih mer so prizadete zlasti zadruške kleti, ker je način poslovanja in dela teh kleti tak, da zaloge vina enega letnika prodajajo najmanj 12 mesecev, za ves ta čas pa morajo za zaloge vina plačeva-

ti visoke obresti na kredite, ki so jih morale kleti najeti za odkup grozdja. Tako je najugodnejša obrestna mera, ki jo kleti lahko dobijo za 40 odst. zalog, 22-odstotna, za 60 odst. zalog pa morajo najeti kredite po najvišji komercialno obrestni meri, ki znaša sedaj tudi 36 odst. Za ilustracijo še ta podatek: v lanskem letu se je cena vina povečala za 12 odst., obresti pa so porasle za več kot 15 odst., torej vse povišanje cene vina ni krilo niti povečanih stroškov obresti.

Na boljšem so komercialne kleti, se pravi kleti, ki nimajo lastnega vina, ampak ga večkrat na leto kupijo, tako da se njihove zaloge hitreje obračajo, zato so tudi stroški precej manjši. V razvitih zahodnih državah, kjer cene ne divjajo, znašajo obresti za zaloge vina v zadružnih kletih tudi samo 1 odst.! Pri nas resno opozarjajo, da bo zadružništvo doživelo prehud udarec in da ne bo preživel, če se stvari na tem področju ne bodo hitro in učinkovito uredile.

Metliška Vinska klet, temeljna organizacija s 141 zaposlenimi, ki ima poleg kleti še gosis-

tično skladišče vina in pijač v Ljubljani, mrežo vinotočev in bifejev po Sloveniji, lastno vinogradništvo, živinorejsko in poljedelsko proizvodnjo ter servis za kmetijsko mehanizacijo, je, kot rečeno, v lanskem letu poslovala na meji rentabilnosti zaradi težav v vinarstvu in vinogradništvu. Kakšno je stanje na tem področju, precej pove podatek, da je morala klet lani za obresti za zaloge vina odšteti 3 milijone dinarjev več kot za bruto osebne dohodke vseh 42 zaposlenih v proizvodnji in prodaji vina. „Z nizkimi osebnimi dohodki — kar tako in tako ne bi smel biti namen, saj so že sedaj med najnižjimi v Metliki — pa te dejavnosti tudi ne moremo narediti pozitivne,“ pravijo v kleti. Zaradi nizkih osebnih dohodkov je tudi vedno težje vzdrževati delovno disciplino. Strokovnjaki se tudi bojijo, da bo padala morala med vinogradniki in da bo zato zastala obnova vinogradov. Izpada dohodka iz vinogradništva kmetje nikakor ne morejo nadoknaditi z dohodkom od živinoreje, kajti kmetije so premajhne, zlasti v hribovskih predelih.

ALI DRŽAVA LAHKO PREPOVE UČENJE?

Prireditev „Dnevi računalništva na Dolenjskem“ nam prepričljivo govori, da bo prihodnje stoletje stoletje kibernetike in robotsko-informacijske družbe, v kateri bodo imeli računalniki in računalništvo odločujočo vlogo. Pisec teh vrstic ni kvalificiran za oceno, kako hitro stopa naša država v ero računalnikov, skušal je samo ugotoviti, ali Jugoslovani lahko imajo osebni računalnik, napravo, ki jih v svetu naredi in prodajo že na milijone. Odgovor je: ima ga lahko, vendar ga ne more nabaviti.

Ker so domači osebni računalniki šele v povojih (njihova zmogljivost in kvaliteta sta posebni vprašanji), je treba mikroročunalnik seveda uvoziti. Vprašanje uvoza računalnikov pri nas ni posebej urejeno, glede informacijske opreme nimamo posebnih predpisov. Uvoz računalnikov za zasebnike je prepovedan, kot je prepovedan uvoz česar koli, kar presega vrednost nekaj sto dinarjev. Ni torej prav nobene zakonite poti, po kateri bi človek prišel do osebnega računalnika in pripadajoče opreme, ki je pri nas seveda ne znamo narediti. Carinski predpisi pri tem nikogar ne ščitijo, ampak samo preprečujejo odziv deviz.

Nekoliko na boljšem so glede uvoza mikroročunal-

nikov naši zdomci. Cenejši mikroročunalnik je mogoče vnesti v kvoto vsako leto dovoljenega uvoza, resnejši mikroročunalniki pa presežejo okvir teh predpisov. Uvozi ga lahko samo zomec, ki se za stalno vrača domov, čeprav se je zakonodajalec tudi tu vražje trudil, da v našo domovino ja ne bi prišla kakšna koristna naprava. Na seznamu predmetov, ki jih povratnik lahko uvozi, je poleg pralnikov in druge hišne robotije omenjeno tudi, da „povratnik lahko vnese v državo tudi elektronski kalkulator, s pomočjo, da bo ta služil za potrebe gospodinjstva“. No, praksa je pokazala, da so nekateri na temelju omenjenega predpisa vendarle uvozili prave računalnike. Vprašanje je, kako so se znašli glede diskov, printerjev in druge dodatne opreme, brez katere je računalnik precej nemočen.

Če je država že morala preprečiti prekomeren odziv deviz, bi lahko ob tem vodila bolj selektivno politiko. Tako se je zgodilo, da je v isti koš (najbrž iz neznanja) strpala električne kitare, hi-fi gramofone in mikroročunalnike, ki so temelj informacijske pismenosti celotnega prebivalstva tega planeta in osnova računalniške kulture, ki vsebuje segmente razvoja vseh področij življenja. S polno odgovornostjo je namreč

mogoče trditi, da je prepoved uvoza mikroročunalnikov nekaj podobnega, kot če bi država prepovedala učenje, branje in pisanje.

Zaščita domače proizvodnje (beri montaža in dodelava) ni sprejemljiv izgovor, in mikroprocesorjev. V bodoče bo ta odvisnost še večja, saj že zdaj vsi računalniki na svetu delajo s samo nekaj tipi mikroprocesorjev, ki jih izdeluje nekaj specializiranih tovarn. Popolna in predvsem neselektivna prepoved uvoza informacijske opreme bo preprečila, da bi računalniška revolucija pognala korenine tudi na naših tleh. Administracija, ki ne razlikuje električne kitare od osebnega računalnika, je kriva, da se danes na desetisoče mladih ne more učiti računalniške abecede in pismenosti, od katere bo odvisen razvoj države v postindustrijski dobi. V Franciji imajo načrt, da bo leta 1988 v šolah 100.000 mikroročunalnikov (uvoz seveda ni prepovedan), v Sovjetski zvezi so naredili mikroročunalnik Agata, ki je na las podoben ameriškemu Applu, Madžari, o katerih smo še do nedavnega govorili s pomenljivim nasmeškom, so za šole in zasebnike uvozili 30.000 mikroročunalnikov Commo-64, Kitajska je s Sinclairom podpisala pogodbo o uvozu velikanskih količin osebnega računalnika tega slovečega proizvajalca.

Skoraj povsod so spoznali, da gre za preobrat civilizacijskih razsežnosti. Francois Mitterrand je na kolokviju o informatiki in izobraževanju med drugim izjavil: „... pred našimi očmi se rjaveva nova kultura, kultura, katere jezik bo hočeš nočeš vplival na sistem izobraževanja.“ Kako lepo bi bilo kaj takega slišati tudi iz domačih ust.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Da bi svojim sonarodnjakom istočasno omogočil zdravje, čistočo in dobro obveščenost, je Parižan Aurrelie Scohill izdajal tednik Naiade, ki ga niso tiskali na papirju, ampak na gumiranih listih. Časnik je bilo mogoče brati tudi v kadi, uspešno je izhajal nekaj let.

Raziskovanja v nekem ameriškem inštitutu so pripeljala do spoznanja, da se pred orgazmom in ejakulacijo testisa moškega ne ponašata povsem enako. Desni testis se dvigne nezadržno, tako rekoč v eni potezi, levi pa se dvigne in spusti po nekajkrat. Čemu služi to spoznanje, niso sporočili.

Angleški kralj Georg II je imel vzdevek Poor Fred (ubogi Fred). Kraljica Caroline, njegova žena, je v razgovoru s premierom Walpoľom izjavila: „Dragi moj, vi tega bedaka gotovo ne poznate tako dobro kot jaz.“

Znano je, da samci številnih živali obeležujejo meje svojega teritorija z izmečki ali slino. Markiranje je v opozorilo drugim samcem. Neka vrsta ježev pa je še bolj

dosledna. Samec se obilno polula na samico in tako druge samce dodobra opozori, čigava je.

Stè že slišali za bolezen noctiphobija, aiurophobija, categelophobija, opktalmo-phobija, triskaidekaphobija, ergophobija ali pogonophobija? Nič strašnega. Gre za patološki strah (fobijo) pred nočjo, mačkami, strah, da bi se osmešili, občutek, da drugi nenehoma buljijo v vas, strah pred številko 13, strah pred delom in strah pred bratnimi ljudmi.

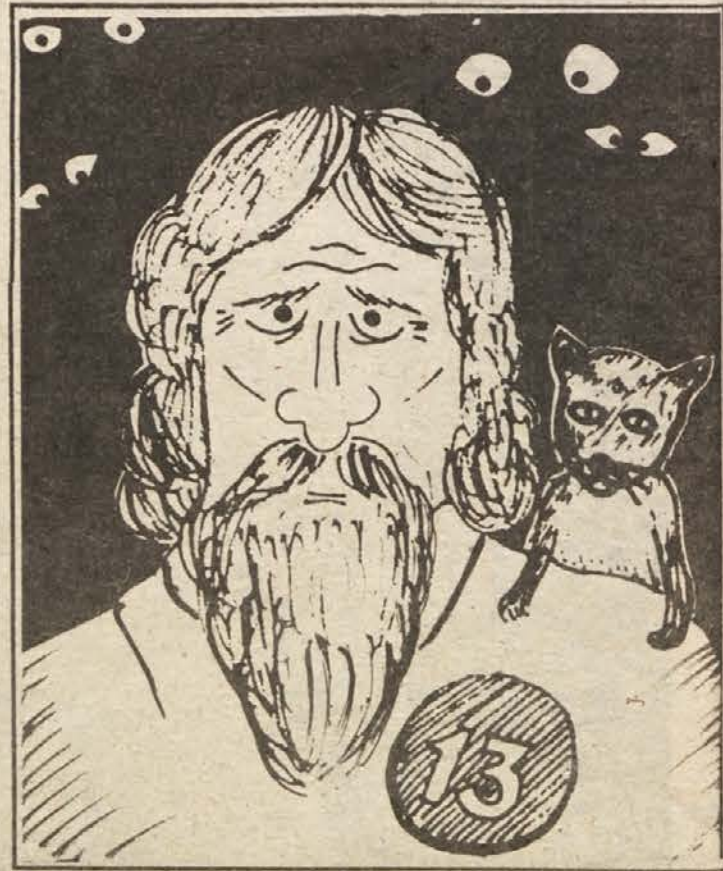
Trdijo, da je Dante Allighieri napisal zadnje stihove Rajstisti dan v 1321. letu, ko je umrl.

Zgodovinski podatek o življenju na deskah, ki pomenijo

življenje. V srednjeveški Angliji so igralci, ki so v verskih dramah na odru oponašali petelina, za to igralsko storitev dobili 4 penije. Prav toliko honorarja so dobivali igralci, ki so sodelovali pri obešanju Jude Iškariota. Igralec, ki je igral Jezusa Kristusa, je dobival samo 3 penije. Najraje so igralci nastopali v Poslednji večerji. Zaradi obilne pijače in jedade.

Človek in opice so edina bitja, ki razlikujejo barve. Edina bitja, ki smrče, so človek in gorila.

Invalida Harryja Thompsona je zasačila prometna policija nedaleč od Manchestra. Na invalidskem vozičku je drvel po avtomobilski cesti v napačni smeri. Thompson je imel 95 let.

VOJAŠKI KOTIČEK

TOTALNA JEDRSKA VOJNA

Milijarda mrtvih, še preden bi se ognjene krogle atomskih eksplozij razkadile. Preživeli grozi agonija, prav nobene možnosti nimajo, da bi ušli smrti. Po nekaj mesecih zastre svetlobe, brez dnevo in noči, po vročem obdobju temperatur okrog 55° Celzija nastopi megla in mraz. Vse korenine ekološkega sistema, ki zagotavlja življenje na zemlji, bodo uničene. „Tudi človek,“ trdi George Woodwell iz laboratorija za morskó biologijo v Woods Holu, ZDA, „bo izginil za vse večne čase“.

Takšne so napovedi fizikov, astronomov, biologov in vremenslovcov iz večine razvitih držav, ki so se novembra lani zbrali v Washingtonu. Na srečanju so obravnavali klimatske spremembe in njihove učinke na živalski in rastlinski svet po atomski vojni. Razpravljali so na osnovah scenarijev, računalniško narejenih po matematičnih modelih, ki so predpostavljali medsebojno atomsko bombardiranje velesil z močjo 100 megaton (ekvi-

alent atomskih nabojev 250 izstrelkov Pershing) do 5000 megaton, kar je manj kot polovica svetovnega atomskega arzenala. V zaključkih so soglasno opozorili na dejstvo, da bi bile, dolgoročno gledano, posledice totalne in jedrske vojne zanesljivo usodne za življenje na planetu. Zaradi neposrednih učinkov eksplozij, ognjenih viharjev, radioaktivnosti in vseh drugih posledic.

Po scenariju za 5000 megaton (totalna vojna), ki ga je predstavil znameniti astronom in popularizator znanosti Carl Sagan, bi velikanske količine toplote, ki bi se sprostile ob eksplozijah, požgale na obsežnih področjih, vse, kar je vnetljivega. Obrati kemične industrije in skladišča kemikalij bi zgoreli, ozračje bi se napolnilo s strupenimi snovmi, na primer z ogljikovim monoksidom, cianidi itd. Redki preživeli bi bili izpostavljeni tako kislemu dežju, da so padavine, kakršne poznamo danes kot posledico industrijskega onesnaževanja, v primerjavi z njim sveža studenčnica.

Vsa obdelana področja na severni polobli, domnevem prizorišču totalne vojne, bi bila

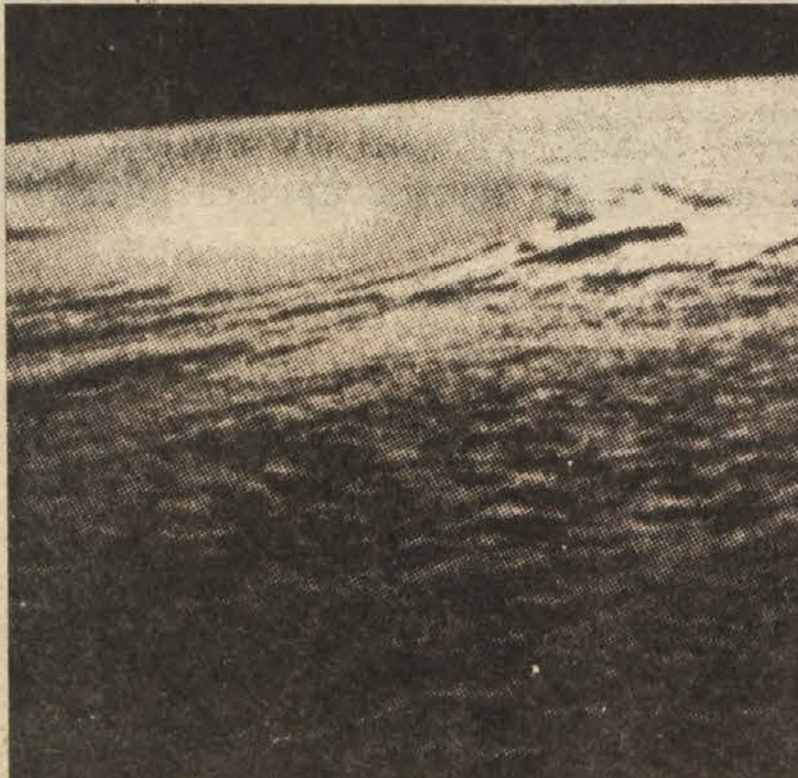
uničena. Semena bi izgubila na kalivosti, kar bi pokopalo vsakršno upanje na setev in žetev v bližnji prihodnosti. Poleg tega bi se na vsakem kraju eksplozije izoblikovala krogla segretega zraka (s temperaturo do 1500° C), ki bi sprožila nastanek fotokemičnega smoga, ta bi se dvignil do stratosfere in tam uničil vsaj polovico ozona, ki se v njem nahaja.

Apokalipsi bi sledila megla. Komaj teden dni po eksplozijah bi se ogromne količine sajastega dima pojavile v atmosferi kot lebdeča črna prevleka, debela poldrug kilometra. Stephen Schneider iz ameriškega centra za proučevanje atmosfere predvideva, da bi sajasti dim absorbiral sončno sevanje skoraj v celoti, samo 5 odst. bi ga še prodrl do zemeljske površine. Nastal bi somrak, zavladale bi nizke temperature in fotosinteza, ki je osnova življenja, ne bi bila več možna. Pod mrtvaškim prtom sajastega dima in pri nizkih temperaturah bi zaledenele vse vodne površine. Nastopila bi „nuklearna zima“.

Če bi v totalni vojni poleg strateškega uporabili tudi taktično atomsko orožje, to je

bombe z omejenim učinkom, bi bilo radioaktivnih padavin še znatno več. Ta orožja imajo sicer v primerjavi s strateškimi bombami majhno moč, vendar radioaktivni delci, ki se sproščajo ob eksplozijah, ne dosega višjih in hladnejših zračnih plasti (kjer vsaj delno izgube strupenosti), temveč že po kratkem času padejo na zemljo. Matematični modeli, ki jih je obravnaval Carl Sagan, so pokazali, da bi ob atomskem spopadu najmanj 30 odst. ozemlja ZDA utrpelo zaradi radioaktivnega sevanja vsaj 50 odst. človeških izgub, polovico tistih, ki bi preživeli eksplozije atomskih bomb, bi kasneje umorila radioaktivnost.

Po nekaterih domnevah bi totalna vojna potekala samo na severni polobli našega planeta, vendar tudi južni polobli ne bi bilo prizaneseno. Ob spremenjenih razmerah bi zračni tokovi tudi tja prinesli svoj smrtonosni tovor. Tako bi totalna atomska vojna uničila življenje na vsem planetu. O tem govori vrsta temeljitih znanstvenih raziskav, na to opozarjajo znanstveniki vseh strok. Vojaki vséh činov in zastav pa so gluhi.

Računalniška ponazoritev ognjenega viharja in dimne odeje, ki bi prekrila polovico sveta.

CESTE NA RAZPOTJU

Razmere na naših cestah več ali manj vsi poznamo: vozniki osebnih vozil, potniki v avtobusih, tovornjaka-rji. In vsi se tudi jezimo na cestarje, zakaj ne popravijo cest. Toda cestarji bi jih prav radi popravili, če bi imeli denar. Denarja pa ni in je sploh vprašanje, koliko ga bo letos na voljo. Pri tem nič ne pomagajo apeli na republiško skupščino, izredne seje delavskega sveta Združenih cestnih podjetij Slovenije, še manj kletvice voznikov.

Razmere so vse prej kot preproste in hitro rešljive. V tej hudi zimi so cestarji porabili samo za zimsko vzdrževanje cest 791 milijonov dinarjev, od cestnih skupnosti (republiške in občinskih) pa so dobili le 283 milijonov dinarjev. Torej so lahko pokrili le nekaj več kot tretjino stroškov. Zakaj je bila ta služba tako draga? V Sloveniji je 4.902 km magistralnih in regionalnih cest, po novem pa morajo cestna podjetja skrbeti še za vzdrževanje okoli 9.000 km lokalnih cest. Vse ceste so razdeljene v štiri kategorije, v prvi je 1.054 km cest, ki

morajo biti stalno prevozne in brez zastojev, v drugi kategoriji je 3.142 kilometrov cest (magistralnih in regionalnih), kjer so dovoljeni le krajši zastoji, obe kategoriji pa predstavljata 85 odst. vseh cest. Cena za redno zimsko vzdrževanje je visoka. Cestna podjetja porabijo od 40 do 50 odst. vsega denarja, ki je namenjen za enostavno reprodukcijo — vzdrževanje in varovanje cest — za zimsko službo. Da je bila letošnja zima za naše ceste resnično katastrofalnih razsežnosti, govori podatki: letos je bilo potrebno pluziti 18 dni, v zimi 1982 — 83 pa 10 dni manj, porabljen je bilo 22 tisoč ton soli in 55.540 prostorninskih metrov drobljenca. Letošnja zima v januarju in februarju je angažirala vsa sredstva izvajalcev, ki jim je skrajnimi napori in ob pogostih okvarah strojev, pomanjkanju rezervnih delov, iztrošenosti mehanizacije, pomanjkanju soli uspelo redno vzdrževati ceste, kar drugod po Jugoslaviji cestarjem ni uspelo. Toda za ta dela je bilo porabljenega že 95 odst. vsega denarja za vse leto, tudi za november in december!

In za naprej še ni zagotovljen niti dinar za redno vzdrževanje cest, to je krpanje, obnavljanje itd. Plana enostavne reprodukcije pa ni mogoče sprejeti tudi zaradi tega, ker cestarjem grozi plačilo 3 milijard dinarjev tečajnih razlik za kredite, s katerimi smo ceste gradili v preteklosti. To pa je skoraj tretjina vsega denarja, namenjenega za celotno vzdrževanje in varstvo cest.

In kako je na Dolenjskem?

Cestno podjetje Novo mesto je porabilo za zimsko vzdrževanje cest polovico več denarja, kot je planiralo, porabo so še bolj presegle edinole na Gorenjskem. Seveda zaradi tega tudi v Cestnem podjetju Novo mesto občutijo pomanjkanje denarja. Zdravko Slak, direktor Cestnega podjetja Novo mesto, je povedal:

„Mi vzdržujemo ceste v 9 občinah (istih, kot jih pokriva naš časnik, op. p.), za zimsko vzdrževanje smo po-

rabili 100 milijonov dinarjev, dobili pa smo jih le 35 milijonov. Seveda si ob tako slabem dotoku denarja ne moremo privoščiti niti rednega vzdrževanja cest, kaj šele naložbe v nove ceste. Mesečno bi namreč rabili 25 milijonov dinarjev za najnujnejše krpanje. Kako bomo delali v naslednjih mesecih, ne vem. Če bi hoteli splavati iz težav in si zagotoviti denar za zimsko službo v zadnjih dveh mesecih tega leta, potem bi morali vse cestarje za tri, štiri mesece pobrati s cest. Seveda so nas v take razmere pripeljale tudi lokalne ceste, ki jih vzdržujemo od lani, ko so bile ustanovljene občinske cestne skupnosti. Lani smo veliko denarja vložili v opremo za te ceste, ki mora biti drugačna kot za magistralne in regionalne ceste. Pa kljub temu nismo mogli vsega opraviti in so pritožbe razumljive. Tako smo za to opremo dali 12 milijonov dinarjev, po izkušnjah z letošnjo zimo bi morali za te namene imeti še enkrat več denarja. Sploh pa je stanje lokalnih cest že katastrofalno. Mnoge so nedokončane, potrebno bi bilo dograditi odvodnjavanje, zaključne sloje itd. Vseh lokalnih cest pa je 1.500 kilometrov. Samo obnova lokalnih cest v novomeški občini bi veljala 60 milijonov dinarjev. Tu so seveda še regionalne ceste, ki jih je 625 kilometrov, potrebovali pa bi 100 milijonov dinarjev za obnovo in najnujnejšo ojačitev nekaterih odsekov. Dodatnih 85 milijonov dinarjev bi potrebovali za obnovo magistralne ceste na karteljevskem klancu in 30 milijonov dinarjev za obnovo odseka med Novim mestom in Metliko. Skratka, za najnujnejšo obnovo bi potrebovali 380 milijonov dinarjev. Rešitev bi bila možna, če bi sredstva za razširjeno reprodukcijo „preusmerili“ na vzdrževanje in varovanje cest.

Seveda bi potrebovali precej denarja tudi za gradnjo novih cest. Potrebno je dokončati magistralno cesto med Novim mestom in Metliko pri Trnovcu, narediti prevleke na cesti med Brežicami in Novim mestom, v Sevnici na Šmarski cesti, v Novem mestu, Črnomlju, Kočevju, Ribnici. Za nameček smo podedovali tudi

slabo opremljene lokalne ceste, kjer je slaba signalizacija itd. V celoti bi potrebovali 1,2 milijarde dinarjev, 380 milijonov za redno vzdrževanje, 500 milijonov za razširjeno reprodukcijo, 300 milijonov pa bi dobili iz interne realizacije.“

Torej so obeti za lepše ceste več kot skopi, saj s tem denarjem ne bo mogoče ohraniti niti tistega, kar že imamo. Sploh pa bodo glavni viri prihodkov — bencinski dinar, takse — še bolj skopi. Bencin bo drag, pa tudi veliko vprašanje bo, ali se nam bo izplačalo voziti z osebnimi vozili po cestah, kakršne so, recimo, proti Dvoru, Metliki ali Ljubljani.

J. SIMČIČ

Zdravko Slak

Onesnaženje Save

V ENI RIBI JE TOLIKO STRUPA KOT V MILIJON LITRIH VODE

Peto leto se začenja, odkar je bil v Beogradu podpisan dogovor o čisti Savi. Takrat bi lahko rekli: končno primerna skrb za najdaljšo jugoslovansko reko, v katere porečju živi tudi večina prebivalstva te države. Žal se do danes ni kaj dosti spremenilo, le veliko umazane vode je in je še bo preteklo.

Nikola Kezić in sodelavci iz zagrebškega Inštituta Rudjer Bošković, so se osredotočili zgolj na encim v jetrih rib, ki povzročata genetske spremembe v neposrednem sorazmerju z onesnaženjem voda. Kezić je iz tega uspešno doktoriral, slovenske uradne institucije pa so se ob tem vprašanju zagnile v molk. Če je bilo odkod že slišati kak namig, je bil najpogosteje ubran na temo, češ da raziskava ni bila opravljena v skladu s slovenskim pravilnikom o neoporečnosti hrane. Po ugotovitvah zagrebških znanstvenikov vsbubuje ena riba toliko strupenih snovi kot če bi popili milijon litrov vode. Je kaj čudnega, da preudarnejši ribiči sploh več ne lovijo v Savi.

Konec marca se je v Radečah pod predsedstvom Maksa Podlesnika, sicer sekretarja Ribiške zveze Slovenije, sestala posavska odškodninska komisija. Ta bedi nad tokom reke Save od Litije do Sotle, povezujoč v neenakem boju z onesnaževalci vse tukajšnje ribiške družine. Poslej bodo delali drugače. Ne bodo več

moledovali po pisarnah pri direktorjih in kar tako pristajali na poravnavo škode. Temelj pogovorov o škodah naj bi bile poslej znanstvene analize.

V Inštitutu Rudjer Bošković so sicer že nekajkrat izjavili, da bodo ribičem priskrbeli še kakšne podatke, dobljene vzporedno ob drugih raziskavah. Tako so ribiči nedavno tega dobili malo več vpogleda v balast težkih kovin, ki ga nosijo v sebi nesrečne savske ribe. Ko pa so vztrajni ribiči vrtali dalje, so jim seveda, povedali, da bi za nadaljnje raziskave morali plačati. Ribiči so nato pri inštitutu naročili raziskavo, ki naj bi pokazala, koliko se je poslabšalo stanje po prvotni analizi. To naj bi stalo 700.000 dinarjev.

Z raziskavami bodo pomagali tudi drugi. Ljubljanski Zavod za ribištvo je že naredil hidrobiološko raziskavo na Savi. Od Litije do Sotle so na 19 mestih vzeli vzorce vode in mulja, kar bo nedvomno dalo jasnejšo podobo onesnaževalcev teh voda. Raziskava je stala 500.000 din, izsledki še niso znani.

Ribiči veliko pričakujejo tudi od kvantitativne biološke analize voda vseh onesnaževalcev od

Litije do hrvaške meje. Meritve bodo opravili tudi v Savinih pritokih. Ta raziskava naj bi stala kar 2,2 milijona dinarjev. Ni vračunano prostovoljno delo ribičev pri izlovu rib za vzorce, nadzore in podobno. Raziskave naj bi prevzel Zavod za ribištvo iz Ljubljane. Letos naj bi zasavskim in posavskim ribičem pomagal tudi Zavod za zdravstvo varstvo iz Maribora. Mariborčani bodo bojda imeli naj sodobnejšo opremo za analizo voda in rib.

Sicer pa ribiči menijo, da je o Savi zbranih že veliko podatkov, le do njih ne morejo. Pri tem mislijo predvsem na Inštitut Jožef Stefan v Ljubljani. V Posavju je ta inštitut navedel vrsto analiz v zvezi z našo prvo jedrsko elektrarno v Krškem. Podatke je vedno zadržal zase, češ da niso za javnost.

„Kot pooblaščen organizacija republiškega komiteja za zdravstvo in energetiko so zadolženi za periodične radioizotopske analize voda in vodnih sedimentov ter rib. Doslej so dostikrat lovili brez vednosti naših družin. Sedaj smo dobili uradno prošnjo za izlov rib 500 metrov pritočno do krške nuklearke na desnem bregu

Save za tovarno papirja in celuloze Djuro Salaj, na obrežju 500 metrov do 4 kilometre sotočno do jedrske na levem bregu nad Brežicami in na desnem bregu pri Jesenicah na Dolenjskem. Ribe naj bi ob našem sodelovanju izlavliali štirikrat na leto.“ Pravi tajnik ribiške odškodninske komisije za Posavje Franc Hrušvar iz Sevnice.

V mapah odškodninske komisije so še mnogi nerešeni spisi. Navedimo le nekaj novejših. Lani 19. novembra so poginili somi pri krški jedrski centrali. Interventna skupina Inštituta Jožef Stefan je takoj prispela s posebnim vozilom. Predstavniki brestaniške ribiške družine negotujejo, ker so jim delavci UJV pobrali vse papirje. Pri Ribiški zvezi Slovenije nam je tajnik Maks Podlesnik povedal, ja je šlo tisto noč za izpust vroče vode iz elektrarne. Še 30 metrov pod krškim mostom, torej nad jedrsko, je imela Sava tisti dan 3,4 C. Pri iztoku hladilne vode iz JE je imela Sava 22,2 C, 120 metrov pod njim pa še 21,2 C. „Tolikšna temperatura sprememba vode v reki je za ribe seveda hud šok. Zaradi noči je bilo najdenih sorazmerno malo rib: 14 somov, 1 smuč in 1 krap.“ Pravi Maks Podlesnik, sicer Radečan, ki ima mnogo zaslug, da delujejo ribiči skupno.

Ker smo že pri jedrski, zapišimo še pripombe ribičev na račun ribje steze pri njenem jezcu. Ribiči hudo dvomijo o njeni funkcionalnosti. Lani se je namreč pred jezo še vedno vrtiloč ogromno podusti, ki bi se po prastarem nagonu vode drstile v višje ležečih savskih pritokih. Če jih nagon po razmnoževanju ne more popeljati po stezi, kaj jih lahko še? Čudne stvari se dogajajo tudi pri predstavljanju in urejanju samega ustja Mirne, znanega drstišča podusti. Jo letošnjega 20. marca, ko je potekel dogovorjeni rok, novomeško Vodnogospodarsko podjetje v strugo Mirne, nekaj polno tolmunov in kamenitih plitvin, ni napeljalo kamenja za počivališče teh rib ali je narava le močnejša od vseh teh človekovih posegov, bomo kmalu videli, saj je drst pred durmi.

V času zloglasnih izklapljanj elektrike je bila Sava pri trboveljski termocentrali prenizka, da bi elektrarna iz nje lahko dobivala hladilno vodo. Na reki so zato naredili pregrado, v hladilne komore pa so vsesavale vodo ogromne črpalke. Zagorski ribiči pravijo, da so se celo elektrarniški delavci zgražali. Kaj se je v ceveh dogajalo z ribami, si je težko in mučno zamisliti.

Ne potrebujemo torej le novih raziskav temveč tudi drugačno kulturo, okus do narave. Sicer pa gre za milijone Jugoslovancev, ki živimo ob tej Savi. Če v njej ne držijo ribe, oziroma doživljajo usodne mutacijske spremembe, kako bo držal človek?

A. ŽELEZNIK

DNEVI RAČUNALNIŠTVA NA DOLENJSKEM

Januarja letos se je na pobudo OK ZSMS Novo mesto in ZOTK Novo mesto rodila misel, da bi v Novem mestu organizirali sejem računalnikov. Zamisel je dobila precej pristašev, predvsem entuziastov. Osnovali smo organizacijski odbor, sestavljen iz navdušencev, katerim ni vseeno, kako je z računalništvom na Dolenjskem.

Priznati moramo, da nam je bil za vzor sejem mikro-računalnikov v Ljubljani, ki je izredno uspel. V kasnejših pogovorih smo kaj hitro spoznali, da želimo več kot sejem. Prireditve smo si zamislili mnogo širše in jo tudi imenovali „Dnevi računalništva na Dolenjskem“, podnaslova pa sta popularizacija in uporaba.

Prireditve bo tekla v treh sklopih: en del bo predstavitev profesionalne računalniške opreme, sodelovali bodo domači proizvajalci in zastopniki, zlasti Iskra Delta, Intertrade — IBM, Večbit in drugi. Tu bodo s svojo opremo tudi dolenjske delovne organizacije Krka, Novoles, Novoteks, Beti, Trimo in še katere. V drugi sklop prireditve grede posamezniki s svojimi mikroročalniki. Pokazali bodo, kako in kaj vse se da z njimi narediti. Za ta del je veliko zanimanja iz vse Jugoslavije, po prijavih sodeč, bo udeležencev več kot 30. Tretji del prireditve bo razstava in prodaja računalniške strokovne literature. Sodelovali bodo študijska knjižnica iz Novega mesta, Mladinska knjižnica, Tehnična založba, Sam iz Zagreba in Galaksija iz Beograda.

Organizirali bomo tudi predavanja o računalnikih in informatiki za poslovodno strukturo Dolenjske, kot tudi za učence srednjih šol ter učitelje osnovnih in srednjih šol. Prireditve bomo tekmovanje iz znanj računalništva za srednješolce ter tekmovanje iz matematike za učence SŠTZU Novo mesto.

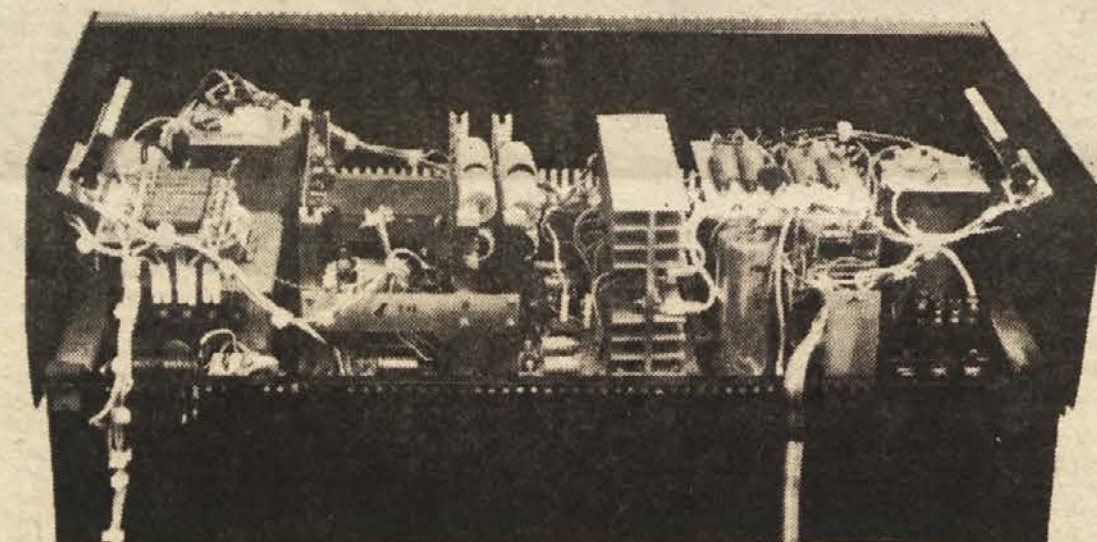
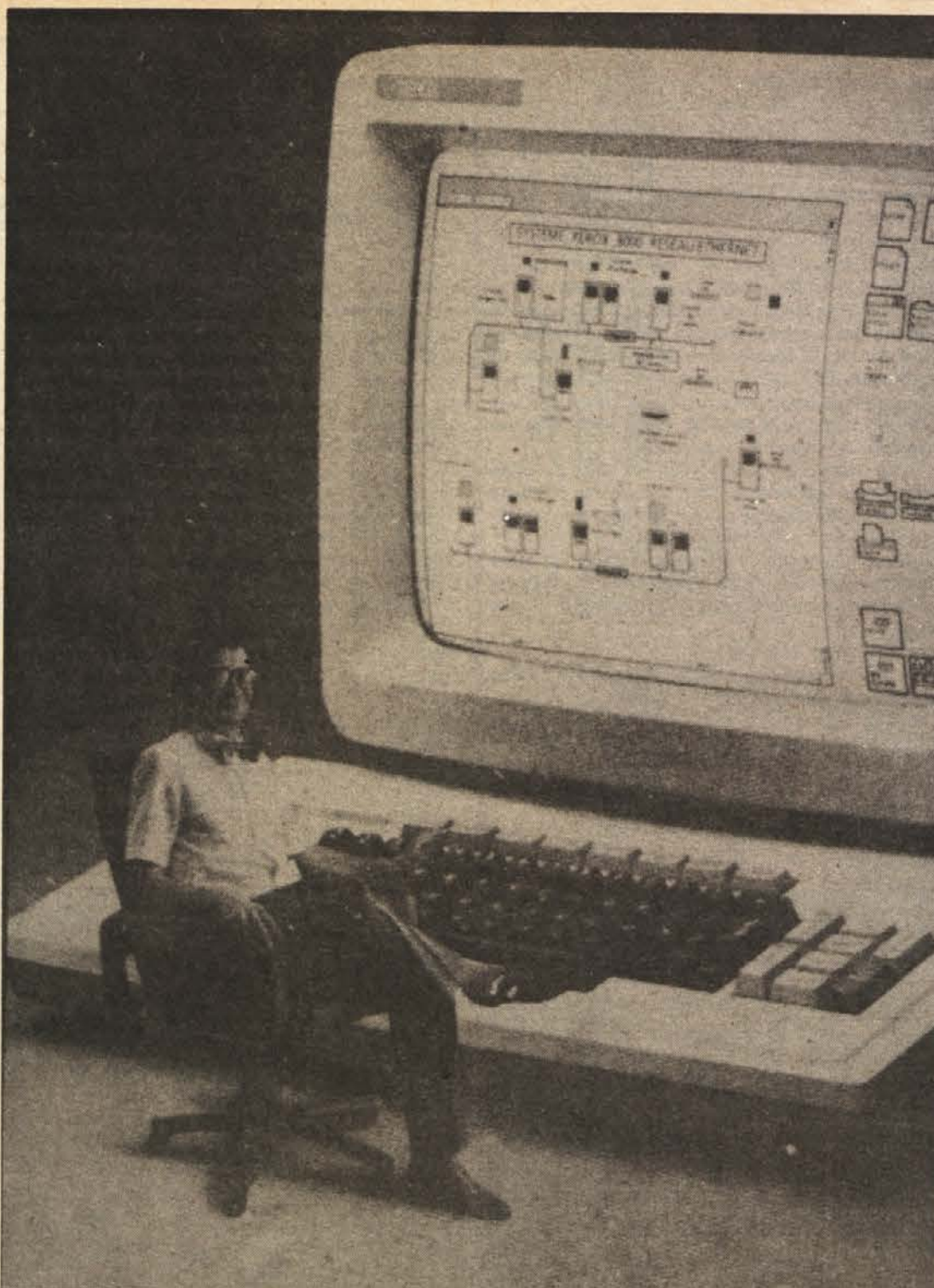
Ker je eden temeljnih namenov prireditve spodbuditi mlade za delo na računalnikih, je v sklopu računalniških dni od 16. marca do 7. aprila potekal tudi tečaj za uporabo mikroročalnika SINCLAIR SPECT: RUM 48 K, in sicer v dveh skupinah, začetni in nadaljevalni.

Ob koncu prireditve bomo ustanovili tudi mikro-računalniški klub, ki bo v začetku deloval v okviru kluba iz Ljubljane, saj sami nimamo ne izkušnje ne materialnih možnosti.

Zmagovalcu tekmovanja iz računalništva bo Iskra Delta omogočila brezplačen enotedenski tečaj v organizaciji OK ZSMS Novo mesto. Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve Novo mesto in ZOTK Novo mesto. Prostore je dal na voljo Center usmerjenega izobraževanja Boris Kidrič. Prireditve so finančno podprle vse OZD in DPS Dolenjske, generalna pokroviteljica sta Iskra Delta iz Ljubljane in Medobčinska gospodarska zbornica za Dolenjsko, pri neposredni izvedbi bodo aktivno sodelovali zlasti učenci elektro-teniške in gradbene usmeritve.

Želja vseh nas, ki smo to manifestacijo človeškega znanja pripravljali, je, da bi prireditve uspela ter da bi postala vsakoletna predstavitev dosežkov naše regije na področju računalništva in informatike.

JANEZ USENIK

ZAOSTANEK SE VEČA ŽE 20 LET

V Jugoslaviji smo se lotili avtomatske obdelave podatkov v gospodarstvu sredi šestdesetih let, vendar je v posameznih naprednejših tovarnah. Zaostanek za razvitimi se na tem področju že dvajset let veča tudi zato, ker so nekateri nerazumljivi ukrepi zvezne administracije pred desetimi leti onemogočili nabavo opreme. Jugoslavija je danes edina država v Evropi, ki onemogoča uvoz osebnih malih računalnikov.

Svetovni proizvajalci računalniške opreme (zlasti pa največji IBM, ki drži okoli 60% tržišča) izkoriščajo svoj monopolni položaj in skušajo držati svoje kupce v šahu s tem, da glavnega dela računalnika (to so programska oprema za zlaganje podatkov in programi za obdelavo podatkov) ne prodajo, temveč nudijo v najem, kar pomeni stalno odvisnost od tujega dobavitelja in stalen odliv deviz.

Zato je bil pred dvema letoma sprejet zakon, ki je postavil temelje domači proizvodnji računalnikov v okviru Iskre, slednja utemeljuje tovrstno proizvodnjo kot dejavnost posebnega družbenega pomena.

Osnovno vodilo pri razvoju informacijskih sistemov je osamosvojitve, kajti z nekritičnim prenašanjem tujih rešitev v naše pogoje dela in organiziranosti ne moremo veliko doseči.

Sodobni računalniško zasnovani informacijski sistemi so interaktivni. To pomeni, da se podatki zajemajo sproti na mestih, kjer nastajajo:

— pri prevzemu blaga v skladišču na priročnem terminalu vtiskamo količino, oznako dobavitelja ter druge podatke

— v razvoju tehnologije spremenimo določeno sestavnico tako, da zamenjamo material

— v kadrovskem oddelku vtiskamo podatke o novo sprejete delavcu itd.

Takšnih primerov lahko naštejemo veliko, vsem pa je skupno to, da se podatki vnašajo in preverjajo sproti in hranijo v skupni enotni bazi. Baza podatkov je za posamezno organizacijo enotna in vsi uporabniki, delavci v skladišču, pripravil proizvodnje, računovodstvu, prodaji ali izvozu, lahko in morajo uporabljati ene same računalniško shranjene podatke. Tako so odveč različne ročne kartoteke in sezname ter v celoti preidemo na mrežo terminalov, ki so zvezani v enoten sistem za obvladovanje informacijskih tokov.

Informatiko in računalništvo lahko v grobem razdelimo na poslovno-proizvodno ter na tehnično-razvojno-procesno področje. Prvo se ukvarja z nadzorom gibanja surovin in izdelkov v tovarni, beleženjem vseh dogodkov v poslovanju, oblikovanjem poročil za samoupravno in poslovodno odločanje, skratka, s tisto dejavnostjo, ki jo večinoma poznamo.

Tehnično-procesna informatika je manj znana. Tu obravnavamo fizikalne veličine, ki jih na primeren način pretvarjamo v električne signale, te pa posredujemo računalniku, ki s svojim programom poskrbi, da se določeni procesi vodijo v naprej določenim ciljem. Tako lahko določimo, da vso energijo v tovarni nadzorujemo preko računalnika, ki ob konici (konicična energija je izredno draga) izklopi nekatere porabnike in tako prihrani energijo.

Sodoben informacijski sistem je lahko zasnovan le z računalniško podporo, ker z njim obvladujemo množice podatkov, ki jih peš ne moremo niti ne znamo. Če ga želi uporabnik s pridom uporabiti, mora znati več, vendar več tudi pridobi.

ČEDO JAKOVLJEVIČ

Osební računalniki

PONIŽANI IN RAZŽALJENI 21. STOLETJA

V letu 1983 se je s strojnimi obdelovanjem informacij začelo ukvarjati tudi pri nas veliko več ljudi kot kdaj prej.

Prvi val osebnih računalnikov, ki je prišel do nas v letih 1981 in 1982, še ni sešel v pravo širino. Njegov slavni predstavnik SINCLAIR ZX 81 je res pomenil izreden preskok — od nič na dejansko programabilen računalnik, ni pa še bil toliko privlačen, da bi bilo vsakemu jasno, da je to to. Sicer zelo dobro srce, 8-bitni mikroprocesor Z80 A (enak kot pri našem profesionalnem prvencu Deltinem Partnerju), je bilo odeto v škatlo s precej zanikrno membransko tipkovnico, opremljeno z zelo majhnim notranjim pomnilnikom (1 K 1024 znakov), občutljivim dodatnim pomnilnikom (16 K) in počasnim ter nezanesljivim prenosom v trajni pomnilnik (na kasetofon). Bil je pa, roko na srce, že takrat tako poceni, da se človek nad vsemi temi pomankljivostmi ni mogel resno razjeziti — in domači trg se je odprl. Uvozní pogoji so bili takrat ravno na meji znosnega in so srednješolci strojčke še lahko naročali kar po pošti, v delih, da je bilo ceneje, in jih potem doma sami sestavljali. Ljudi, ki se s programiranjem ukvarjajo poklicno in ki so vajeni razmeroma udobnega delovnega okolja velikih računalnikov, ZX 81 ni ravno pretresel, mladina, ki so ji bili veliki sistemi vedno dostopni le načelno, pa je bila izredno navdušena.

Proti koncu leta 1982 so zahodni proizvajalci ponudili širšemu trgu mikroprocesorje že v veliko lepših oblačilih. Evropski izziv Američarim in Japoncem, SINCLAIR Spectrum, je kupcu za zmeren denar (trenutno je treba pri nas odšteti zanj slabe tri povprečne plače) ponudil poleg 48 K notranjega pomnilnika (24

tipkanih strani formata A4) še barve, zvok, petkrat hitrejšo in zelo zanesljivo zvezo s trajnim pomnilnikom ter tudi že malo manj slabo tipkovnico. Angležem je bil tako všeč, da so se z njim začeli ukvarjati tudi sposobnejši ljudje in napisali zanj izredno veliko programske opreme, od čudovitih igrice in prevajalnikov do izobraževalnih, strokovno-tehničnih in knjigovodskih programov. Ker je to opremo zelo lahko presneti, se je tudi že skoraj vsak naš uporabnik tako ali drugače založil z mnogimi koristnimi in zanimivimi programi izpod tujega peresa.

Ker terja vsaka stvar svoj čas in se je treba vsake, še tako koristne novosti najprej navaditi, smo se pri nas pomembnosti teh škatlic zavedeli nekako v začetku leta 1983. Res je sicer, da Spectrum nikakor še ni vse, kar bi si človek od računalnika želel, je pa temu že precej bliže. Če ste se pripravljene soočiti s surovim okoljem, ki ga pomeni računalnik brez hitrega zunanjega pomnilnika (disk), če se nabijete z vrhano mero potrpljenja in če sklenete, da ne boste delali veliko napak, lahko na njem razen velikih podatkovnih zbirk programirate skoraj vse. In še nekaj: mnogo lepših algoritmov, ki se jim moramo na velikih računalni-

kih odpovedati, ker bi bili predragi, lahko mirno uporabimo.

Velikemu številu ljudi, predvsem mladih, se je tako odprla možnost, da se spopadejo s poljubno množico zanimivih in težkih nalog in da okusijo slast zmage, ki jo prinese ustvarjalni napor. Drugače kot pri športu ali dejavnostih, kjer je za uspeh potrebno tudi precej sreče, pri programiranju zmaga je izključno pamet. In ni je lepše stvari kot spopasti se s težkim programskim projektom, oblikovati ga naprej na papirju, spremljati njegove prve, še neobgljene korake, podirati oviro za oviro na njegovi poti in na koncu slaviti ob dokončni sladki in bleščeči umetnini. Slabo vreme nas ne ovira, delo lahko odložimo, kadar želimo, in kar je najvažnejše, vedno se lahko vrnemo nazaj, kolikor daleč hčemo. Ko je slikar potegnil črto, je ne more več izbrisati, mi pa lahko naš umotvor po mili volji popravljamo, spreminjamo in dopolnjujemo.

Poleg tujih pričakujemo v kratkem tudi prve domače, iz pretežno uvoženih komponent sestavljene osebne računalnike. Ti bodo edina alternativa za vse tiste naše zasebne in javne uporabnike (šole), ki želijo upoštevati naše zakone in predpise, meja je, kar se le-

ŠOLA IN RAČUNALNIŠTVO

V usmerjenem izobraževanju na Dolenjskem je nekaj usmeritev (naravoslovna, elektronika), v katerih je računalništvo obvezen predmet z dvema ali tremi urami na teden. Zato smo menili, da bi v okviru prireditve „Računalniški dnevi na Dolenjskem“ organizirali tekmovanje iz računalništva. Tekmovanje bo potekalo v dveh skupinah. V prvi bodo tekmovali učenci, ki se učijo računalništva eno leto, v drugi pa učenci, ki se učijo računalništva dve leti.

Namen dejavnosti v okviru prireditve in tekmovanja je vzbuditi med mladimi na Dolenjskem čim

več zanimanja za računalništvo, saj lahko Dolenjska prav iz njihovih vrst pričakuje kader, ki bo v prihodnosti še kako potreben.

Sicer pa lahko še sedaj ugotovimo, da mladina kaže velik interes za računalništvo, vendar nima vedno možnosti za razvoj svojih sposobnosti. Nekateri OZD, na primer Krka, že vrsto let uspešno sodelujejo s šolami in omogočajo mladini delo na računalniku. Tako je šola SSPINU dobila od Krke terminal, ki je direktno vezan na njihov računalnik. Vse to pa je v primerjavi z interesom, ki ga kaže mladina, premalo. Tudi ostale organizacije bi morale pokazati več dobre volje in poiskati način, kako mladini omogočiti pristop k računalnikom, ki jih na Dolenjskem ni tako malo. Zato naj bo ta prireditve spodbuda za nov pristop k vzgoji mladih računalniških kadrov, brez katerih si napredka tudi na Dolenjskem ni mogoče več predstavljati.

FRANC HOČEVAR

PRIMOŽ JAKOPI

V SLUŽBI DOKUMENTOV

Ob besedi arhiv pomislimo na stare, odložene in v svežnje povezane papirje trajne vrednosti, ki so varno shranjeni. Resda se te označbe drži še precej srednjeveškega pojmovanja in ji zlasti poznavalci radi oporekajo, a moramo ostati tudi pri njej, če upoštevamo bralca, ki komaj kaj ve o tej dejavnosti.

Ne moremo mimo ugotovitve, da je arhivska dejavnost, čeprav šteje za eno pomembnih več varstva kulturne dediščine, še precej daleč od splošnega zanimanja. Slišati je, da nemara tudi zato, ker je za večino nedostopna, preveč zaprta, zazrta vase. Zato se dogaja, da postane širša javnost nanjo pozorna šele ob kakih razstavah in publikacijah, ki jih arhivarji tudi pripravijo, čeprav bolj poredko.

Priložnosti za temeljitejši vpogled v delovanje arhivov je vsekakor premalo. Eno takih je pomenil nedavni sestanek, s katerim so v Novem mestu formalno obeležili jubilej tu delujoče arhivske enote za Dolenjsko in Belo krajino. Na sestanku, ki so se ga udeležili pretežno zastopniki družbenopolitičnega življenja in kulturnih ustanov iz Novega mesta, so arhivarji predstavili osnove varstva arhivskega gradiva, delovanje ljubljanskega Zgodovinskega arhiva, izčrpnije pa še posebej delo novomeške enote z uspehi in problematiko.

Letos mineva deset let, kar je Zgodovinski arhiv Ljubljana ustanovil v Novem mestu svojo enoto. To seveda ne pomeni, da prej arhivske dejavnosti na Dolenjskem in v Beli krajini ni bilo. Začetki segajo globoko v srednji vek, v fevdalno dobo. Spomnimo se samo znamenitih urbarjev, kjer so bile stotletja zapisane pravice tlačanov. Zametki prvih arhivov so se torej rojevali na gradovih, bržkone pa tudi v samostanih in na sedežih cerkvenih oblasti. V tem zapisu nas kajpada zanima novejši čas oziroma obdobje, preden je ljubljanski arhiv organiziral svoje regionalne enote, pravzaprav samo to, kaj je bilo z arhivskim delom v dolenjski regiji pred ustanovitvijo novomeške enote.

V Novem mestu so začeli stare listine in drugo gradivo načrtno zbirati pred drugo svetovno vojno, in sicer za kasnejši muzej, katerega ustanovitev so pričevali. Zbiranje je potekalo pod vodstvom prof. dr. Alojza Turka. Gradivo so hranili v kletni sobi osnovne šole, ko pa je ta aprila 1941 med bombardiranjem pogorela, so ga prenesli na podstrežje sedanjega Zavoda za socialno medicino in higieno dela. Po osvoboditvi so ga spet selili v kleti obnovljene šole, od tam pa je rofalo v Dolenjski muzej.

Na pobudo Boga Komelja, upravnika tisti čas ustanovljene študijske knjižnice, je začel leta 1946 delovati okrajni arhiv. Začasne prostore so mu dodeli v že omenjeni novomeški osnovni šoli. V arhivu sta hponarno delala upokojeni okrajni načelnik Otmar Skale in upokojeni šolski nadzornik Jože Jaklič. Veliko delo sta opravila že s tem, da sta arhivalije očistila in povezala. Na milost in nemilost pa je bilo takrat še vedno prepuščeno gradivo, s katerim so zatrpali podstrežje sedeža okraja. Podobno je bilo z arhivi okrajnega in okrožnega sodišča in z gradivom, ki je ostalo na rotovžu.

Usoda arhivskemu gradivu ni kazala milega obraza. Prenekatera pomembna listina je izgubila, kot da je ni nikoli bilo. Že med bombardiranjem Novega mesta septembra in oktobra 1943 je bomba na rotovžu uničila omare s fascikli občinskega arhiva z dokumenti iz obdobja 1920 — 1943. Marsikaj dragocenega je šlo po zlu zaradi čudnega, gledano z današnjimi očmi, prav barskega ravnanja. Tako so kmalu po osvoboditvi iz sodnega arhiva odpeljali več voz gradiva na smetišče in ga tam zažgali. „Odvetni papir“, ki je s podstrešja „motil“ okrajne funkcionarje, pa so v letih 1949 z več tovarnjaki odpeljali kot surovino v veščo papirnico.

Podobno kot v Novem mestu so tudi v Beli krajini začetki organizirane skrbi za arhivsko gradivo povezani z muzejem. Viri navajajo, da se je tem ukvarjal že leta 1910 osnovani odbor Društva za spoznavanje Bele krajine. Odbor je načrtoval ustanovitev belokranjskega muzeja, vendar do tega takrat ni prišlo. Misel na muzej je oživila še leta 1933 in leta 1947, dokler ni končno novemu pripravljalnemu odboru pod vodstvom prof. Jožeta Dularja leta 1949 uspelo pridobiti začasnih prostorov v metliški proštiji in kasneje v metliškem gradu. Za javnost so bile prve zbirke tačas že delujočega Belokranjskega muzeja odprte 27. aprila 1951 ob 10-letnici ustanovitve OF. Aprila 1952 je postal honorarni upravnik tega muzeja prof. Jože Dular. Leto kasneje je dobil muzej, ki je imel bogato arhivsko zbirko, tudi arhivarja. Honorarno je to delo opravljal Ivan Drobnič.

Tako se je začelo. Na tako imenovano zakonsko osnovo pa je morala arhivska dejavnost tudi na Dolenjskem in v Beli krajini čakati še lep čas. Prvi zakon o arhivih smo v Sloveniji dobili šele leta 1966. V skladu z določili tega zakona so pripravili načrti, po katerem naj bi Mestni arhiv Ljubljana opravljal službo varstva arhivskega in registraturnega gradiva tudi za

občine Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje. Zamilsel so uresničili šele leta 1972, ko so občinske skupščine teh občin zaupale to službo Zgodovinskemu arhivu Ljubljana.

Z nastankom delovne enote za Dolenjsko in Belo krajino se je začela arhivska služba tudi na tem območju razvijati bolj sistematično. Veliko oviro je pomenilo pomanjkanje arhivskih skladišč. Zato je bila skrb Zgodovinskega arhiva Ljubljana vse do leta 1980 posvečena iskanju primernih prostorov. Novomeška občinska skupščina je dala preurediti za arhivske potrebe izpraznjeno osnovno šolo v Karteljevem. Adaptacija je bila končana pred desetimi leti. Dve leti kasneje so v Karteljevem usposobili še dva skladiščna prostora. Podobno so leta 1977 za belokranjske arhivske potrebe preuredili bivšo šolo v Drašičih. V gradu v Mali Loki pa je bilo ves čas arhivsko skladišče za trebanjsko občino.

Pridobljena skladišča so arhivarjem novomeške enote omogočila, da so začeli v skladu z zakonskimi določili množično prevzemati arhivska gradiva od dotedanjih varuhov. Prvi prevzem je bil leta 1974 v Dolenjskem muzeju. Arhiv je prevzel vse gradivo, ki ga je za muzej zbral njegov dolgoletni ravnatelj prof. Janko Jarc. Sledil je prevzem od mnogih ustvarjalcev arhivskega gradiva. V letih 1978—1979 je tako gradivo oddal tudi Belokranjski muzej v Metliki. Do leta 1982 se je vsega prevzetega gradiva nabralo že za slab kilometer. Rezultate popisanega gradiva so objavili v „Vodniku po arhivih Zgodovinskega arhiva Ljubljana“.

Zakon nalaga, da morajo arhivirati tudi papirje oziroma dokumente mlajšega nastanka. Če malce karikiramo, to pomeni, da bo zapisnik včerajšnje seje izvršnega sveta jutri že arhivsko gradivo. Tako gradivo so začeli arhivarji načrtno zbirati po letu 1973. Arhivirati morajo pravzaprav vse, kar ima trajno kulturno-zgodovinsko ali dokumentarno vrednost. Ne nazadnje zato, ker je arhiv hiša, ki mora biti nenehno odprta zgodovinarjem, raziskovalcem in proučevalcem življenja in dejavnosti skozi desetletja in stoletja.

Strokovno urejanje gradiva je glavna skrb arhivarjev. To pa pomeni kar precej dolgo in včasih zapleteno proceduro, ki vključuje tudi mikrofilmanje dokumentov. Najpomembnejše pri tem pa je, da je gradivo varno hranjeno. V zvezi s tem je še veliko nalog neopravljenih. Tu pa so tudi načrti, kako vključiti arhiv, ki se sicer ukvarja z „odloženimi“ rečmi, v prizadevanje za današnjo in jutrišnjo rabo.

V te načrte so arhivarji zapisali, da bodo še naprej dajali velik poudarek na objavljanje splošnih pripomočkov za uporabo, še posebej, ko gre za pomembnejše gradivo, vključevali se bodo v raziskovalne projekte, ki zahtevajo obsežne podatke iz arhivskega gradiva, odpirali vrata raziskovalcem in drugim in sploh skrbeli, da bo poslej v javnosti kar najmanj pripomb glede odprtosti arhiva.

Bolj želja kot načrt pa je ureditev arhivske službe tako, kot bi se spodobilo za konec 20. stoletja. Čeprav o tem govorijo šele polglasno, povejmo, da bi radi vsaj kar zadeva novomeško občino — delovne prostore in skladišča pod eno streho. Karteljevo je predaleč, skladišče pa je tudi preobremenjeno oziroma prenatrpano. Podobno je v Drašičih. Delavci novomeške enote se zavedajo, da bo v teh časih, ko je bitka za dinar tako huda, težko doseči kakršnokoli izboljšavo oziroma selitev. Potihem pa vendarle gojijo upanje, da se bo to zgodilo ob katerem od naslednjih jubilejev.

I. ZORAN

Predsedstvo slovenskega narodnega osvobodilnega sveta.

Štev. 1/44-S

Dne 10. marca 1944.

S K L B P

1./ Na podlagi člena 4. Odloka Predsedstva Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta o razpisu volitev v Krajevne narodne osvobodilne odbore in Okrajne narodne osvobodilne skupščine, v zvezi z odlokom o razpisu volitev v narodne osvobodilne odbore, ki ga je dne 19. II. 1944 izdal Slovenski narodni osvobodilni svet, imenuje Predsedstvo Slovenskega narodnega osvobodilnega sveta za Belokranjsko okrožje naslednje okrožno volilno komisijo:

Čimerman Janko, posestnik, Črnomelj,
Černe Jože, sodni starešina, Črnomelj,
Koren Peter, trgovec, Črnomelj,
Skala Lojze, delavec, Podzemelj,
Špehar Jure, kmet, Vinica,
Vraničar Anton, krojač, Slamna vas,
Zupan Nino, član Okrožnega odbora OF za Belo krajino,

2./ Ta komisija se pooblašča, da izvoli iz svoje srede predsednika in tajnika in da javi sestavo Predsedstvu SNOS.

3./ Volilna komisija naj takoj prične z delom ter naj redno poroča Predsedstvu SNOS.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Za Predsedstvo SNOS:

Predsednik:

Sekretar:

Trdoživost

KMETOVATI NA 30 KOŠČKIH ZEMLJE

Dolga makadamska cesta se kakor kača vije med belokranjskimi steljniki od Vrhovcev pri Adlešičih proti Preloki. Da je pot prava, o tem ni dvoma, saj so tako zatrdili pri prvi hiši na Vrhovcih, vendar pa se kljub pričakovanju za nobenim ovinkom nočejo pokazati hiše, dokler popotnik na strmeh, na prvi pogled z avtom nedostopnem hribu ne uzre najprej konicaste-ga cerkvenega zvonika, nato pa še ob njem stisnjene kmečke hiše.

Eden tistih, ki se ni hotel odpovedati strmemu, kamnitemu svetu, je Martin Plut. Kljub vabilom svojih devetih bratov in sestra iz Nemčije, Kanade in Avstralije, je ostal zvest Preloki. „Včasih so ljudje težko zapuščali stare, na pol podrte bajte, zakaj bi jaz danes zapustil kmetijo, ki je bila od nekdaj na dobrih temeljih? Žilav sem, kot je žilav ta svet ali pa še bolj, kajti želim ga premagati,“ je odločen 35-letni Martin.

To žilavost, odločnost, h katerima pa gre pri Martinu neizbežno tudi pridnost, je dokazal že mnogokrat. Čeprav so mu sovaščani očitali zaletavost, ga to ni ganilo. Odločil se je, da ostane na za kmetijstvo večkrat neprijazni zemlji, zato pa želi sebi in preloškimi kmetom omiliti kmetovanje. Ne le v njegovi vasi, ampak še marsikje drugje ga poznajo kot poskusnega zadržka za boljše, lažje življenje vaščanov, in čeprav mu ni šlo vedno kot po maslu, še vedno išče, išče.

Tako so ga pred štirimi leti začeli v krajevni skupnosti nagovarjati za kmečki turizem, obotavljal se je zaradi makadamske ceste ter telefona in vodovoda, ki ju v vasi ni. A ko je vse pretehtal in spoznal, da za-

misel ni slaba, da pa bi vendarle moral prenoviti podstrežje, na katerem je prostora za 5 do 8 sob, je izvedel, da ne bo mogel dobiti posojila za adaptacijo. Tako je prvi preloški poskus kmečkega turizma padel v vodo. Plut pa je še vedno prepričan, da bi ta vrsta kmečke dejavnosti uspevala. Pozna namreč ljudi iz tujine, ki so pri njem že letovali in bi, če bi imel organizirano obliko turizma, gotovo pritegnili tudi svoje znanke. Poleg kovanja v bližnji Kolpi bi jim za začetek ponudil tudi kočijo s konjsko vprego, pozneje pa verjetno še marsikaj drugega.

In letos Martin na Preloki znova prvi utira pot: nihče v vasi se ne more odločiti za gradnjo silosa, Plut pa je že dolgo razmišljal o tem, a se ni mogel odločiti, kajti vedel je, da bo za siliranje potreboval dobro sosedsko pomoč. Silos bo namreč moral napolniti v dveh dneh. Po drugi strani pa je iz dneva v dan spoznaval, da je silirana hrana edini način, da kljub pičli delovni sili (na kmetiji mu pomagajo še mati, stric in žena) poveča število glav v hlevu. Vendar pa so mu sosedi radi ponudili pomoč, nekoliko iz solidarnosti, nekoliko iz „firbca“, kako se bo stvar obnesla.

Martin se bo tako znova usmeril na prirejo mesa in prodajo mleka. Takšna je bila njegova usmeritev tudi do lani, ko je imel po 12 glav živine, vendar je moral dati iz hleva 5 repov. Delno zaradi suše, ki jo v tistih krajih občutijo še bolj kot v nižinskih predelih, deloma

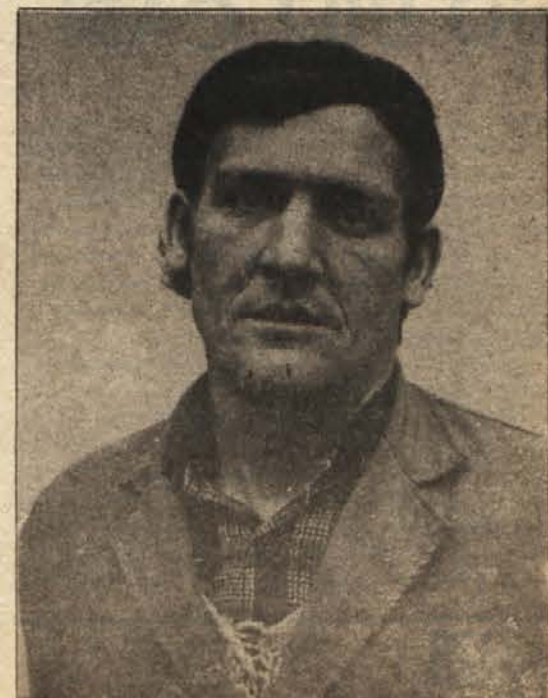
pa zato, da si je kupil nakladalko za seno in nekaj drugih traktorskih priključkov, skupaj s sosedom pa trosilec za gnoj. „Tako sem se, vsaj kar se strojev tiče, izenačil z ravninskimi kmetom,“ pravi, čeprav ve, da z njim ne bo in tudi ne more biti nikoli izenačen. Poleg težav, ki že tako in tako bremenijo višinske kmete, imajo Preločani tudi zelo razkosano zemljo. Samo Plut, ki ima 23 hektarov zemlje, od tega 6 hektarov gozda in prav toliko stelnikov ter 4 hektare obdelovalne zemlje, ima „drobtinice“ raztresene v 30 kosih. „Kljub temu da nas poleg tega pri obdelovanju ovira zvesti spremljevalec krškega sveta — kamen, je naša zemlja plodna in obilno povrne vsakemu, ki zna prav gospodariti,“ ve iz izkušnje Martin.

Pa se, kot rečeno, vedno ne zanaša le na svoje in drugih izkušnje, saj bo letos med prvimi preloškimi kmeti poskusil tudi s pridelavo kumaric ali tobaka. Doslej so na Preloki pridelovali za Belsad le rdečo peso, preprečan pa je, da bi ljudje večkrat poskusili s pridelavo zelenjave, če bi bili bližje centru ali pa bi imeli organiziran prevoz: Pridelke so morali voziti samo po makadamu, ki ga je do Vinice 9 kilometrov. „Pozimi bi skoraj ostali brez odvoza mleka. Prejšnji voznik je, tudi zaradi majhnega plačila, prevoz odpovedal, tako da sem ga po prigovarjanju februarja prevzel jaz, vendar le za zimske mesece. Škoda bi bila, če mleka ne bi odkupili, saj bi ga samo na Preloki os-

talo vsak dan po 400 litrov, po vaseh do Žuničev in Adlešičev pa še dodatnih 600 litrov,“ potoži Plut. Ne le njega, ampak tudi druge preloške kmete pa žuli to, da morajo za prevoz mleka odšteti dinar pri litru, tisti kmetje, ki so bližje Črnomlju, pa na primer le pol dinarja. Tako so oškodovani, ker so oddaljeni, pri prodaji, prav tako pa tudi pri nakupu, ko gredo po umetna gnojila v črnomaljsko skladišče, ker imajo velike prevozne stroške. Zato bi lahko, po mnenju Preločanov, vsaj pri prevozu mleka stroške enakomerneje porazdelili.

Čeprav je Martin Plut napreden, usmerjen kmet, ki predvideva, da bo v letošnjem letu, če mu še ne bo uspelo dokupiti živine, prodal okrog 10 tisoč litrov mleka in 5 telet, sicer pa še več, pa se ne more odločiti, da bi se usmeril tudi v gojenje samo ene kulture. „Večji občutek socialne varnosti imam, če gojim več kultur, a tudi navada je takšna še iz preteklih rodov. Če je pri eni kulturi slaba letina, pa se nekako poravnava z drugimi. Tako bo gotovo še naprej prodajal krompir in pšenico ter grozdje in vino iz vinograda s 1.400 trami, ostale pridelke pa bom porabil doma,“ pravi in odhiti v hlev po konja, ki mu mnogokrat zaradi strmin nadomesti traktor. Konje imajo danes zaradi hribovitega sveta in majhnih parcel še skoraj pri vsaki izmed 26 preloških hiš.

M. BEZEK

GOROVJE JEZIKOV

„Res, posebno gorovje so Gorjanci. Komu so že odkrili svoje bogastvo? Od Brežic do kočevskih gozdov sega njihov val, kakor da so zadnji vzdih na jugu slovenske zemlje in njen tisočletni varuh. Prav toliko ločijo, kot družijo ljudi, ki so se z zadnjimi naselji ugnzdili na njihovih mehkih vzpetinah ali pa se zakoreninili po podgorskih vaseh med Krko in gorskim vznožjem. Trdina jih je imenoval gorovje jezikov, ker žive na južnem koncu Kočevarji in poleg njih Belokranjci, dalje poslovenjeni in čisti srbski Vlasi, čakovski Hrvati in na drugi strani spet kajkavski Hrvati. Pota med njimi se razpletajo čez Gorjance.“

— Tako je zapisal Emilijan Cevc v uvodu k Trdinovim Bajkam in povestim o Gorjancih z ilustracijami Borisa Kobeta.

Kot velikanski hrbet se dviga na skrajnem jugovzhodu Slovenije gorski masiv, mejnik med dvema republikama, ki ga Slovenci imenujemo Gorjanci, Hrvati pa Žumberak ali Žumberačka gora. Njegov najvišji vrh — Trdinov vrh je dobil z lani zgrajenim telekomunikacijskim stolpom novo dominantno in novo silhueto. Novo mesto, Brežice, Samobor, Jastrebarsko in Metlika so skrajne točke zemljepisnega prostora, znotraj katerega se razprostira ta gorski svet s svojimi obronki in bližnjim zaledjem. Precej strma in osojna severna stran Gorjancev, težko prehodni ogromni gozdovi, odmaknjenost od prometnih poti in ponekod pomanjkanje tekoče vode so bili vzroki, da so ljudje precej pozno stalno ali samo začasno naseljevali gorjansko-žumberška pobočja. Prav intenzivno pa planinski masiv Žumberak—Gorjanci niti v arheoloških niti kasneje v zgodovinskih obdobjih nikdar ni bil naseljen. Ob tem pa moramo omeniti dejstvo, da celotno področje Gorjancev in Žumberka arheološko še ni podrobno preiskano, ker še ni bila opravljena načrtna arheološka topografija. Zato so arheološke najdbe v osrčju Gorjancev — Žumberka zaenkrat še zelo skromne, dosti več pa jih je ob njihovem vznožju, čimbolj se približujemo dolinam Krke, Kolpe in Save. Vsekakor pa so nam iz tega območja doslej znane najdbe od starejše kamene dobe preko bronaste in železne dobe do časa rimske države in obdobja preseljevanja ljudstev. Vendar so bila naseljena območja v dolgih tisočletjih naše prazgodovine in zgodnjeresnednjeveškega časa precej različna. Težišča poselitve so se zaradi gospodarskih in varnostnih razlogov večkrat menjavala.

POTUJOČI LEDENODOBNI LOVEC

Človek v starejši kameni dobi (paleolitik in mezolitik), imenovan tudi ledenodobni človek, je bil potujoči lovec, ki se je selil za čredami divjih živali, da bi z lovom nanje zagotovil svoj obstoj. V takratnih ostrih podnebni razmerah je največkrat iskal zavetja v skalnatih jamah in tam prebival daljši ali krajši čas. Orodje iz starejše kamene dobe je bilo najdeno v Kostanjevici, na Ruperč vrhu in v Lukenjski jami pri Novem mestu.

V mlajši kameni dobi (neolitik in enolitik) se je človek že bolj ustalil, začel je skromno obdelovati zemljo, udomačil je prve živali in začel iz gline oblikovati ter nato žagati lončene posode. Ljudje v tem času iščejo plodne ravnice, naselijo se po navadi na rečnih terasah, pa tudi v skalnatih votlinah. Najdbe iz tistega časa so odkrili v Jesenicah in Ribnici pri Brežicah, v Levakovi jami, v Podbočju, Šentjerneju ter na Vinomeru pri Metliki. Poleg lončenih posod so to največkrat obrušene in skrbno zglajene kamnite sekire in kladiva, izdelana ponavadi iz zelenkastega kamna serpentina.

V bronasti dobi so se ljudje v naših krajih prvič seznanili s kovinskimi izdelki, narejenimi iz bronaste zlitine. Orodje, orožje in nakit iz svetlečega bronca je postalo zelo dragoceno in iskano blago. Začne se razvoj menjalne trgovine in

iskanje novih življenjskih prostorov ter surovin. Časi so nemirni in ljudje v bronasti dobi pri iskanju rudišč in zaradi obrambe naseljujejo više ležeče kraje. Odtlej bodo višinske naselbine prihodnjih tisoč let ostale značilna prebivališča v naših krajih. Da so bili časi ob koncu bronaste dobe res nevarni, nam pričajo skrivne zaloge (depoj) bronastih izdelkov, ki so jih lastniki v hudi stiski in naglici zakopali v zemljo in zbežali na varno v upanju, da bodo po prestani nevarnosti spet izkopali svoje dragocenosti. Nekateri izmed njih se niso več vrnil, ker jih je precej doletela smrt, in tako včasih najdemo čisto slučajno takšne zakopane zaloge, v katerih so shranjene bronaste sekire, srpi, sulice, meči pa tudi kost še neobdelanega ali razlomljenega bronca. Bronasta doba se zaključuje z obdobjem, ki ga zaradi značilnega načina pokopavanja mrtvih imenujemo kultura žarnih grobišč. Polaganje pepela umrlih in njihovih osebnih predmetov v velike žare, ki so jih zakopali v zemljo, so značilnost tega časa. Najdbe iz bronaste dobe so odkrili v Breganskem selu, Grabrovcu in Metliki, iz časa kulture žarnih grobišč pa v Črmošnjicah, Novem mestu, Metliki, na Tolstem vrhu, Mihovem, v Dobah pri Kostanjevici, na Velikih Malencah in v Dobovi. Na žumberški strani pa v vaseh: Žamarija, Ozalj, Krupača pri Krašiču in v Treščerovcu.

VISOKA ILIRSKA CIVILIZACIJA

V 8. stoletju pred n. št. se začne na Dolenjskem in v sosednih pokrajinah starejša železna ali halštatska doba. Takrat so ta prostor intenzivno naselila ilirska ali ilirski sorodna plemena. Ti prebivalci so v naslednjih stoletjih ustvarili visoko civilizacijo in kulturo. Za starejšo železno dobo sta značilni dve stvari: oblika naselja in način pokopavanja. Prazgodovinski iliri so prebivali vedno na višinskih naselbinah—gradiščih, ki so bila dobro zavarovana s kamnitim obzidjem zgrajenim brez malte in utrjena z visokimi zemljenimi nasipi. Na pobočjih in ob vznožjih teh gradišč pa so pokopavali svoje mrtve v večjih ali manjših zemljenih gomilah. Veliko je teh gradišč in gomilnih pokopališč na pobočjih in ob vznožju Gorjancev, dosti manj pa je znanih v Žumberku, kjer področje še ni arheološko raziskano. Železarstvo (vasi Željezno in Rude v Žumberku spominjajo na to), živinoreja in izdelovanje nakita so bili temelji

halštatskih ljudi. Bogata lastna utrjena in trgovsko središča na severni strani Gorjancev je postalo mesto Nevidounum (Drnovo pri Krškem) z rečnim pristaniščem ob Savi, medtem ko se na južni strani Žumberka ni izoblikovalo večje mestno središče pod Rimljani. Mesto Nevidounum je imelo tudi lasten vodovod pitne vode, ki je bil napeljan od zajetja pri vasi Izvir pod Gorjanci. Rimljani so z novim družbenim redom in visoko razvito civilizacijo v temeljih spremenili življenjske navade staroselcev. Romanizacija, to je življenje po rimskem načinu in navadah, je sicer počasi, toda vztrajno prodirala med staroselske prebivalce na podočju. Mestne uprave in državni uradniki so zamenjali oblast prejšnje plemenske aristokracije. Intenzivni razvoj kmetijstva in obrti z velikoserijsko proizvodnjo povečujejo kupno moč prebivalcev, v deželo prihajajo tudi luksuzni predmeti iz daljnih dežel. Rimljani zahtevajo od prometnih poteh, da bi jih laže nadzorovali in zatrli morebitne upore. Večja najdišča iz rimskega časa so: Ribnica pri Mokricah, Čatež, Velike Malence, Drnovo, Mrzlava vas, Bušča vas, Brvi—Izvir, Stojanski vrh, Podbočje, Kostanjevica, Groblje, Stara vas, Šmarje, Brusnice, Novo mesto, Štrekljevec, Metlika in Gornja Vas visoko v Žumberku, kjer so v zadnjih letih odkrili bogato rimsko grobišče iz 1. in 2. stoletja n. št.

Več kot štiristo let so bili naši kraji v okviru rimske države, po zlomu obrambne črte na Donavi pa so v 5. stoletju tudi čez našo deželo — predvsem po dolini Krke in Kolpe — prodirala na zahod v Italijo različna ljudstva (Goti, Huni, Langobardi), ki so uničila zahodnorimsko državo. Tisti prebivalci, ki niso zbežali proti morju in Italiji, so se pred ropajočimi krdeli umaknili na težko dostopne vzpetine v Podgorju, da bi tam z avtarkičnim gospodarstvom preživeli. Ti maloštevilni romanizirani staroselski prebivalci—Romani so se s svojim načinom življenja in s starokrščansko cerkveno organizacijo v 5. in 6. stoletju še čutili zavezane rimski državi ter ohranjali in prenašali izročilo antike do naselitve Slovencev. Najdišča iz tega časa so: Velike Malence, Zidan gaber, Orehek pri Stopičah, Penderjevka, Vratolom, Grad nad Hrušico in Kučar nad Podzemljem, kjer je bilo starokrščansko versko središče s sedežem cerkvenega dostojanstvenika.

RIMLJANI SPREMENE NAVADE STAROSELCEV

Po zmagi rimskih čet nad Japodi in zavzetju Siska leta 33 pred n. št. je prišlo tudi ozemlje Gorjancev—Žumberka pod oblast rimske države. Sprva je bilo to področje vključeno v provinco Ilirik, kasneje pa v provinco Panonija. Rimljani so že v 1. stoletju n. št. zgradili za potrebe vojšta in trgovine dve veliki cesti na severnem in južnem robu tega območja: čez Dolenjsko na črti Emona (Ljubljana) — Siscia (Sisak) in drugo od Senja preko Karlovca do Zagreba. Zanimivo je dejstvo, da današnje ceste potekajo skoraj po isti trasi kot ti dve nekdanji rimski cesti. Upravno

in trgovsko središče na severni strani Gorjancev je postalo mesto Nevidounum (Drnovo pri Krškem) z rečnim pristaniščem ob Savi, medtem ko se na južni strani Žumberka ni izoblikovalo večje mestno središče pod Rimljani. Mesto Nevidounum je imelo tudi lasten vodovod pitne vode, ki je bil napeljan od zajetja pri vasi Izvir pod Gorjanci. Rimljani so z novim družbenim redom in visoko razvito civilizacijo v temeljih spremenili življenjske navade staroselcev. Romanizacija, to je življenje po rimskem načinu in navadah, je sicer počasi, toda vztrajno prodirala med staroselske prebivalce na podočju. Mestne uprave in državni uradniki so zamenjali oblast prejšnje plemenske aristokracije. Intenzivni razvoj kmetijstva in obrti z velikoserijsko proizvodnjo povečujejo kupno moč prebivalcev, v deželo prihajajo tudi luksuzni predmeti iz daljnih dežel. Rimljani zahtevajo od prometnih poteh, da bi jih laže nadzorovali in zatrli morebitne upore. Večja najdišča iz rimskega časa so: Ribnica pri Mokricah, Čatež, Velike Malence, Drnovo, Mrzlava vas, Bušča vas, Brvi—Izvir, Stojanski vrh, Podbočje, Kostanjevica, Groblje, Stara vas, Šmarje, Brusnice, Novo mesto, Štrekljevec, Metlika in Gornja Vas visoko v Žumberku, kjer so v zadnjih letih odkrili bogato rimsko grobišče iz 1. in 2. stoletja n. št.

Več kot štiristo let so bili naši kraji v okviru rimske države, po zlomu obrambne črte na Donavi pa so v 5. stoletju tudi čez našo deželo — predvsem po dolini Krke in Kolpe — prodirala na zahod v Italijo različna ljudstva (Goti, Huni, Langobardi), ki so uničila zahodnorimsko državo. Tisti prebivalci, ki niso zbežali proti morju in Italiji, so se pred ropajočimi krdeli umaknili na težko dostopne vzpetine v Podgorju, da bi tam z avtarkičnim gospodarstvom preživeli. Ti maloštevilni romanizirani staroselski prebivalci—Romani so se s svojim načinom življenja in s starokrščansko cerkveno organizacijo v 5. in 6. stoletju še čutili zavezane rimski državi ter ohranjali in prenašali izročilo antike do naselitve Slovencev. Najdišča iz tega časa so: Velike Malence, Zidan gaber, Orehek pri Stopičah, Penderjevka, Vratolom, Grad nad Hrušico in Kučar nad Podzemljem, kjer je bilo starokrščansko versko središče s sedežem cerkvenega dostojanstvenika.

PIČLI SLEDOVI STARIH SLOVENCEV

O najstarejši naselitvi starih Slovencev na tem območju vemo zaenkrat malo, ker še ni bilo odkritih dovolj ustreznih najdb. Vse kaže, da se prvi Slovenci niso naselili v gorskem delu Gorjancev, temveč so se držali bolj ravninskih predelov ob rekah. Poselitev gorjansko-žumberških pobočij in višin z utrjenimi kasteli in stebražnimi stolpi se začne šele v visokem srednjem veku pod fevdalnimi gospodi. Ni slučaj, da sta v skiahu z redovnimi pravili bila ustanovljena v tem odmaknjem zatišju Podgorja dva samostana: najprej cistercijski pri Kostanjevici (1234) in kasneje še kartuzijanski v Pletarjah (1403). Tik izza njenih zidov se dvigajo temni gozdovi gorjanskih pobočij. „Blažena samota“ je načelo pieterskih menihov in to so našli molčeči kartuzijani ob vznožju Gorjancev.

Tako nam arheološke izkopanine v muzejih in še vidni ostanki davne arhitekture na terenu: halštatske gomile, utrjena gradišča, ostanki rimskih in zgodnjeresnednjeveških stavb in utrdb itd., razkrivajo naselitveno področje Žumberak—Gorjanci v areholoških obdobjih do naselitve naših prednikov. Iz gostote najdišč in številna izkopanine izvem, kdaj in kje so bila težišča naselitve v posameznih obdobjih. Najbolj intenzivna naselitev tega prostora je bila v starejši železni ali halštatski dobi ter v prvih treh in pol stoletjih našega štetja pod Rimljani. Največja koncentracija poselitve je bila vedno v nižinah ob tekočih vodah ter na prisojnih pobočjih do nadmorske višine 500 metrov. Bivališča in zatocišča nad to mejo so si davni prebivalci uredili le v izjemnih razmerah, bodisi da so tam iskali in izkoriščali rudišča, lovili visoko divjad ali pa so se tja zatekli v hudi nevarnosti. Vrhovi in osrednji del Gorjancev—Žumberka pa nikoli niso bili stalno naseljeni, pač pa so preko tega gorskega hrpta že od prazgodovine dalje poti, ki so povezovali ljudi v dolini Krke in Kolpe, kjer se je odvijalo poglavito gospodarsko življenje od prazgodovine do danes.

TONE KNEZ

Pri starih Novomeščanih

TO SO BILI ČASI

Res škoda, da je Slavica Cigler, družinski upokojenki iz Šegove ulice v Novem mestu, ušla iz spomina marsikaj, kar je v svojem malo manj kot 80-letnem življenju doživela na odrih in za kulisami novomeškega društvenega življenja. Od odraščajočih let pa vse do odhoda z odrá najpomembnejše generacije novomeških gledališčnikov pred nekaj več kot petnajstimi leti je bila živa pričča dogajanj, ki so dajala pečat novomeškemu kulturnemu življenju.

„Izhajam iz družine Pucej, ki se je z Mirne preselila v Novo mesto, ko je oče, postajenačelnik, umrl, mati pa je želela petero otrokom omogočiti šolanje. Brata Stanko in France sta živel v Ljubljani, Silva je že prej umrla, brata Emilia, advokata v Beogradu, pa je tudi na hitro pobralo: med delom v pisarni ga je zadela kap. Jaz sem kot dekle pomagala mami v skrbi za številno družino. Zaposlena sem bila nekaj časa v Krajčevi tiskarni, potem sem zbolela na pljučih. Na Goiniku so

me operirali in po šestih mesecih sem se ozdravljena vrnila domov. Že prej sem sodelovala kot igralka, pevska in članica-tamburaškega zbora pri Rokodelskem društvu, ki je bilo pred zadnjo vojno zelo aktivno na kulturnem področju. Prav pri vajah sem spoznala kasnejšega moža Poldeta. Bil je rojen Novomeščan, izučen sicer za čevljarja, ampak bavil se je s tajniškimi posli v Rokodelskem društvu, kjer je bil tudi eden glavnih pri vsej kulturni dejavnosti.

Ko sem prišla z Goinika, sva se poročila, nato pa sém v razdobju petnajstih mesecev rodila tri otroke, enega za drugim.“

Kljub opešanemu spomnu še dobro pomni, kako je bilo porodnicam med vojno, ko so se nad Novim mestom vrstili letalski alarmni in zračni napadi. Tudi to je zanimiv košček preteklosti.

„Rodila sem prvega — Petra, v bolnišnici pa je bilo tako, da smo ženske ob vsakem alarmu pograbile dojenčke in z njimi bežale v kapiteljsko kriptu. Če je nanoslo, da smo morale dalj časa ždeti v mrzlem in vlažnem prostoru, sem šla večkrat z malim v cerkev. Zložila sem skupaj dva klečalnika in si naredila zasilno ležišče, ker sem slabotna komaj zmagovala telesni napor. Iz bolnice pa nisem šla domov, marveč h Kosovim v Ločno. Nekaj tednov sem bila tam, ker je Ločna veljala za podočje, kjer se ni bati letalskih napadov. Vem pa, da mi ženske iz sosednjih hiš niso pustile plenice sušiti na prostem, da ne bi, oni v avionu mislili, da je tu bolnišnica.“

Starejši Novomeščani, ki so dobro poznali zakonca Cigler, se gotovo spominjajo, da ju je bilo vedno videti skupaj, naj bo na sprehodih, pri igran ali pa društvenih izletih. Marsikdo se gotovo tudi spominja uspeh vlog

Poldeta Ciglerja, ki je veljal za humorista. Vojak Švejk kot da je bil njemu pisan na kožo. Ljudje v dvorani so se smejali Ciglerju, preden je sploho usta odprl. Na ta-

kih predstavah je bila navadno za šepetalko Slavica Cigler.

„Mož Polde, ki je nadalje služboval kot tajnik novomeških obrtnikov, je pri tem ostal tudi po vojni, dokler ni presedel v Prosvetni dom in do upokojitve nekako skrbel za gledališče, rekvizite in podobne stvari.“

Pri Kulturno-umetniškem društvu Dušan Jereb, ki je v prvem povojnem razdobju na široko razmahnil dejavnost, sta bila oba Ciglerja zraven pri igran in pevcih. Kasneje sta pela oba še pri upokojenskem zboru.

„To so bili časi! Resda smo živeli vsi zelo skromno, domala v pomanjkanju, ampak večer za večerom smo hodili na vaje, da so se nove predstave lahko zvrstile nekajkrat v letu. Nobenemu ni bilo žal časa, ker je bila publika hvaležna. Vselej je bila dvorana nabito polna. V prvih povojnih letih so bili med novomeškimi igralci iz predvojnje generacije še Štefka Krampelj, Lado Setinc, Stefan Hlede pa nepozabni Jože Zemljan—Drežče. Ne bom se spomnila vseh, ki so tedaj veljali za odlične igralce, pa vendar še vem za Miro in Julija Kobeta, Rika Urha, Mico Perovo, Maro Glonarjevo. Še na vajah je bilo zabavno, čeprav smo večinoma vadili v mrzlem in nas je zeblo.“

Od treh Ciglerjevih otrok edino Peter prenaša družinsko tradicijo dalje, je namreč pevovodja Dolenjskega okteta. Mama pa ima seveda rada vse tri in vseh petero vnukov. Morebiti bo kateri od teh na novomeškem odru nasledil dedka?

„Ostala sem sama, ampak s tolažbo, da imam dobre otroke. Vzgjajala sva jih tako, da znajo ceniti delo, meni pa izkazujejo skrb in spoštovanje.“

RIA BAČER

obzorja

prebrali smo

„kamenpesmi“

Zapis o knjigi je kajpak odveč opremljati s posebnim uvodom, tokrat pa to vseeno moramo storiti, da nam ne bi kdo po krivem očital pristranosti ali celo tega, da namenoma poudarjeno poročamo o gni in isti knjigi. Pozoren bralec bo namreč precej opazil, da smo knjigi „To mora biti onkraj“ Ivana Zorana in Tonija Vovka zadnjič odmerili dokaj prostora, in se vprašal, čemu se ji ponovno posvečamo. Menimo, da ne bi bilo prav, ako bi o Zoranovi knjigi pisal kdo od njegovih novinarskih kolegov iz Dolenjskega lista, zato smo počakali na odmeve od drugod in objavili recenzijo, ki je bila že prebrana na radiu. Zdaj nam je recenzijo te knjige poslal še pesnik in publicist France Vurnik, zagotovo bi bilo nepošteno, ako je ne bi priobčili. Navsezadnje pa so knjige Dolenjcev tako redka stvar, da je o njih bolje pisati obširneje kot pa nič.

Na dolensko kulturno tradicijo se navezuje, hkrati ko jo tudi intenzivno prerašča — knjiga dveh avtorjev, pesnika Ivana Zorana in slikarja Tonija Vovka z naslovom *To mora biti onkraj*. Izdala jo je občinska kulturna skupnost občine Trebnje kot posebno številko Samorastniške besede za leto 1983, pesmi je uredil Marjan Brezovar in jim napisal pronicljivo analitično vrednotno spremno besedo (Svet protislavij in možnosti), likovni delež, ki ga je prispeval Toni Vovko, se dotika in navezuje na Zoranovo poezijo, vendar je ne razlaga v ilustrativnem smislu, vključuje pa pesnikov portret z različnih zornih kotov. O stilno tematskih posebnostih tega likovnega prispevka se je prav tako kot Brezovar o poeziji temeljito razpisal Milček Komelj s spremnim tekstom Vera v odrešujočo moč duhovnega dejanja. Tako se dopolnjuje dvoje povsem samosvojih področij: ustvarjeno je hkrati podprto s premislekom in oznako.

V razvejenosti pesniško izraznega snovanja se Zoranova poezija o „kamenstvu“ vključuje predvsem z dvema sestavinama, z zgoščenostjo in posebnostjo dikcije. V svojem izrazu je namreč ta poezija skrajno racionalna pri uporabi izrazil in v popolnem soglasju s snovjo, ki jo upesnjuje. V prvih petih pesmih se pesniški subjekt razkriva kot analitič življenjske danosti iz različnih perspektiv, s spoznanjem o neizogibnem minevanju vsega, kar je, in s spravevanjem o bistvenem, la kaj bi vendarle utegnili

ostati. Odkriva se nadalje kot iskalec z življenjsko vsakdanjostjo zastrtega, pri čemer se mu dogaja, da ni „nikdar zmagač, nikoli potešen“ na brezpotjih življenja in v pasteh dneva.

V vseh nadaljnjih pesmih pa je pesnikov ustvarjalni napor posvečen odkrivanju in poimenovanju „kamenstva“, za katerega postavlja tudi dvom in vprašanje? ali je ali ga ni. Je, če ga odkriješ, ta „kamenstvo“ posebnih etičnih, predvsem pa duhovno afirmativnih vrednot, predvsem pa je to svet lastne, osebne, intimne, individualne in hkrati z drugimi „kamenljudmi“ uglasene resničnosti.

Pri tem odkrivanju individualnega eksistencialnega duhovnega prostora, kajti za to gre, utemeljuje avtor tudi funkcijo in smisel poezije, da se z njo v „kamenmolk odložiš, / da ti / odleže“.

Spričo takšne tematske in miselne naravnosti Zoranove „kamenpoezije“, ki si zastavlja za nalogo oblikovanje drugega, predvsem neobteženega, izčiščenega, pomirjujočega duhovnega prostora — „kamenstva“, se zastavlja vprašanje njene relevantnosti, kajti s svojo reformistično naravnostjo se zdi eminentno romantična. Spričo njenega intenzivnega učinkovanja se takšno vprašanje umika kot zgolj literarno, teoretično.

Izid Zoranove in Vovkove knjige *To mora biti onkraj* je tako za širši prostor nastanka kot za slovenski kulturni prostor kot celoto opazno dejanje in pomemben dosežek. Potrjuje se kot specifičen in veljaven rezultat zavestnega ustvarjalnega napora, ki opozarja nase s svojo intenzivnostjo in voljo, hkrati ko si zagotavlja svoj prostor znotraj, nemalokrat že kar vsiljivo porazdeljenih fevdov slovenskega pesniškega snovanja.

FRANCE VURNIK

kelti

Raziskave bralnih navad zmeraj znova postrežejo s podatkom, da bralstvo, pa ne samo na Slovenskem, zelo rado sega po zgodovinskih knjigah, pri čemer sploh ni nujno, da gre za zgodovinske povesti, romane, življenjepisne, velike pozornosti so običajno deležna tudi zgodovinska dela, ako le niso preveč suhoparno učenjaška. Tega se dobro zavedajo tudi založniki in pretehtana ponudba tovrstnih knjig jim ne kvari ugleda in ne slabi poslovne uspešnosti.

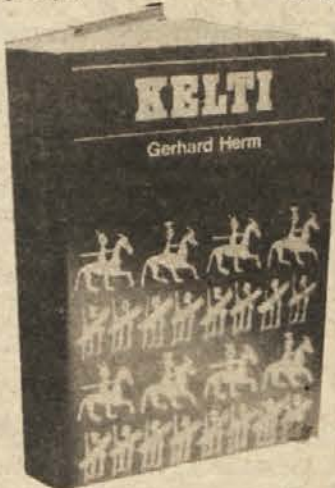
Glede prvega in drugega se je kot umna naložba izkazala zbirka, ki pri Državni založbi prinaša knjige o zanimivih po-

glavjih iz svetovne zgodovine, katera so z življenjsko silovitostjo, ki pa jih ni obvarovala pred izginitvijo, oblikovali npr. Azteki, Etruščani, Vikingi. Zdaj imamo priložnost poglobljeno spoznati še eno podobno ljudstvo, ki pa je za razliko od omenjenih pustilo neizbrisne sledove tudi v tukajšnjih krajih. Gre za Kelte, pripoved o tem skrivnostnem ljudstvu je delo nemškega publicista Gerharda Herma, za prevod pa je poskrbel Bogomir Fatur.

Velja opozoriti, da že dolgo nismo imeli opraviti s tako poljudno, a hkrati tolikanj zgodovinski vediti podrejeno knjigo, da ji ni mogoče podtkati šarlatanstva. V 16 posebej naslovljenih poglavjih izvemo domala vse o ljudstvu, čigar prvotna domovina je bila na ozemlju zdajšnje Češke in Nemčije, veliko zgodovinsko vlogo pa je odigralo pol tisočletja pred našim štetjem in pol tisočletja po njem. V tem času so bili Kelti navzoči tako rekoč po vsej stari celini, širili so svojo kulturo, jezik, vero, premogli so pravcati imperij, četudi se niso povezali v enotno državo. Nemirni, osvajanji želnji so Germanom in Rimljanom podlegli prav zaradi prevelike razpršenosti, nato pa so se več stoletij stapljali z drugimi narodi, pri čemer zlasti njihovega jezika ni bilo mogoče povsem zatrete, v narečjih se je ohranilo do zdajšnjosti.

V časovno zaporedje dogodkov, v ospredju katerih so Kelti krojili usodo drugih in svojih, je Herm večje vpletel njihovo mitologijo, navade in običaje, kulturo, način vojskovanja in še veliko posebnosti tega ljudstva. Zaradi večje preglednosti so poglavja opremljena z zemljevidno skico in kronološkim povzetkom, tudi vmesnih nastavov, ki so dobrodošel kažipot po vsebinskih sklopih besedila, ni malo, za nameček je na voljo še imensko in stvarno kazalo, umanj-kala pa tudi ni izčrpna bibliografija.

D. R.

iz izložbe

Knjige, ki na moč poredko izhajajo v zbirki *Pesmi pri Mladinski knjigi*, po obsegu resda ne omogočajo celovitega pregleda nad tvornostjo slovenskih pesnikov, ki so brez pridržkov klasiki, vseeno pa ni razloga, da bi jim lahko očitali površnost, nedoslednost pri izboru pesmi. Prej narobe, priznati je treba, da gre za knjige, ki na novo razkrivajo znane pesniške čare. Pri tem imajo dokajšnjo vlogo dodatki, po katerih se knjige iz pričujoče zbirke ločijo od siceršnjih pesniških knjig. Uvodoma je namreč vsakokrat objavljen esej, razprava ali kaj, ki kaže, kako je bilo pe-

sništvo tega ali onega sprejeto pri sodobnikih ali pa ne mnogo poznejšem rodu. Dandanašnje doumevanje pesmi, kakor se je izluščilo iz desetletja dolgih preverjanj, nato je esejem ali podobnim zapisom poda, kdor je opravil izbor, pesmi in omenjena poznavalska besedila pa smiselno dopolnjuje slikovne priloge, ki se vsebinsko, motivno, slogovno, po nastanku pa tudi časovno vežejo na pesniški izbor.

Tako zastavljena knjiga je nedvomno zanimiva celota — in na tak način je zdaj predstavljen tudi pesnik, ki slej ko prej velja za prvega poeta Novega mesta — Dragotin Kette.

„Nesramna, krivična in protinaravna“ usoda prvega iz velike četrvice slovenskih modernih vendarle ni povsem ugonobila. Domala ob odprtem preranem grobu se je za njegov pesniški talent s silno prizadetostjo, kakršni bi stežka našli par, potegnil Ivan Cankar, ta se v bran Kettejeve poezije ni bal izreči niti najbolj gorkih na račun mizerije Slovencev, sploh pa ne zoper A. Aškercu, ki se je samovoljno lotil Ketteja „čistit“. Primernejši uvodnih besed o tem pesniku bi iskali zaman, Cankarjevo besedilo je tako rekoč nadčasovno, v vseh ozirih učinkovito tudi pri zdajšnjem „zagovoru“ Ketteja.

Razprava Nika Grafenauerja, ki je poskrbel za tokratno izdajo Kettejevih pesmi, najprej opozarja, da Kettejeva poezija v slovenski literarni vedi še zmeraj ni obdelana v tolišni meri, kot zasluži, zato je o njej mogoče doganati še veliko novega. Da je to res, pričra prav Grafenauerjevo besedilo, ki se ustavlja ob njenih doslej prezrtih ali ne dovolj razčlenjenih vrstah.

Za trinajst slikovnih prilog je poskrbel Milček Komelj, ki v spremnem zapisu ugotavlja, da pesniku med slikarskimi vrstniki ni bil nihče povsem soroden, zato prinaša izbor tudi slike iz poznejših desetletij, v glavnem tke, ki se tematsko vežejo na Ketteja kot erotičnega pesnika.

D. R.

ob pesmih neže maurer

Sodobne slovenske pesnice Neže Maurer vsaj najmlajšim bralcem ni treba posebej predstavljati. Veliko njenih pesmi za otroke so lahko prebrali, čisto jih je obiskala na šolah, jim podelila bralne značke in se z njimi pogovarjala. Na Dolenjsko je vselej rada prihajala.

Maurerjeva je znana po tem, da piše za mladino in odrasle. Izdala je že kakih deset knjig. Čeprav se ukvarja tudi s prozo, je v prvi vrsti pesnica. Tu daje prednost poeziji za najmlajše, ki jo še posebno skrbno neguje. V zbirkah za odrasle se je predstavila kot občutljiva, čuteča in razmišljajoča pesnica. Veliko njenih pesmi so prevedli in objavili v tujini. Tudi na srbohrvaško in makedonsko govorečem območju jo poznajo. Nedavno je v Tuzli izšla knjiga njenih v srbohrvaščino prevedenih pesmi, in sicer pod naslovom „V službi življenja“. Njeni verzi so tekstovna podlaga dvema kratkima filmoma, nekaj pesmi so ji uglasbili.

Najnovejša pesniška zbirka Neže Maurer ima naslov „Tej poti se reče želja“. Knjiga, ki jo je opremil Vojko Svetina, je izšla te dni pri mariborskih Obzorjih. Pesniško gradivo je razdeljeno v štiri cikle, od katerih ima vsak svoje sporočilo, vsem pa je skupna velikanska

slaba po življenju. Po življenju, kakršno in kar pač je: zdaj ring ali arena, zdaj v mavrico ujet trenutek človeške sreče. „Življenje / pljuska v meni / kot morje“, poje pesnica, zato naj „žalost potuje ponoči“ in naj se zamudi trenutek, ko otopiš življenje, da ni na njem „nobe-nji ostrin več.“ /Se robov ne./ Zaobljeno in gladko /kot kamen v strugi.“

Pesmi Maurerjeve niso, kot je zapisal Tone Pavček, „ne krik ne groza ne obup, ne trgajo tkiva besed in verzov v okamenelo grozo strahu pred dolgo večnostjo in muko bivanja, vse je mnogo bolj mirno, čuteče in uravnano v zamišljeno čutečnost, ki ve za minevanje in to osebno zaznava“. Pesnica „zna ujeti in zajeziti v verz trepetanje nemira in želja v sebi, določiti zven krika v samoti in spoznanju drsenja v končno svobodo zunaj obstajanja“.

Odprtost, toplina, neposrednost, preprost in vendarle sugestiven pesniški jezik odključujejo vse knjige Neže Maurer; in tudi to, zato jo velja prebrati.

I. Z.

prihodnost je tu

Priče smo neslutnega razvoja mikroelektronike, ki je prodrla že v vse pore družbenega življenja, nekje bolj, drugje manj, v visoko razvitih državah že zelo široko, v razvijajočih se

in nerazvitih pa skromno, a silovitemu prodoru nove tehnologije se ni povsem izognila nobena. Strokovnjaki govorijo kar o novi družbeni revoluciji, ki preoblikuje človeštvo. V dobro ali slabo? To je vprašanje.

Nanj poskuša odgovarjati knjiga „Mikroelektronika in družba“, ki je izšla v slovenskem prevodu Silvestre Rogelj pri Državni založbi Slovenije. Gre v bistvu za prevod poročila slovenskega Rimskega kluba, to je skupine strokovnjakov, ki raziskujejo sodobne zagate človeštva in iščejo rešitve iz njih.

Rimski klub je postal znan po svojem prvem poročilu „Meje rasti“ in nato po vrsti naslednjih. Zavedajoč se pomembnosti sprememb, ki jih prinaša mikroelektronika, je poslal v javnost tudi dokument, s katerim seznanja človeštvo z izzivi, možnostmi in težavami, ki so povezane z razvojem nove tehnologije in njenimi vplivi na družbo.

Avtorji so v knjigi obdelali pojav z več vidikov. Tako nas knjiga seznanja z značilnostmi same tehnologije, z njeno uporabo, vplivi na poslovanje in upravljanje podjetij, na zaposlenost, raziskuje perspektive razvoja v tretjem svetu, uporabo elektronike v vojski in seveda vpliv na informacijske sisteme in tehnologije, ki bistveno vplivajo na odnose v svetu. Knjiga sicer ne daje dokončnih odgovorov na vprašanja, ali bo končni ucinček nove tehnologije v gospodarskem in družbenem pomenu dober ali slab, odpira pa dovolj široko pomembnost samega vprašanja in tako spodbuja k premisleku ter seveda k „sprejemu družbeno modrih strategij“, kot sta zapisala urednika G. Friedrichs in A. Schaff.

Za nas je lahko ta knjiga ključ več, da klub še tako težkemu gospodarskemu položaju ne smemo dopustiti, da bi šel ta pomembni tehnološki pregled mimo nas, ali da bi se ločili za njegov rep. V naših načrtovanih ga moramo upoštevati in se vključiti vanj. Bati se je, da pomeni premočno zaostajanje odrekanje bodočnosti.

MIM

mikroelektronika in družba
v dobro ali slabo?

kjer sta sloga in volja...

„Glasba plemeniti človeka, zato skušamo mlademu rodu vcepiti to notranjo dobrino, ljubezen do glasbe, hkrati pa učence usposobiti, razviti v dobre amaterske glasbene postavitelje. Naša šola tudi odkriva nagnjenost in daje osnove za nadaljnji študij glasbe, tudi za poklicno ukvarjanje,“ pojasnjuje poslanstvo glasbe-

ne šole v Krškem njen dolgoletni ravnatelj prof. Josip Klepac.

V Posavju pa ga ne cenijo le kot izvrstnega pedagoga, marveč tudi kot dobrega organizatorja. Glasbena šola si je pretežno s svojim denarjem pridobila lastne prostore v spomeniško zavarovani stavbi v starem mestnem jedru in jih postopoma preuredila v lične in predvsem funkcionalne prostore za tako dejavnost. To je bila nedvomno prelomnica za razvoj šole, ki do prihoda prof. Klepca leta 1957 pravzaprav ni imela niti strehe nad glavo na enem mestu niti dovolj strokovnih moči, pedagogov. Josipu Klepcu ni bilo nikoli žal časa za vodenje pevskih zborov, ki so jih cenili tudi drugod.

Klepac se je rodil v Dubrovčaku pri Zagrebu, kjer je končal osnovno šolo. Starša, trgovec, sta sicer rada poslušala glasbo, a šele med študijem na zagrebškem učiteljsku, kjer je bila glasba tedaj zelo važna, so profesorji opazili Josipove glasbene sposobnosti in želje. Svetovali so mu, naj bi se vpisal na srednjo glasbeno šolo. Nادرjenemu mladeniču je uspelo vzporedno uspešno študirati na solo pevskem oddelku in na učiteljsku. Ta vzporednost se je vlekla še pozneje, ko je pričel po končanem učiteljsku študiju etnologije in etnografije na filozofski fakulteti v Zagrebu. „Predvsem sem hotel spoznati etnomuzikologijo. Moj

glavni mentor za solo petje je bil odlični slovenski profesor Franjo Schifrer — Navigin. Ker je bil premeščen za rednega profesorja na ljubljansko glasbeno akademijo, sem prišel tudi sam študirat na solo pevski oddelek v Ljubljano, da bi končal študij pri tem profesorju. Če lahko rečem, da me je na učiteljsku, odkril, že pokojni prof. Božidar Antič, lahko povsem zanesljivo ugotovim, da sem se raje odločil za pedagoško kot pa umetniško—reproduktivno delo prav po zaslugi in navsvetih prof. Schifrerja,“ pripoveduje Klepac.

Najprej je Josip Klepac služboval na glasbeni šoli v Škofji Loki, nato ga je pot zopet pripeljala v Zagreb, kjer je dobil mesto v zboru vokalnih solistov RTV Zagreb. Da bi preizkusil svoje glasovne, umetniško reproduktivne zmožnosti, se je javil tudi k avdiciji v zagrebški Operi. Medtem ko ga je direktor Opere Saks že slišal in občudoval njegov bariton v vlogi Valentina v operi Faust, je bila avdicija za Klepca še vedno zgolj samopreverjanje in potrjevanje. Toda pedagoško delo ga je tako zelo vleкло, da med vokalnimi solisti ni zdržal dlje kot poldrugo leto, ko je opazil razpis za pedagoga na glasbeni šoli v Krškem.

„Prvi ravnatelj te šole Jože Fajfer je

bil upokojen in že po nekaj mesecih dela v Krškem sem bil imenovan za ravnatelja. Vedno mi bo stalo v spominu veliko zaupanje in topel, človeški stik vodilnih občinskih mož, da sem lahko prevzel celotno dejavnost. To je bila zame močna spodbuda. Glasbenih pedagogov je bilo takrat zelo malo, zato je bilo obilo dela se spominja prof. Klepac prvih let službe.

S pevskimi zbori, ki jih je vodil, je prirejal uspešne celovečerne koncerte, trikrat so njegovi mladi pevci sodelovali celo na celjskem festivalu. Idealizem, ki ga je tako uspešno prenašal na mlade tudi med 16-letnim vodenjem zbora brežiških gimnazijcev, s katerimi je nastopal za zamejske Slovence v Italiji, celovečerni koncert pa so pripravili tudi za slovenski radio v Trstu, je našel plodna tla med sodelavci. Učitelji krške glasbene šole namreč opravijo precej nadur, za večji obseg dela pa ni še nihče nikoli zahteval plačila. „Veseli nas, ker tudi starši naših 190 učencev, od katerih je polovica iz delavskih, tretjina pa iz kmečkih družin, opazijo, da smo kolegi kot ena družina. Srečo imam, da delam z ljudmi, kjer je toliko sloge in volje, zato tudi rezultati ne izostanejo,“ pravi prof. Josip Klepac.

P. PERC

OBRAZI

SKELEČI SPOMINI NA PIAVO

Krka je že nekaj kilometrov po izviru nabrekla rjava vodna gmota, ki požrešno golta ravnice in se neugnano zaganja v bregove ob njih. Ko v Zagradcu zaviješ proti Gabrovki, ostane njeno šumenje počasi za tabo, aprilska vlaga pa ni zato nič manjša. Polja s svetlo zeleno pšenico so zdrta od vodnih curkov in na ilovnatih razorih se svetlikajo podolgovata jezerca. Tak je ta začetek aprila, siv, vlažen in dremoten, in kar prav ima Petrovčev ata, da se še vedno oklepa toplega zapečka. Letos je bila zima nenavadno dolga in za njegove petinosemdeset let stare ude je blagodejna toplota domače krušne peči še vedno potrebna. Tudi meni dobro dè, ko se mu v kotu velike kmečke izbe pridružim in se prepustim njegovim spominom, ki jih, kot že dostikrat poprej, razpreda ob topli peči. Domačim so njegove dogodivščine že natanko poznane, in kadar očetu uidejo podrobnosti, mu jih hitro prikljče v spomin njegov sin Tone, očetov naslednik na lepi Mavrovi ali po domače Petrovčevi kmetiji v Gabrovki.

Petrovčevega očeta pa v nogah ne trga samo od starosti. V teh vlažnih spomladanskih dneh ga s skelečo bolečino spomini pokličejo skoraj sedem desetletij nazaj, ko je v moriških ofenzivah prve svetovne vojne staknil strel skoz obe nogi tik pod kolonom. Prva svetovna vojna je skoraj povsem osamila Petrovčeva polja v Gabrovki. Pod orožje sta bila vpoklicana oče in brat, ko pa se nesmiselno klanje ni in ni hotelo nehati in ko je potreboval cesar vedno več sveže krvi, so vpoklicali tudi Antona, ko še ni dopolnil osemnajst let. Doma je ostala sama mati, ki je kmalu dobila tudi vest, da se njen starejši sin ne bo nikoli več vrnil, saj je, že tako ranjen, staknil še jetiko in v vojaški bolnišnici umrl.

Antona Mavra so vpoklicali 10. februarja 1917. Tri mesece vežbanja je bilo dovolj, da je bil gođen za topovsko hrano v velikih ofenzivah ob PIAVI. Naprej in nazaj je nihala frontna črta, za njo pa so ostajali kupi mrtvih. Tri ofenzive je dal

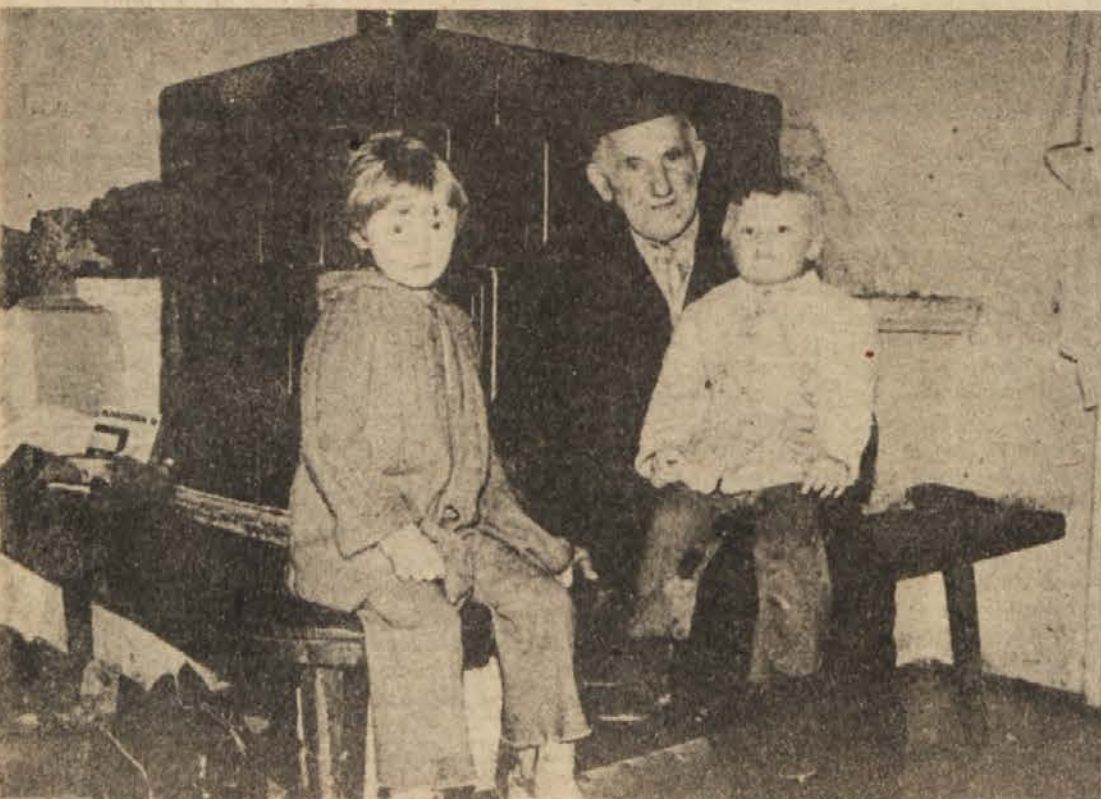
mladi Anton skozi — deseto, enajsto in dvanaajsto. „Najhujša je bila enajsta,” pripoveduje Anton. „Granate so padale vsepovsod. Tam v vinorodni pokrajini so bile bogate kleti in vse je šlo v zrak. Vino je stalo en meter visoko v kletih in se pretakalo po cestnih kanalih. Mi pa, kolikor nas je ostalo živih in celih, smo trpeli lakoto, da ni moč povedati. Vsi smo bili siti vojskovanja in smo že imeli načrte, da se skupaj z oficirji upremo, pa ni bilo iz tega nič. Oficirjem so dali malo več hrane, pa so nas potem bolj trdo držali.”

Dvanaajsta ofenziva je bila za Mavrovega Antona zadnja. Avstrijci so se umikali in sproti po zapuščenih sadovnjakih pobirali zrelo sadje za malico. Še zmenili se niso za nadležno obletavanje italijanskega letala, ko je Antona nenadoma spodneslo, kot bi ga spodkrepil. Vstati pa ni mogel več, kajti rafal italijanskega pilota mu je presekala obe nogi. Po kolenih se je z zadnjimi močmi priplazil v zaledje, od koder so ga spravili v bolnišnico. Tako je postal Anton Mavrovič ena prvih dolenskih žrtev novega, in kot se je po kasnejših tragičnih izkušnjah človeštva izkazalo, zelo nevarnega orožja — letala.

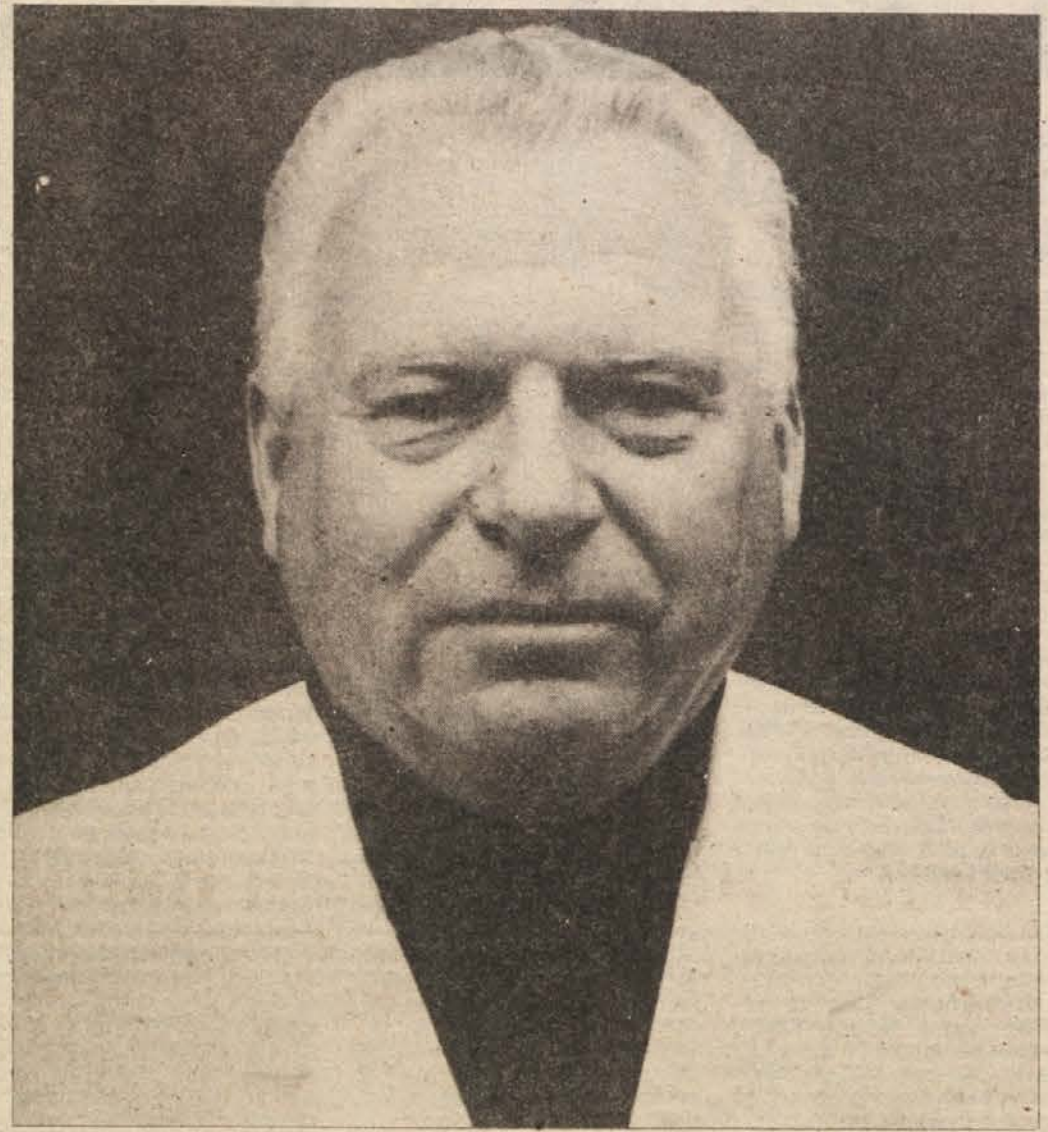
Za Petrovčevega očeta je bila tako prva svetovna vojna končana, pričele pa so se muke po vojaških bolnišnicah, iz katerih se je rešil šele ob razsulu avstro-ogrske monarhije. Na koncu je bil že čisto blizu doma. Bil je v Dolenskih Toplicah, od koder so ga oficirji včasih tudi poslali s pošto v bližnje kraje. Tako se je ravno mudil doma na bežnem obisku, ko ga je doletela vest o kapitulaciji. Slekkel je uniformo in si nadel kmetijsko oblečilo, saj so polja kar klicala po lastnikih.

Kmetija je po vojni zopet zacvetela, Anton pa je poskrbel, da je bilo na dvorišču tudi vedno dovolj otroškega vrisča. S prvo ženo, ki mu je umrla leta 1933, je imel pet otrok, z drugo, s katero je poročen še danes, pa sedem. Na kmetiji gospodarji sedaj sin Tone, ki mu kmetija kar dobro gre, vendar pa zaenkrat še ne izhajajo brez dodatnega zaslужka, zato je žena zaposlena. Oče ne more pri kmetiji, ki je precej mehansirana, kaj več dosti pomagati, čeprav je za svoja leta še sorazmerno zdrav. V življenju ni nikoli kaj dosti kadil, tudi pri pijači je bil vedno zmeren. Rad pa pove, kako je bilo takrat, ko se ga je pri žganjarju Lojzu enkrat pošteno nadelal. Lojz si je pri znanem pijančku nadejal poštenega zaslужka, zato je nagovoril skupino fantov, v kateri je bil tudi Anton, naj jih polovica prične prepir in pretep s pijancem, za katerega je vedel, da je pri denarju, druga polovica pa naj ga brani. Pijanček je bil seveda vesel pomoči in Lojze ga je zlahka pregovoril, da je dal za nekaj pelovičk tistega ta pravega. Fantje so pili bratovščino s prejšnjim namišljenim sovražnikom in z žganjarjem. Zgodaj drugega dne je Antonov oče prišel po sina, da bi odpravil živino, pa je našel žganjarski kotel prevrnjen, vso družčino pa ležečo po tleh in med vrati, kamor je pač katerega vrglo. Med njimi je bil tudi žganjar Lojze, ki je podcenjeval svoj žganjski „cvet“.

- TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

TRIČETRT ŽIVLJENJA NA POTI

Za seboj je imel neprespano noč. Ni bila zadnja. Voznik rešilnega avtomobila Jože Krošl iz Brežic bi težko preštel vse nočne ure, ki jih je v 38 letih prebil na vožnji. V Posavju najbrž ni zaselka, v katerem se še ni ustavil. Te kraje je spoznal takoj na začetku poklicne poti, ko v Krškem in Sevnici še niso imeli vozil Rdečega križa. Po ozkih makadamskih cestah se je ob vsakem vremenu prebijal do hribovskih vasi v sevniški okoličnici, do gorjanskih naselij nad Kostanjevico in naprej do Velike Doline, ter do Bohorja, Pišec in Obsotelja na štajerski strani. Takrat so se obracale na brežiške rešilce tudi vasi na hrvaški strani Sotle. Kadar je deževalo, se je avto že v Podvinju in Rakovcu pod Kapelami pogrezal v blato, da so ga morali večkrat z volmi potegniti ven. Krošl se spominja, da je bila najbližja cesta brez lukenj, brez prahu in blata, tista od Bregane do Zagreba. V smeri proti Celju se je asfalt začel šele pri Rimskih Toplicah, proti Ljubljani pri Škofljici. Vožnja do Ljubljane je trajala tri ure. Prehitovati še v lepem vremenu ni mogel, ker se je tako kadilo, da ni videl ceste pred seboj.

Ljudje iz odročnih krajev so se po osvoboditvi počasi privajali na vožnje z Rdečim križem. V sili so večkrat zapregli vole in odpeljali bolnika v bolnišnico. Voznik Jože ve povedati, da tudi z avtom ni bilo mogoče do vsake hiše ali zaselka. Poškodovance ali porodnice so včasih nosili precej daleč, zlasti pozimi, ko so bili hribovski kraji še bolj nedostopni. Za sneg so imeli v avtomobilu posebne smuči. Nanje so nataknil nosila, da so si tako olajšali prenos bolnika po bregu navzdol.

Prvi dve desetletji službovanja na brežiški reševalni postaji voznik Jože sploh ni bil na dopustu. Bila sta samo dva in tako nobeden od njiju ni pomislil na to, da bi drugega pustil na cedilu. Z Antonom Kokaljcem, prvim šoferjem v beleh plašču, sta bila izmenoma 24 ur v službi in 24 ur doma. To je trajalo skoraj četrt stoletja, dokler se posadka reševalne postaje ni pomnožila. Na vožnje sta bila pripravljena tudi v prostem času, če so ju poklicali. Ob koncu meseca sta si z nadurami vred nabrala po štiristo ur, še enkrat toliko, kot je dandanes običajna delovna obveznost.

„Če bi seštel ure,” je pojasnjeval sobesednik, „potem sem si v dvajsetih letih prislužil štirideset let delovne dobe. Družina me je pogrešala, priznam, a je imela vseeno razumevanje za moje delo. Žena je prevzela večino hišnih bremen in skrbi za oba otoka nase. Le tako sem lahko prebil na poti tri četrta življenja. Na mesec prevozim po 5 tisoč kilometrov. V prvih letih jih je bilo za polovico manj. Okoliš je bil večji, zdravstvo manj razvito. Takrat smo vozili v bolnišnico tudi porodnice. Danes se to zgodi le izjemoma. Večina ljudi ima doma avtomobile. Na pomoč priskočijo tudi sosedje, če kdo nima možnosti za prevoz. Dokler smo še mi vozili ženske roditi v brežiško bolnišnico, sem že

vnaprej vedel, kdaj me čakajo nemirne nočne ure. Polna luna je zanesljivo napovedovala bližajoče se porode. Tedaj sem pričakoval klice sredi noči.

Nočne vožnje mi niso nikoli delale preglativ. Bile so sestavni del mojega dela. Pač pa me zadnja leta izrčpavajo prevozi bolnikov na hemodializo (čiščenje krvi). Na dnevno dializo naročajo našega pacienta samo v Zagrebu, na nočno pa v Celju in Ljubljani. Vožnjo v Ljubljano imamo vsak ponedeljek in petek, v Celje vsak torek in četrtek. Na pot kreñemo ob petih ali ob pol šestih popoldne in se iz obeh smeri vračamo ob treh zjutraj. Vmes je čakanje, dolgo in ubijajoče. Poleti se vsaj lahko uležemo v avto in se predremamo, pozimi se brezicljno potikamo naokoli, posedamo po avlah in hodnikih bolnišnic in se tu in tam zamotimo z gledanjem televizije. Po polnoči tudi to zamre. Naveličani čakanja oživimo šele, ko spet sedemo za volan in se odpeljemo domov, postelji naproti. Na nas vozniške v takih primerih pozablja. Nihče ne poskrbi za to, da bi nam v bolnišnicah odstopili sobico, v kateri bi se tisti najbolj oddaljeni, ki morajo čakati na pacienta, na toplem spočili. Davi sem se na primer vrnil ob pol štirih. Imel sem smolo z gumo in sem moral med potjo, domov menjati kolo. Toda v primerjavi s tem, kar smo včasih sami delali pri vzdrževanju avtomobilov, je to malenkost. Celo počeno vzmet sem demontiral zvečer in jo zamenjal, da sem šel drugo jutro lahko na pot.”

Kot voznik avtomobila prve pomoči je Krošl videl več hudega kot dobrega. Vajen je v vsakem trenutku ohraniti mirno kri, vendar ga še vedno najbolj pretresejo prometne nesreče, v katerih so zraven otroci. Smilijo se mu, ker niso nič krivi, ker ničesar ne razumejo, pa so vendarle kot invalidi ali sirote brez staršev zaznamovani za vse življenje.

Pepi, tako ga kličejo sodelavci, ima kljub senčnim stranem rad svoj poklic. Nikoli ga ni zamikalo, da bi si zaželel voziti tovornjak ali avtobus. Vedno znova bi se odločil za to, kar je. Po pomoti se je sicer izučil za ključavničarja, a je mostro Predaniču takoj po vojni zmanjkalo dela, ker ni bilo materiala. Takrat so v Brežicah zbirali prostovoljce za prvo pomoč. Pepi se je z vrstniki prijavil v tečaj in ga uspešno končal. Fantje so potem ob sobotah in nedeljah brezplačno dežurati kot telefonisti in bolničarji na rešilni postaji. Krošla so zaposlili kot spremljevalca in bolničarja v rešilnem avtomobilu. Ob šoferju se je učil voziti in 1947 naredil voznški izpit. Čez dve leti je imel v žepu diplomu sveta za delo v Novem mestu o visoki kvalifikaciji iz cestno-prometne stroke. Ta mu je dokončno odprla vrata v novi poklic, ki ga vestno opravlja skoraj štiri desetletja. V tem času je bil samo dvakrat za kratek čas v bolniški. „Nisem rojen za počitek, se je pošalil,” čeprav bi se morda včasih še kako prilegel.”

JOŽICA TEPPEY

NAGRADA V CEROVCA
SLAVKA MUHIČ iz Cerovca pri Dolenjskih Toplicah je nagrajenka izmed reševalcev naše nagradne križanke. Zrebi ji je dodelil novi roman Jožeta Dularja „Krka pa teče naprej“. Naš pisatelj v tem romanu opisuje življenje ljudi prav v tistem koncu, zato bo za Muhičovo knjiga še dodatno zanimiva. Rešujte križanke, pošljite jih na naš naslov in morda boste med izžrebanci ter preleli lepo knjigo.

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	AVANTURA	MESTO V TESALJI	PREDUJEM	NEFRIT	OPIS ROLEZNI	RL	IZVIDNICA	GR. MODRIJAN	RIZEVO ZGANJE
PEŠCINA OB VODI						EG. STVARNIK SVETA			
RAVNINA						ERM. GREL			
SULTANOV UKAZ							POD/GR. CRKA		
BRINOVEC/SREDNJE SOLEČ					DEL PUSKE /ST. GR. PESNIK				DL
DL	SPREMNIJASTA TKANINA	VERDILJEVA OPERA/PRIP. ALP. RASE		BRAZIL. DENAR. ENOTA/DEL TELES				VOTLA MERA	LATIN. PREVOD BIBLIJE
Z. IME			SLED V SNegu/DRAGI KEMEN			NEKO. BOKS. SVET. PRV. ZDRAV. RASTLINA			
ROS. Z. IME			ZRTVENIK/KONICA				IVAN TAVČAR/BELG. TERME		
OPUSČANJE ZLOGA V VERZU					ANA KARENINA	PRITOK ILMEN-SKEGA JEZERA			
HLOD			NAŠA REKA			POZIV			
REDKEJSE Z. IME			PRITISK			NEKO. JAP. PRESTOLNICA			

priglasite misli

Usoda je slepa, staričkava ženica, ki jo je treba previdno voditi za roko.
H. KONSALIK

Z vrednotenjem sveta stvari raste v premem sorazmerju razvrstitev sveta ljudi.
K. MARX

Tudi razvaline so spomeniki tistega, ki jih je zasnoval.
P. LAGERKVIST

Starost je pekel.
I. BERGMAN

Dirka za večno mladostjo

Kaže, da sta Kalifornijca odkrila način, kako večno živeti — vsaj na papirju, če že zares ne

Pred petnajstimi leti sta se Durk Pearson in Sandy Shaw, zdaj štiridesetletna Kalifornijca, odločila, da bosta poiskala vire daljšega in mladostnejšega življenja, danes pa je očitno, da sta pri tem iskanju našli pravo zlato žilo. Njuna knjiga, v kateri opisujeta svoje izkušnje in dajeta nasvete za doseganje dolgega življenja in ohranjanje mladostnosti, že dlje časa prinaša lepe denarce, avtorja sta nastopila v več kot 300 televizijskih oddajah in po njihovi stopinjah ubira pot vse več ljudi. Nastalo je celo gibanje, ki ima naziv po knjigi „Podaljšanje življenja“.

„Maxi“, „Moč pameti“ ipd., se ne ustavlja, temveč še vedno narašča. V svetu, kjer sta starost in bolezen nekaj nadležnega, nekaj, kar je treba skriti in izbrisati s podobe življenja, ki naj bo le prečerna in sijoča mladost oziroma mladostnost, takšne stvari niso presenetljive. In če ljudem ponujajo večno mladost, večno zdravje in dolgo dolgo življenje, potem bodo za to vabo zagrabili — pamet gor ali dol!

MiM
(Vir: Newsweek)

Kdor ničesar ne zna, ničesar ne razume.
PARACELZIJ
Izvirnost prave vrste je le popolna iskrenost peresa pod narekovanjem srca.
SULLY—PRUDHOMME

Zdravi „hop“

Za krepitev mišic in srca

Ker o koristnosti telesnih vaj za krepitev zdravja in dobrega počutja nihče več ne dvomi, se je seveda povečalo zanimanje za najrazličnejše naprave, s katerimi je mogoče krepiti telo. Proizvajalci so zato posegli po novih zamislih in odkrili uporabnost že znanih naprav. Ena med njimi je tudi poskakovalna palica, ki so jo doslej poznali kot igračo le otroci. Preoblikovali so jo in tako dobili nadzvo učinkovito napravo za vadbo.

Poskakovalna palica za telesno urjenje.

Naprava sestoji iz ogrodja z ročaji in stojišča, ki je oprto na močno vzmet. Z malo vaje se uporabnik nauči poskakovati z njo, pri tem poskakovanje pa se močno krepijo nožne, hrbtne in trebušne mišice. Največ koristi pri poskakovanju z napravo pa je za dihalne organe in ožilje ter za krepitev srca. Uporabniki pravijo, da zadošča že 5 do 10 minut vaj na poskakovalni palici, da dosežejo odlične aerobne učinke. Strokovnjaki priporočajo napravo tudi za trening smučarjev, igralcev z žogo in telovadcev, ker zboljšuje koordinacijo gibov.

Vročee vode severnih morij

Nevarno otipavanje v hladnih vodah — Podmornice na gosenicah

Hladne vode Severnega, Baltičkega in Norveškega morja so v zadnjih letih postale vroče. V teh vodah se dogajajo nenavadne stvari, ki burijo javnost, zaskrbujejo politike in zavijajo vojaške strokovnjake v skrivnostni molk, ker ne ena ne druga stran noče povedati vse resnice. Dejstvo pa je, da se v tem delu sveta odvija svojevrstno merjenje moči in tiha, a silovita vohunska vojna.

Kot zatrjujejo vojaški strokovnjaki Nata, so severna morja postala vroča v poznih šestdesetih letih, ko so Sovjetska zveza in z njo članice Varšavskega pakta začele modernizirati in širiti svojo severno in baltičko floto. Od takrat naprej naj bi po zatrjevanju zahodne strani podmornice varšavskih sil kar naprej vdiral v norveške in švedske vode ter vohunile za vojaškimi in drugimi skrivnostmi članice Nata in neutralne Švedske.

Da ne gre za izmisliotino, je potrdil dogodek, ki se je pripetil 27. oktobra 1981. Tega dne je sovjetska podmornica 137 iz tako imenovanega razreda whiskey nasledila blizu švedske morske baze Karlskrona. Dogodek je izjemno močno odjeknil ne samo zaradi očitne kršitve nedotakljivosti švedskih ozemeljskih voda, temveč tudi zato, ker so ugotovili, da je bilo na podmornici jedrsko orožje.

V Natu so nato objavili podatke, iz katerih je mogoče razbrati, da imajo dokazi o vdiranju tujih podmornic v norveške ozemeljske vode in da je bilo dokazanih vdorov od leta 1969 najmanj 130. Število vdorov naj bi se še posebno povečalo v zadnjih letih. Švedci pa navajajo, da so leta 1980 zabeležili devet vdorov v svoje sicer nevtralne vode, leta 1981 že deset, leta 1982 celo 52 in lani še več. Severna morja, naj bodo to morja, ki jih nadzoruje Nato ali nevtralna Švedska, v tem pogledu nikakor niso mirna.

Sledilo je še eno precejšnje presenečenje, ki je bilo toliko večje, ker zahodne obveščevalne službe niso že poprej opozorile na možnost takšnih stvari. Izkazalo se je namreč, da vdiralci v norveške in švedske vode uporabljajo posebne male podmornice, ki so, kot se je izkazalo, zelo učinkovito zamišljene. Gre za malo podmornico brez človeške posadke, ki jo na mesto odkrivanja potrebnih podatkov pripelje matična podmornica, nato pa podvodni malček samostojno nadaljuje pot po morskem dnu na gosenicah in s pomočjo propelerja. Pride lahko do takšnih mest, do katerih klasične podmornice ne morejo nikdar priti. To je še posebno pomembna prednost v norveških obalnih vodah, saj je norveška obala izjemno močno razčlenjena, podobno pa velja tudi za švedske vode.

Septembra 1982 se je, kot govore švedski viri, vtihotapilo kar šest tujih podmornic, ki so odložile najmanj tri mini podmornice znotraj stockholmskega arhipelaga, tako rekoč pred samo srce kraljevine. Ena od malih podmornic naj bi prišla celo na poldrugi kilometer blizu kraljeve

palace. Švedske pomorske sile so sprožile velik lov na vdiralce, vendar brezuspešen: nobene od podmornic niso zajeli. Zbrali pa so precej podatkov, med drugim so ugotovili identiteto plovil. Po ulovljenih radijskih sporočilih sklepajo, da je šlo za podmornice ene od držav Varšavskega pakta. Na morskem dnu pa so zasledili in nato še fotografirali sledove podmorničnih gosenic.

Odkrivanje in lovljenje podmornic v severnih morjih je zelo oteženo. Običajni sonarji se ne obnesejo dobro zaradi razčlenjenosti dna in zaradi tega, ker se mešajo plasti voda z različno slanostjo, in temperaturo kar moti elektronske naprave. Vidnost pa je tako in tako zelo omejena. Toliko težje je zaslediti male samodejne podmornice.

In čemu takšno vsekakor nevarno izzivanje? Po mnenju nekaterih vojaških strokovnjakov gre za „otipavanje“ odzivnosti naprotne strani, vohunstvo in preverjanje bojne učinkovitosti podmorskih naprav, sovražne opreme in pripravljenosti.

Vdori tujih podmornic v ozemeljske vode okoli Skandinavkega polotoka so stalni testi, kako hitro in kako se bodo odzvale obrambne sile Nata in posameznih držav. Zapletenejši in obsežnejši so naloge pri vohunjenju. Podmornice zbirajo podatke za natančne morske karte obalnih voda, odkriti poskušajo baze jedr-

skih podmornic, oziroma kje naj bi skrivali posamezna plovila, raziskujejo pritompodmorniško tehnologijo Nata, nastavljajo prisluškovalne naprave, s pomočjo katerih pridejo do različnih podatkov, odkrivajo primerne prostore za morebitne vojaške posege v primeru spopada in seveda načrtujejo polaganja minskih polj za blokado prometnih poti in pomembnejših pristanišč.

Opozoriti velja, da seveda ne gre le za enostransko početje, saj tudi podmornice Nata niso mirno ljube ribe v svetovnih morjih, vohunstvo pa je na zahodni strani zelo spopolnjeno zaradi izjemnega napredka v mikroelektroniki, zato nič manj vsiljivo.

Vode severnih morij se kuhajo zaradi nesmiselne oboroževalne dirke, opečemo pa se zaradi tega „kuhanja“ lahko vsi, naj bo to prav ali ne.

MiM
(Vir: Reader's Digest)

Lačna čebela najde med v najgloblji skrivališči.
M. MAETERLINCK

Kar si, to bodi ves in cel, ne pa razkosan, ne le del.
H. IBSEN

Podobnih precej je na svetu, brez žuljev ni rokov žive.
S. JESENIN

V pozna leta

Eros ne pozna let

Splošno mišljenje je bilo, da stari ljudje nimajo več nobene zanimanja za spolnost in da z leti ta življenjski nagon povsem usahne. Toda študija, ki so jo opravili ameriški strokovnjaki in predstavlja najbolj obsežno študijo te vrste na svetu doslej, kaže, da ni tako.

V raziskavo so zajeli 4.246 ljudi, starih od 50 do 93 let. Ko so analizirali odgovore, so prišli do več presenetljivih odkritij, predvsem pa do ugotovitve, da je spolnost lahko živahna in živa pozno v starost ter da potreba po nežnostih in ljubezni, kar vse naj bi se kazalo tudi v spolnosti, z leti ne mine. Stari ljudje so danes spolno aktivni, spolnost jih zanima in tudi cenijo jo bolj, kot so jo morda prej. Skratka, spolna revolucija je segla tudi med ostarele.

Še nekaj števil iz te študije. Polovica žensk in dve tretjini moških se še po 70. letu zanimata za spolnost. Več kot tri četrtine poročenih parov, starih od 60 do 69 let, ima še redne spolne odnose, kaj dosti pa ne zaostajajo tudi neporočeni, saj je občasno spolno aktivnih tri četrt moških v sedemdesetih letih in polovica žensk istih let.

133 Črtice in povesti iz narodnega življenja

Janez Trdnina

KMEČKI IN BERAŠKI ZAKONI

Tovarisija gleda za nama. Oče se smejejo na vse grlo in vpijejo: „To je dobro znamenje, vidim, da gre rada, le naprej, naprej!, in veste, bila sem tako neumna, da se nisem nič veselila, ko se Francelj spet obrne in me nese k vozu nazaj. Preradostno smo tako preživeli tudi drugi dan in drugi večer. Tretji dan je šel Francelj zopet proti svoji domačiji z očetovo in materino obljubo, da pridemo čez osem dni na ogled.“

Čez osem dni pridemo. Kraj se mi je zdel kaj pust, tudi Šalčeva hiša nekoliko neprijazna in prazna proti naši. In Urbana sem se celo ustrašila. Ali vse neprijetne občutke je pomiril in pogladil Francelj. Ko mi je začel razkazovati hišo in hrame, polje in gozde, se mi je naenkrat videlo vse tako domače, lepo in priljučno, da si nisem mogla želeti ne goršega kraja ne bolj založenega stanovanja. Dejal mi je: „Vidiš, pod tem drevosom nam boš pogrnjala poleti mizo, na oni travnik boš nosila nam koscem južino, v oni hosti bomo skupaj grabili listje, tam v tisti beli zidnici v gori ti bom nazdravil s polno kupico domače

starine, ko domo odinjam veseru trgategv... In tako mi je pravil še veliko drugega in jaz sem ga poslušala in pozabila, gledajoč mu v prijazne oči, svoj dom in ozko dolino naše Krke in očeta in brata in neskončno nesrečno bi se bila čutila, ko bi se bila ženitev razdrila.

Moj oče in Šalec sta se hitro pogodila, oče so videli, da se Francelj ne samo ni lagal, ampak da je povedal raje pre malo ko preveč. Začne se gostija. Jaz sem sedela poleg Franceljnja. Proti večeru me sredi pomenka kar naenkrat prav prijazno pogleda in objame: „Kajne, Francka, da hočeš biti naša nevesta, moja preluba svakinja in sestra... In jaz odgovorim: „Iz srca rada hočem biti vse, kar ti želiš — tvoja volja je moja volja... Te besede sliši sosed in naznani družbi mojo zadovoljnost. Vsi se vzdignejo in izpijo polne kupice na zdravje moje in mojega ženina Urbana.“

Vidite, tako sem postala, oh, nevesta moža, ki mi ni bil povšeči čisto nič, in sem mu dala besedo in prstan, samo zato, da izpolnim Franceljnu željo. Tisti dan je bil konec moje sreče in začetek moje nesreče. Svaka nisem pozneje nič več videla, že drugi teden je moral odriniti v vojake, poroko in svatbo smo tedaj opravili brez njega. In tako sem zdaj jetnica, zame ni nobene pomoči, razen če se me usmili smrt. Oh, to peče — to je strašno!”

čudno dolg in noge kakor dva kola; še v kolenih se ne pregibljejo. Najini otroci bodo prave pokveke, če jih bova kaj imela... Tožbe ji nisem hotel pobijati, čeravno je bila krivična, kajti je moral priznati Urbana vsak za čednega in postavnega moža. Sam v sebi sem dejal: „Za vse drugo bi lahko bilo; tebi, sirota, dohaja vsa nesreča in ti preti še večja nevarnost od ljubljenega svaka. Bog in angel varuh naj te podpirata, da v tej strašni skušnjavi ne omahneš.“

Naenkrat se domislil in rečem: „Ne zamerite, Francka! Kakor slišim, in to je naravno, da žali vašega moža najbolj to, da ga za nobeno reč nič ne vprašate in ne prosite. Kaj, ko bi mu naredili to veselje in mu rekli, kadar pojedete k spovedi, da vas popelje h gospodu Jožefu.“ Francka me pogleda čudno debelo, mi stisne roko in pravi: „Saj res, imate prav. Premagala se bom in prosila Urbana precej jutri. Moj spovednik ostanejo moj dosedanji duhovni oče, blagi gospod Jožef.“

Ko se razidem, je bilo že prepozno za povratek v Bršljin. Prenočil sem v krčmi. Razgovor s Francko me je tako zanimal, da sem zaspal šele proti dnevu. Premišljeval sem prevago slavjanske rodine in zadrage nad osebnostjo. Spominjal sem se narodnih pesmi, v katerih se zaljubi deklica v junaka, ki ima že drugo ženo ali ljubo, in poslušala rada njegovo ponudbo, da vzame za moža namesto njega njegovega brata ali pobratima. Veseli jo in dela srečno že to, da jo bo vezala z ljubljencem vsaj sveta rodovinska vez, če je srčna ne sme in ne more.

Drag račun brez krčmarja

Ker zvezna skupnost za cene ni potrdila cenika za nazaj, morajo krški papirničarji vrniti 164 milijonov din — Bodo priznali proizvodne stroške?

KRŠKO — Vsem znanim težavam krških papirničarjev se je te dni pridružila še nova. Ne le da morajo po sklepu novomeškega sodišča, ki ga je te dni potrdilo še Višje sodišče v Ljubljani, plačati 170.000 din kazni zaradi nezakonitega dviga cen papirju, pač pa morajo povrniti tudi vsa na ta način pridobljena premoženjska korist. Gre za ogromen znesek, kar 164 milijonov din, vendar dokončnega sklepa o tem, ali bo morala Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj povrniti vsa ta znesek ali pa mu bodo vendarle odšteli stroške za proizvodnjo spornih količin papirja, kar bi bilo verjetno najbolj pravično, še ni. Sicer pa je vsa zgodba dovolj zanimiva, da si jo pogledamo še malo približe.

Med 1. januarjem in 21. aprilom 1981 je bil med proizvajalci in porabniki časopisnega rotacijskega papirja v Jugoslaviji sklenjen samoupravni sporazum o spremembi takrat zadnjih cen papirju, ki je Tovarna Djuro Salaj dovoljeval, da je odjemalcem zaračunavala višje cene od dovoljenih. Ta sporazum je bil veljaven in podpisan. Krčani so tako v omenjenih slabih štirih mesecih prodali zagrebškemu Vjesniku, beograjski Politiki, Borbi in Glasu, Novemu listu z Reke, sarajevskemu Oslobođenju, splitski Slobodni Dalmaciji, osječki Štampi, tiskarni Tone Tomšič v Ljubljani, karlovcem Loli Ribarju, Forumu in Dnevniku iz Novega Sada, Centrolehiji iz Skopja, ljubljanski Ljudski pravici, Mariborskemu tisku, zagrebškemu IGB, banjaluškemu Glasu, prištinski Rilindi, Jugopapirju iz Beograda, zagrebški Grafiki, Delu iz

Ljubljane in zagrebškemu Ilici Lovinčiču skupaj 3 milijone 614.177 kilogramov časopisnega papirja po 18,12 din (veljavna cena je bila 12,75 din) za kilogram, 13 milijonov 191.930 kg časopisnega rotacijskega ofset papirja po 18,95 din (veljavna cena 13,34) in 11 milijonov 144.303 kilograme srednje finega ofset papirja po 21,41 din (veljavna cena 15,07 din). Skratka, kot govori sklep sodišča, so krški papirničarji prodajali papir po 42,08 odstotka višjih cenah od dovoljenih in na ta način z gospodarskim prestopkom zaslužili 164 milijonov din. Ironija pa je v tem, da jim je to sicer dovoljeval omenjeni sporazum, vendar le pod pogojem, da zvezna skupnost za cene takšen cenik potrdi tudi za nazaj. Uporabniki časopisnega papirja so se namreč v 9. členu sporazuma obvezali, da bodo proizvajalcu priznali nove cene, ki so bile

kasneje potrjene 21. aprila, že od 1. januarja, vendar je slo le za akontacijske zneske, ki bi jih moral proizvajalec vrniti, če zvezna skupnost teh cen ne bi potrdila za nazaj. Žal pa se je zgodilo ravno to. Cene so pričele veljati šele 21. aprila in ker Krčani plačanih akontacij niso vračali, je moralo o vsem spregovoriti sodišče. Sodba je že pravomočna, kaznen mora poleg tozda Komerčila plačati tudi njen takratni direktor Erik Slatnar (gre za 20 tisočakov), ni pa še jasno, kot smo omenili že uvodom, ali bodo morali Krčani vrniti protipravno premoženjsko korist v znesku skoraj 17 starih milijard, kolikor znaša razlika med uporabljenimi in dovoljeno ceno, ali pa bodo od tega zneski vendarle odšteti tudi stroški proizvodnje. O tem bo sodišče odločilo s posebnim sklepom.

B. BUDJA

Med molitvijo ob ročno torbico

Marija G. je sicer ujeta tatu, vendar se ji je iztrgal — Opis storilca

NOVO MESTO — Motitev v novomeški kapiteljski cerkvi je ljubljanka Marija G. očitno utrudila in ženička je, sede na zadnji klopi, zaspala. To pa je skušal izkoristiti še neznan tatilci in ji je iz klopi zmaknil ročno torbico. Vse to se je dogajalo 5. aprila okoli 13. ure. Oškodovanka je tatvino na srčco takoj opazila in stekla za neznanecem. Ta je torbico že v cerkvi odvrgel, vendar šele, ko je iz nje pobral 5.200 din. Marija G. je bila navzlic letom urneja od tatu in ga je celo dohitela, prišla za roko in zahtevala, da ji povrne denar. Neznanelec je res odšel z njo do tržnice, tam pa se ji je bliskovito iztrgal in pobegnil. Miličnikom in delavcem novomeške UNZ doslej še ni uspelo izslediti tatu, zato naprošajo vsakogar, ki bi o njem karkoli vedel, da to sporoči najbližji postaji milice ali UNZ Novo mesto.

B. B.

KJE JE UKRADENI AVTO?

ČATEŽ — V noči na 5. april je nekdo izpred hotela Terme na Čatežu ukradel osebni avto avstrijskemu državljanu Johannu Matlosu. Vozilo je znamke golf in registracije ST-55-784, kdorkoli pa bi kaj vedel o njem, naj to sporoči najbližji postaji milice ali UNZ-Krško.

UKRADEN AVTOMOBIL SO NAŠLI

BREŽICE — V noči na 3. april je nekdo iz zaklenjene garaže Vilija Mlakarja iz Brežic ukradel osebni avtomobil Z-101. Storilec je prišel v garažo skozi pripro garazno-okno in potem odprl vrata garaže. Ukradeni avtomobil so nekaj kasneje našli pri Zapradiču.

POPRAVEK

KRŠKO — Krške UNZ smo dobili popravek o vzrokih prometne nesreče, ki se je pripetila prejšnjega nedeljo zvečer na magistralni cesti med Drnovim in Vrhovim. Trčenje je namreč povzročil avtomobilist Danijel Gane iz Krškega in ne, kot je pomotoma pisalo, Martin Bizjak iz Arta pri Sevnici.

Strah pred novimi cenami prazni police

Te dni nova nakupovalna mrzlica

STRAŽA — Človek bi mislil, da se bliža konec sveta. Je hudomušno komentiral dogajanje po novomeških in okoliških trgovinah prejšnji teden Lojze Janžek, novi poslovodja Dolenjkega marketa v Straži. Potrošniška mrzlica je namreč ponovno strela ljudi. Iz trgovin so pobirali vse, kar se jim je zdelo vredno pokupiti. Kdove kje vse se postregali denar za to!

Lojze Janžek: „Ljudje so doma le v hipu razgrabili kavo in pralni prašek.“

„Tudi v dneh, ko ljudje dobivajo plače, ni nikoli takšne gneče, kot je bila prejšnji teden. Kavo so ljudje hipoma razgrabili, tudi pralni prašek, jedilno olje in sladkor so kupovali v neprimerno večjih količinah kot običajno. Vzroki za to? Zanimivo je, da večina kupcev ni vedela prave razlage. Nekateri so trdili, da so iz zanesljivih virov izvedeli, da bo vsak čas zmanjkalo kave na prodajnih policah. No, še istega večera so lahko poparjeni preko televizije spremljali iztovarjanje ladje v Kopru z veliko količino kave.“

Zdi se, da je strah pred višjimi cenami največ pripomogel k temu, da si ljudje doma ponovno ustvarjajo zaloge raznih dobrin. Ne le kave, pralnih praškov, olja in sladkorja, pač pa celo bele tehničke, kot pravi Lojze Janžek.

O besedah izkušnega trgovca, kot je Janžek, ne gre dvomiti — še posebej, ker jim lahko te dni najdemmo potrditve v domala sleherni trgovini. Prav nobenega smisla nima tudi postavljati že retoričnega vprašanja o odgovornosti za vse to, lahko le zapišemo ugotovitev, ki se iz vsega tega ponuja sama; da bodo ponovno največ pridobili špekulanti in preprodajalci...

B. B.

ZGOREL TUDI PRAŠIČ

BREŽICE — V noči na 4. april je prišlo do požara na gospodarskem poslopu Martina Premeliča s Sel 33 pri Brežicah. Ogenj je poslopie, v velikosti 20 x 8 metrov, povsem uničil, zraven pa še 3 tone sena, nov gumijast voz, koruzo, nekaj krompirja in kmečkega orodja ter 130 kilogramskega prašiča. Škode je za 800.000 din. Kot je pokazala preiskava, je požar zanet s pistolo, hkrati pa je s 347 krogov tudi republiški rekorder.

JUTRI „KAJ VEŠ O PROMETU?“

NOVO MESTO — Občinski svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu organizira jutri pričetkom ob 13. uri občinsko prvenstvo osnovnih in srednjih šol „Kaj veš o prometu?“. Tekmovanje bo pred osnovno šolo XII. SNOUB, pokrovitelj pa je Novo mesto iz Novega mesta. Več o tekmovanju prihodnjije.

KRONIKA NESREČ

UTRUJEN VOZIL PRĔHITRO — V soboto dopoldne se je Zagrebčan Zlatko Habuš peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Pri Prilipah je zaradi utrujenosti in prehitre vožnje trčil v zadnji del stajedelega tovornjaka, last KPD Dob pri Mirni. Ob trčenju se je poškodovala Slavica Habuš, ki se jo odpeljali na zdravljenje v zagrebško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 120 tisočakov.

PREKRATKA RAZDALJA NA MOKRI CESTI — Dušan Vasiljevič iz Topolovnika pri Velikem Gradishtu se je 3. aprila peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. Ko je vozil v kapiteljski klanec, mu je nasproti prišel tovornjak, ki je prehitel drugo vozilo. Vasiljevič je zaradi tega zmanjšal hitrost in se umaknil v desno, vendar je takrat od zadaj trčil vanj Zagrebčan Žarko Ganda, ki je vozil v prekratki razdalji. Svoje je na-

redilo tudi mokro in spolzko cestišče, tako da sta se pri trčenju poškodovala voznik Ganda in sopotnik Cievara, oba pa sta zdravniško pomoč iskala v Zagrebu. Materialne škode je bilo za 400.000 din.

USODNO POPRAVLJANJE BRISALCA — Novomešan Dušan Košiček je 3. aprila med vožnjo z osebnim avtom proti Zagrebu pri Ručni vasi ustavljal vozilo, da bi popravil metlico, ki se je snela z brisalca. Takrat pa je zaradi prekratke varnostne razdalje trčil vanj Krčan Anton Petek in Košičekovo vozilo zbil po naspisu na njivo. Materialno škodo so ocenili na 200.000 din.

PREHITEVAL KOLONO VOZIL — Prijedročan Drag ob Radovici je 4. aprila med vožnjo s tovornjakom proti Ljubljani prišel prehitovati kolono vozil. Takrat mu je nasproti prišel tovornjak Janez Končan iz Škofje Loke. Pri trčenju je nastalo za 750 tisočakov materialne škode.

Šport

Sandi Papež prvi na dirki v Zenici

Tudi ekipna zmaga pripadla novomeški vrsti

ZENICA — Tamkajšnji kolesarski klub je v počastitev osvoboditve mesta pripravil tradicionalno kolesarsko dirko, ki so se je poleg večine najboljših jugoslovanskih klubov udeležili tudi Novomeščani.

Med preko 60 kolesarji iz petnajstih jugoslovanskih klubov je največ pokazal Novomešan Sandi Papež, ki je 116 kilometrov dolgo progo med Zenico in Travnikom prevozil v rekordnem času 2:41,13, kar pomeni, da je vozil preko 43 kilometrov na uro. Da je bilo slavje Novomeščanov v Zenici popolno, sta poskrbela še Jože Smole in Jure Robič, ki sta zasedla tretje, ož. šesto mesto. Poleg popolnega uspeha v posamični konkurenci so tako Novomeščani zabeležili še prepričljivo zmago v ekipni razvrstitvi.

PO PRVEM DELU GRIČAR IN VEBROVA

TREBNJE — Kegljaci so pred dnevi končali prvi del kubskega prvenstva. Med 22 tekmovalci vodi Slavko Gričar s 3.186 podrtimi keglji, medtem ko je pri ženskah v vodstvu Milena Veber s 1.491 podrtimi keglji.

SOTOŠKU PRVENSTVO ZASAVJA

BREŽICE — Pred dnevi je bilo v Brežicah prvenstvo zasavske regije v streljanju za posameznike in ekipe. 1. Janko Sotošek (TVD Partizan Leskovec) s 361 krogov, 2. Kavčič (361), 3. Imperl (358). Ekipna zmaga je pripadla TVD Partizan iz Leskovca s 1.409 nastreljanimi krogi.

MLADINCI REPUBLIŠKI PRVAKI

HOTINJA VAS — Novomeški mladinci so dosegli pred dnevi na republiškem prvenstvu v streljanju izreden uspeh. V streljanju zračno puško so namreč z novim republiškim rekordom 986 krogov osvojili prvo mesto, prva tri mesta pa so si v posamični konkurenci razdelili prav tako Novomeščani Malnar, Povše in Bege. Ob ne gre pozabiti, da je Malnarju to že tretji naslov republiškega prvaka v streljanju s pišto, hkrati pa je s 347 krogov tudi republiški rekorder.

Brez denarja pa vendar zelo uspešni

Čeprav v slabih razmerah, dosegajo novomeški karateisti lepe uspehe — Šehić na OI

LJUBLJANA — Karate klub Student je bil minulo soboto organizator prvenstva v semmi contactu za sestavo liste najboljših karateistov v Jugoslaviji. Nastopa se je udeležilo tudi novomeško zastopstvo, vendar je potrebno ob tem takoj omeniti, da si tekmovalci sami plačujejo potne stroške, hrano in startnino na tekmovanjih, saj v minulem letu klub ni dobil denarja za eno samo od treh sekcij. Poleg tega so tudi treningi v prostorih, ki za to sploh niso primerni, da ne naštevamo vsega. Na tekmovanju v Ljubljani je v kategoriji do 65 kg Osmanov izgubil v drugem kolu, medtem ko je bil Sačirević poražen v polfinalu. Tudi v kategoriji do 79 kg Balabanić ni imel sreče, saj je izgubil z državnim prvakom Faragunom jեսno s 14 — 16, medtem ko je v polteški kategoriji zmagal Šehić. Vedeti je namreč treba, da bo ta šport že na programu olimpijskih iger leta 1988 v Seulu.

Do zaslužka z višjimi cenami

Emona Posavje in poslovodkinja Milena Gregl obsojena zaradi prodaje po višjih cenah — Nova obtožnica — Poslovodkinja plačevala polog

NOVO MESTO — O cenah je zadnje časa toliko govora, da ni pravzaprav nič čudnega, če imajo tudi sodniki z njimi čedalje več opravka. Kršitve dovoljenih cen so namreč vse bolj pogoste in še vsa sreča, da od sodnikov ne pridejo res prav vsi kršitelji. Nekaj dni nazaj sta morala na zatožno klopo novomeškega sodišča brežiška Emona Posavje, tozd Trgovina na drobno in poslovodkinja prodajalne št. 25 na Bizeljskem, 25-letna Milena Gregl iz Stare vasi.

Kot je pokazala obravnava, je Greglova kar trinštiridesetim kupcem prodala cement po višjih cenah od dovoljenih. Tako je med lanskim 4. aprilom in 6. junijem znašala razlika v ceni za vrečo cementa med 13,69 in 113,69 din, med 7. junijem in 30. junijem pa je razlika med dovoljeno in uporabljeneno ceno znašala po 19,23, 60,17, 12,48, 0,88 in 0,98 din za vrečo cementa. Na ta način je poslovodkinja prišla do 36.090,25 din protipravne premoženjske koristi, ki jo mora seveda vrniti. Poslovodje so namreč dolžni maloprodajne cene oblikovati v skladu z odlokom o oblikovanju cen v prometu blaga na debelo in drobno, Greglova pa je z natančnim določanjem cen do pare ustvarjala pri kupcih vtis, da gre za realne zneske. Sodišče je delovno organizacijo obsojila na plačilo 120.000 din kazni, Greglova pa na plačilo 8 tisočakov.

Sodba je že pravomočna, saj jo je potrdilo Višje sodišče v Ljubljani.

Ob tem je zanimivo omeniti še to. V kratkem bo brežiška Emona Posavje vnovič pred sodniki. Vložena obtožnica govori, naj bi si bila poslovodkinja trgovine številka 35 v Veliki dolini, Marija Petrič, prav tako s prodajo cementa po višjih cenah od dovoljenih pri 59 kupcih, pridobila 35.748,03 protipravne premoženjske koristi. Obtožnica omenjeni poslovodkinji tudi očita, da je za nakup trajnih potrošniških proizvodov na kredit kar tridesetkrat uporabnikom, ki niso imeli denarnega zalogajev.

Kupovali prepovedan les

Kazni za KZ Novo mesto, TZO Agrooskrba iz Škocjana in Franca Sajeta, Petra Blatnika in Jožeta Novšaka

NOVO MESTO — Pred novomeško enoto Temeljnega sodišča Novo mesto so se pred dnevi znašli odgovorni delavci novomeške kmetijske zadruge, TZO Agro oskrba iz Škocjana, ki jim je obtožnica očitala, da so krivi, ker je Agro oskrba opravljala posle zunaj svoje dejavnosti, vpisane v sodni register. Zapišimo, da je bila Agro oskrba obsojena na plačilo 50.000 din denarne kazni, njen vodja Franc Saje na 5.000 din, poslovodja iz Hrustulj, Peter Blatnik in pogodbeni odjemalec iz Zbur, Jože Novšak, pa na plačilo 4.000 din kazni.

Na obravnavi je bilo slišati izgovor obdolženecv, da za to početje niso vedeli, poleg tega pa kmetje ob vsaki prodaji lesa podpisujejo izjavo, da les izvira z negozdnih površin. Obravnava temu ni pritrdila, pokazalo se je celo, da so bili v zadrugi na takšne prestopke celo že opozorjeni, vendar so z nedovoljenim odkupom še nadaljevali. Izrečena sodba je ta čas še pravomočna, saj je odločitev novomeškega sodišča po pritožbi obdolženecv v celoti potrdilo tudi Višje sodišče v Ljubljani.

NI UPOŠTEVAL PROMETNEGA ZNAKA

NOVO MESTO — Novomešan Anton Potokar se je 6. aprila peljal z osebnim avtom iz Šmihela proti mestu in pri železniški postaji Kandija zavil preko proge do Šegove ulice. Ko je pripeljal do križišča, je zavil proti CS-ŠTU, spregledal prometni znak in trčil v kolo z motorjem, ki ga je brez vozniškega dovoljenja pripeljal Jurij Novak iz Radonje. Voznik in sopotnik na motornem kolesu sta se hujše poškodovala in so ju pripeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 15.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Zares strašne stvari se dogajajo tačas po deželi dolenski. Tolovaji se namreč vse bolj odločajo tudi za kraje mesnine. Martin Dular iz Vavte vasi je bil pred dnevi kar ob 26 kilogramov suhega mesa, z bolj konkretnimi besedami povedano, sta mu zmanjkali dve šunki, 3 kosi vratovine, 2 želodca in kos slaninice. Za gurmane je ta škoda neprecenljiva, miličniki pa so jo ocenili na 13 tisočakov.

● Nekdo je v nedeljo izpred bloka na ljubljanski cesti v Novem mestu ukadel osebni avto, last Slavke Vodnik. Za predrznost je bil tat kmalu kaznovan. Z vozilom se je namreč kmalu zatem prevrnil, vendar je še premorel toliko moči, da je miličnikom pobegnil. Bojda so mu ti že na sledi.

● Za nekaj novega je v nedeljo poskrbela Anica Korman iz Hadovice. Močno vinjena je namreč razgrajala na Glavnem trgu v Novem mestu, poleg tega pa skušala tudi po svoje usmerjati promet, tako da so imeli miličniki precej dela, preden so jo ukrotili.

Krošnja hrasta ga je smrtno ranila

Huda delovna nezgoda v gozdu pri Gradcu

GRADAC — V petek je prišlo do smrtno delovne nezgode med podiranjem hrasta v gozdu blizu Gradca. Tega dne je domačin Alojz Starešinič podiral hrast v gozdu blizu Gradca. v tem času je pripeljal mimo s traktorjem 42-letni Anton Agnić iz Mlak in od blizu opazoval, kako bo potekalo podiranje. Hrast je medtem padel na travnik, ob tem pa oplazil tudi Agniča. Krošnja vej ga je stisnila tako močno, da je poškodbam podlegel na kraju nesreče.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

rokomet

II. ZRL — moški: POTISJE — INLES 21 : 22 (10 : 10)
 Inles: Kljun, Križman 4, J. Tanko, J. Ilc 2, S. Tanko, Lukič, T. Ilc 1, Mikulin 1, Ambrožič 6, Čirovič 2, Fajdiga 3, Gelze.
 LESTVICA: 1. Jugovič 23 točk, 8. Inles 14 točk.
 V 17. kolu igra Inles v gosteh z Dinamom.

MRL, zahod, MOŠKI: LIPA — KRŠKO 28 : 22 (15 : 13)
 Krško: Kastelic, Kekič 2, Božič 1, Šebalj 3, Starc 8, Bizjak 4, Avguštin 2, Šerbec 1, Iskra 1, Perec.
 LESTVICA: 1. Istraturist 26, 12. Krško 8.
 V 16. kolu igrajo Krčani z Moslavino.

MRL, zahod, ŽENSKO: NOVO MESTO — BRANIK 32 : 24 (14 : 11)
 Novo mesto: Udovč, Mrhar 1, Pelkó 1, Kastelic, Sitar 3, Iličin 5, Jakše 2, Mršnik 14, Godler 1, Kramar 5, T. Zupančič.
 ITAS KOČEVJE — MLINOTEST: prelozeno.
 LESTVICA: 1. Novo mesto 23 točk, 5. Kočevje Itas (tekma manj) 18 točk.
 V naslednjem kolu igrajo: Zadar — Novo mesto, Koka — Itas, itd.

SRL, MOŠKI: SEVNICA — MINERVA 30 : 25 (16 : 12), BRANIK — PONIKVE 14 : 17 (7 : 8).
 LESTVICA: 1. Ponikve 18 točk, 9. Sevnica 13 točk.
 V 15. kolu igrajo Ponikve v gosteh z Mokercem, Sevniciani pa v Veliki Nedelji.

SRL, ženske - vzhodna skupina: LISCA — RADEČE 28 : 18 (14 :

9), BREŽICE — VELENJE 28 : 22 (12 : 13).

LESTVICA: 1. Polana 23 točk, 7. Lisca 10, 10. Brežice 7.
 V naslednjem kolu igrajo: Zagorje — Brežice, Drava — Lisca, itd.

SRL, ženske — zahodna skupina: ISKRA — POLJE 28 : 18 (12 : 6), OLIMPIJA — METLIKA 24 : 18 (11 : 10).

LESTVICA: 1. Iskra Šentjernej 24 točk, 6. Metlika 12 točk.
 V naslednjem kolu igrajo: Predvor — Metlika, Burja — Iskra, itd.

odbojka

I. SOL — moški: SALONIT — PIONIR 0 : 3 (-14, -14, -7).

Pionir: Vernig, Babnik, Brulec, Kosmina, Škrbe, Černač, Graberški, Prah, Smrke, Petkovič.
 LESTVICA: 1. Pionir 30 točk.
 V naslednjem kolu igra Pionir s Kamnikom.

I. SOL — ženske: KOČEVJE — BLEDO 0 : 3 (-6, -12, -9).

LESTVICA: 1. Bled 26, 7. Kočevje 16 točk.
 V naslednjem kolu potujejo Kočevje v Rogozo.

nogomet

II. SNL — vzhod: BREŽICE — FUŽINAR 2 : 1 (1 : 0).

LESTVICA: 1. Brežice 20 točk
 V naslednjem kolu potujejo Brežičani v Lendavo.

II. SNL — zahod: ELAN — JESENICE 1 : 1 (0 : 1), DOMŽALE — KOČEVJE 4 : 2 (3 : 1).

LESTVICA: 1. Ilirija 23, 9. Elan 11 točk, 11. Kočevje 10.
 V 15. kolu igrajo: Kočevje — Elan, itd.

Inles splaval iz nevarnih voda

Dragocena zmaga Inlesa na gostovanju v boju za obstanek v II. ZRL — V med-občinski ligi poraz Krčanov in zmaga Novomeščank — V soboto derbi ženske SRL

DOLENJSKA, POSAVJE — Izredno dragocena zmaga Ribničanov v srečanju na vročem terenu v Adi, gladka zmaga Novomeščank, uspeh Šentjernejčank v republiški ligi, to so glavne značilnosti sobotnih rokometnih bojev v zveznih in republiških konkurencah.

Ribničani so na izredno vročem terenu v Adi proti neposrednemu nasprotniku za izpad iz drugoligaškega društva osvojili obe nadvse dragoceni točki. Inlesovi so prikazali dobro in borbeno igro, s katero so presenetili domačine. Vodili so ves čas srečanja, na koncu celo z 20:15, tako da njihova zmaga navzlic tesnemu končnemu rezultatu ni bila nikoli vprašljiva. Najboljšo igro pri Ribničanih je pokazal Ambrožič, ki je bil tudi najboljši strellec srečanja.

Ta zmaga je moštvo Inlesa pomaknila na lestvici na osmo mesto in imajo sedaj 14 točk, kar tri več od predzadnje uvrščenih Vrbsa in Dervente. Uspeh Ribničanov v Adi je še tolikanj bolj dragocen, ker mora Inles tudi v soboto gostovati; igral bo z Dinamom, ki ima točko več od Ribničanov.

POLOVIČEN USPEH V MRL — Po pričakovanju so Krčani na gostovanju v Ajdovščini ostali praznih rok. Le na začetku srečanja so bili enakovredni domačinom, ki so v nad-

končnemu uspehu. Metličanke so tokrat ostale praznih rok v Ljubljani, pa čeprav je bil v prvem polčasu rezultat kar šestkrat izenačen.

V vzhodni skupini si ekipi Lisce in Brežice navzlic zmagi nista zagotovili mirnega nadaljevanja in se bosta morali za obstanek v ligi še kako potruditi.

Ob skalalnici kar 1.500 gledalcev

Izredno uspela prireditelj ob zaključku letošnje skalalne sezone v Loškem potoku

LOŠKI POTOK — Minuli vikend je pomenil za Loški potok pravi športni praznik. Za slovo od letošnje zimske sezone so se namreč najboljši jugoslovanski skalalci na čelu z Ulago, Tepešem in drugimi zbrali na skalalnici v Loškem potoku, kjer jih je pričakalo kar 1.500 gledalcev.

Največ zanimanja je seveda veljalo Primožu Ulagi, ki se mu prvi skok ni najbolj posrečil, a je zato v drugem dosegel rekordno daljavo, ki bi mu zanesljivo zadoščala za zmago, če ne bi moral z roko podrsati po snegu. Ulaga se je tako moral zadovoljiti s šestim mestom, zmagal pa je nekoliko presenetljivo Tržičan Globočnik. V Loškem potoku so v soboto in nedeljo svoje znanje pokazali vsi od pionirjev do članov, trenerji pa so oba dneva izkoristili za plodne posvete in razgovore. Organizacija prireditve je bila odlična.

EKIPNO LOGATEC

SODRAŽICA — TVD Partizan iz Sodražice je pod pokroviteljstvom OO ZZB iz Ribnice pripravil pred dnevi na Travniki drugi memorialni smučarski tek, ki se ga je udeležilo preko 100 tekmovalcev iz desetih slovenskih klubov. Največ uspeha so imeli smučarji Logatca, ki so pobrali zmage v večini posameznih konkurencc in ekipni razvrstitvi.

M. G-č.

Pričenja se sezona speedwaya

KRŠKO — Avto-moto društvo v Krškem že vrsto let slov kot odlični organizator speedway prireditev, zato pravzaprav niti ne preseneča, da so Krčanom letos zaupali izvedbo petih tekmovalj, od tega dveh mednarodnih dirk.

Izjemno slabo vreme je razlog, da so morali za 18. marec predvideno dirko republiškega prvenstva prestaviti na jesenski čas. Obilno spomladansko deževje je precej načelo stezo enega najlepših speedway stadionov na starem kontinentu, zato jo bodo člani društva morali z udarniškim delom spet nekoliko obnoviti. Za letošnjo najpomembnejšo prireditev — preliminarno dirko svetovnega prvenstva

posameznikov, kot uradno imenujejo consko svetovno prvenstvo, ki bo 22. aprila ob 15. uri na Stadionu Matije Gubca v Krškem, bodo marljivi člani obnovili tudi varovalno ograjo ob stezi.

Tekmovalce osmih držav: Avstrije, Čehoslovaške, Italije, Madžarske, Poljske, Zvezne republike Nemčije, Sovjetske zveze in Jugoslavije, bodo krški organizatorji na predvečer conskega SP posameznikov presenetili z modno revijo vseh izdelkov iz proizvodnega programa novomeškega Laboda, ki praznuje letos svojo 60-letnico. Revijo v Delavskem domu Edvarda Kardelja 21. aprila prireja krški tozd Libna.

P. P.

V Novem mestu drugoligaška odbojka!

Gladka zmaga Pionirja v odločilnem srečanju SOL

Dve koli pred koncem prvenstva v slovenski odbojarski ligi že lahko skoraj zanesljivo zapišemo, da je Novo mesto doblilo drugoligaška. Igralci Pionirja so namreč v odločilnem srečanju proti edinemu resnemu tekmeu v boju za naslov prvaka — ekipi Salonita — zabeležili zmago, ki jim je prinesla pričakovani dve točki naskoka.

Resnici na ljubo je treba povedati, da so mnogi pospremili pionirjeve na pot v Kanal s precej pesimizma. Slabe in dokaj blede predstave v zadnjih kolih niso obetale podviga, toda vse kaže, da so imeli prav tisti, ki so trdili, da je Pionir hranil moči za odločilno tekmo. Gladka zmaga s 3:0 nad ekipo, ki je jeseni v novomeški športni dvorani tako namučila pionirjeve, je dovolj zgovorna. Vse je bilo odločeno v prvih dveh nizih. Domačini so namreč v prvem vodili že s 14:11, v drugem s 14:13, pa vendar oba seta izgubili na razliko. Novomeščani so tako dokazali, da so bili na srečanje tudi odlično psihično pripravljene, kar doslej zanje ni bilo v navadi. Trejni set je bil bolj ali manj formalnost, z odlično igro na mreži ter zanesljivostjo v polju so ga Novomeščani dobili v slabih dvajsetih minutah.

Če ne bo zares izjemnega presenečenja v zadnjih kolih (v soboto prihaja v Novo mesto ekipa neugodnega Kamnika), si lahko v Novem mestu torej že jeseni obetamo drugoligaško odbojko. Ne dvomimo tudi, da bodo pionirjevi enakovredni tekmecek ekipam, kot so Fužinar, Bled, Metallac, Student, kajti trdo in strokovno delo z mladimi že danes kaže svoje sadove.

RUSTJA IN POLJAKOVA

NOVO MESTO — Te dni se je zaključilo odprto prvenstvo Novega mesta v kegljanju. Pri moških je med 56 tekmovalci na kegljišču Loka zmagal Janez Rustja, ki je podrl 910 kegljev, medtem ko je bila pri ženskah presenetljivo najboljša Poljakova s 408 podrtimi keglji.

N. G.

PREPRČLJIVA ZMAGA — Rokometašice Novega mesta so v soboto s prepričljivo zmago nad mariborskimi Branikom (na posnetku) dokazale, da so najresnejši kandidat za končno zmago v medrepubliški ligi. Na posnetku ena izmed mnogih uspešnih akcij Novomeščank. (Foto: B. B.).

POČITNICE S KOMPASOM

V 140-ih krajih 320 objektov različnih kategorij

Kompasov katalog „Počitnice 1984“ je na voljo v vseh Kompasovih poslovalnicah in pooblaščenih agencijah. Odlikuje ga večja preglednost turistične ponudbe kot kdajkoli doslej s kratkimi opisi posameznih krajev in prenočitvenih objektov. Uvodna poglavja govorijo o nagradni anketi, kmečkem turizmu, najemanju počitniških stanovanj (apartmajev), naturizmu, navtičnemu turizmu in drugem. Nato sledi turistična ponudba po posameznih območjih od slovenskega do črnogorskega primorja, o kmečkem in kontinentalnem turizmu ter c zdraviliščih.

ZAUPANJE IMA SVOJO CENO

Kompas ni turistična agencija, ki samo „pokasira“ denar za opravljene turistične storitve po vnaprej določenih pravilih. Tistim, ki se odločijo za letovanja s Kompasom, nudi tudi določene ugodnosti, kot na primer 30% popusta za izlete po lastnem okusu iz programov Kompasovih poslovalnic v krajih ali bližini krajev bivanja. Ob končnem vplačilu aranžmaja je potrebno zahtevati KUPON, s katerim se boste pri prihodu v določen kraj oglasili v Kompasovi poslovalnici. 30% pa odračunajo takoj pri plačilu izleta.

20% POPUSTA bo deležen vsak za najem avtomobila pri Kompas Hertz Rent-a-car, ko ga bo potreboval za odhod v izbrani počitniški kraj. Enak popust velja tudi v primeru, če bo gost v namembni kraj potoval z javnim prevoznim sredstvom, pa si bo za dan ali več dni želel izposoditi vozilo. Skupaj s prijavnico za letovanje ima gost pravico zahtevati tudi KUPON ZA 20% POPUST.

NAGRADNA ANKETA

Tudi letos vas vabi Kompas, da ocenjujete objekte, v katerih boste bivali, osebje objekta, s katerim boste imeli stik, hrano in urejenost plaže. Ocenjujete lahko s točkami od 0 do 10, kar pomeni, da lahko posamezen objekt doseže največ 40 točk. Podobna anketa v lanskem letu je zainteresirala 2000 Kompasovih gostov, da so na razglednicah, ki so jih poslali s počitnic, ocenili okolje svojega bivanja. Pri Kompasu so poslani razglednice vtaknili v boben in izžrebali nagrade. Prvi trije izžrebanci so dobili povrjnene vplačane zneske za počitnice, 47 udeležencev ankete pa praktične nagrade. Tudi letos bo tako.

Vendar pa anketa nima za cilj samo podeljevanje nagrad in zbiranje razglednic. Rezultati ankete predvsem služijo orientaciji, kaj je boljše od drugega. V letošnjem Kompasovem katalogu so objekti, ki so bili dobro ocenjeni, označeni s krogom in tremi zvezdicami. To pa pomeni, da so bili lansko leto boljše od drugih. In te objekte Kompas najbolj priporoča. Ocena gostov pa je morda vzpodbuda tudi samim gostinskim delavcem, da si bodo letos priborili tri zvezdice.

VSE BOLJ PRILJUBLJENA POČITNIŠKA STANOVANJA

Človek gre na počitnice zato, da se bo sprostil in odvrnil vsakodnevne skrbi in dnevni red ali urnik od minute do minute odmerjenih dolžnosti. Zato se vse bolj uveljavljajo počitniška stanovanja — apartmaji, v katerih je človek sam svoj gospodar. Sam si skuha, karkoli in kadar hoče, spi, kolikor hoče in tudi kopa se, kolikor časa mu ustreza. Nihče ga ne preganja, živi v miru, sredi narave, ki mu sega skoraj do praga. Vsa ta sproščenost vpliva na boljše počutje, pa naj gostje bivajo ob jadranski obali, na kontinentu ob jezerih ali v hribih, pri zasebnikih ali družbenih objektih.

Potrebno je poudariti, da Kompas nikomur ne vsiljuje načina počitnic. Kot strokovnjaki s področja turizma z veseljem vsakomur priporočijo, kar so pripravili za počitnice. Odločitev pa prepuščajo gostom samim.

PRIZNANJE V PRAVE ROKE — Bogdan Iličin, dolgoletni nogometni delavec Dolenjske, s priznanjem, ki ga je pred dnevi dobil od Nogometne zveze Slovenije. (Foto: B. B.).

Kompas vam je našel prostor pod soncem!
 Kompas vam je pronašal mesto pod suncem!

letovanja 1984

Kamen je še vedno trd, poklic kamnosek nič več

Stoletja dolgo je veljalo prepričanje, da je poklic kamnoseka nekaj težkega, nekaj skratka, kar človeku nihče ne bi privoščil. Delo v vročini, enolično in garaško vihtenje klavira in že ga vidimo – to je kamnosek. Tako je bilo včasih. Z razvojem tehnologije pa so stroji odvzeli človeku težko delo in poklic kamnoseka je postal nekaj povsem drugega. Postal je oblikovanje, s področkom na lepem, skladnem in natančnem, malodane kiparstvo.

Šola za kamnoseka mladega človeka nauči, kako naj obrne kamen, da najde pravo žilo ter ga s pomočjo mehanizacije obdeli do najbolj zahtevnih oblik. Kot pika na i nato sledi še montaža, vgraditev izdelkov v razne objekte. Pa ne le to, da delo sodobnega kamnoseka ni več težko, tudi plačilo zanj je znak pametne odločitve za ta poklic. Povprečni mesečni osebni dohodek kvalificiranega kamnoseka danes presega 24.000 dinarjev.

Delovne organizacije, ki so združene v slovensko kamnoseško skupnost, vsem dljakom na tem odseku nudijo več kot veliko:

- brezplačno bivanje in hrano v dijaškem domu
- brezplačne šolske potrebščine
- štipendije in kar je najpomembnejše v tem času
- zagotovljeno zaposlitev.

Če še nisi star 18 let in če imaš dokončano osnovno šolo potem je še čas, da se odločiš in tudi ti postaneš član skupine zanimivih strokovnjakov, ki svoj pečat vtiskajo v večne oblike kamna, mojstrov, ki jim ljudje še vedno pravijo kamnoseki, le da danes to besedo izgovore s spoštovanjem.

Za vse informacije pokličite:

Industrija naravnega kamna in umetnega kamna MINERAL Ljubljana, 61000 Ljubljana, Letališka cesta 5, tel. (061) 447-419

Gradbeno in obrtno podjetje OBNOVA CELJE, 63000 Celje, Lava II št. 1, tel. (063) 21-020

Spolno gradbeno podjetje KRAŠKI ZIDAR SEŽANA Cesta na Lenjvec 4, tel. (067) 72-141

GIO Granitna Industrija Oplotnica 62317 Oplotnica, tel. (062) 819-111

Industrija naravnega kamna MARMOR Hotavica, 64224 Gorenja vas, tel. (064) 68-210

Spolno gradbeno podjetje PIONIR Novo mesto, 68000 Novo mesto, Kettejev drevored 37, tel. (068) 21-826

KAMNOSEŠKA SKUPNOST SLOVENIJE

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST
OBČINE METLIKA, CBE 23

PRODAJA STANOVANJ

v stanovanjskem bloku 1 B
(ob križišču) v Metliki

- Na voljo so:
- garsonjere
  - 1-sobna stanovanja
  - 1 1/2-sobna stanovanja
  - 2 1/2-sobna stanovanja
  - 3-sobna stanovanja

ROK DOGRADITVE JE LETO 1985.

Investitor: Samoupravna stanovanjska skupnost Sob Metlika

Informacije: Samoupravna stanovanjska skupnost občine Metlika, Cesta bratstva in enotnosti 23, telefon (068) 58-325, 58-370.

Ste se že odločili, kje boste preživel letni dopust?

V Pulju in okolici vam je na voljo 10 avtokampov, 15 hotelov in 4000 sob pri zasebnikih.

arenaturist se zahvaljuje

vsem poslovnim partnerjem, novinarjem, predstavnikom turističnih agencij in delovnih organizacij ter vsem obiskovalcem za udeležbo na predstavitev turistične ponudbe Pulja, ki so v Sloveniji bile:

- 19. 3. Bled — hotel Park
- 20. 3. Maribor — hotel Slavija
- 21. 3. Celje — hotel Evropa
- 22. 3. Nova Gorica — hotel Park
- 23. 3. Ljubljana — hotel Lev
- 24. 3. Novo mesto — hotel Metropol
- 24. 3. Otočec

INFORMACIJE: **arenaturist**
52000 Pula, Splitska 1, tel. (052) 23-811

industrija
stavnega
pohištva
61310 ribnica
partizanska 3
jugoslavija
telefon: (061) 861-411

inovak okna
kombivak okna
okna s polkni
gibljiva polkna
notranja vrata
vhodna vrata
garažna vrata
lamelirani profili
lamelirane plošče

tiskarna novo mesto

v novih proizvodnih prostorih in z novo organiziranostjo
širi svojo dejavnost na področju tiskarsko-knjigoveške dejavnosti
ter zato išče strokovne sodelavce

ofset tiskarje

knjigotiskarje

kvalificirane delavce

za delo na knjigoveških strojih

kvalificirane delavce za delo
v tiskarski in knjigoveški proizvodnji

če vas veseli delo v urejeni sredini, v delovnem vzdušju
z ustrezno motivacijo za vaš delež k prispevku v rezultatih,
vas vabimo,
da se oglasite osebno, s pismom ali po telefonu na naslov

tiskarna novo mesto
ragovska 7a
68000 novo mesto
tel.: (068) 21-134, 22-551

Ljubečna Celje

klinker
keramične
ploščice

telefon (063) 25-800

Ljubečna Celje

hlevit

tlak za hleve
Tel. (063) 25-800

DS SIS Stanovanjskega in Komunalnega gospodarstva Novo mesto

A. razpisuje v skladu s 25. členom pravilnika o delovnih razmerjih dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

1. strokovnega tajnika za področje Samoupravne komunalne skupnosti
2. sekretarja delovne skupnosti
3. računovodjo

B. objavlja prosta dela in naloge za:

— administratorko — sklenitev delovnega razmerja je za določen čas zaradi nadomeščanja delavke na porodniškem dopustu

Pogoji:

A 1: visoka ali višja izobrazba gradbene, komunalne ali druge ustrezne smeri, 5 oz. 8 let delovnih izkušenj, moralno-politična neoporečnost in da je aktivni družbenopolitični delavec z organizacijskimi sposobnostmi.

A 2: visoka ali višja strokovna izobrazba pravne ali upravne smeri, 5 oz. 8 let delovnih izkušenj in moralno-politična neoporečnost.

A 3: visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske smeri, 5 oz. 8 let delovnih izkušenj in moralno-politična neoporečnost.

B: dokončana srednja upravna-administrativna šola ali 2-letna administrativna šola in 2 leti delovnih izkušenj. Mandatna doba za dela in naloge pod A od 1 do 3 traja 4 leta.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih in objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: DS SIS Stanovanjskega in komunalnega gospodarstva, Novo mesto, Novi trg 6/II.

Pismene ponudbe pod A naj bodo v zapečatenih ovojnicah, na katerih naj bo v levem kotu označba „Za razpis“. Prijavljene kandidate pod A in B bomo o izbiri obvestili najkasneje v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav. Za dela in naloge pod B je predvideno poizkusno delo. Vse dodatne informacije se lahko dobe na telefon 21-040 int. 266.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Kočevje

razpisuje

I. Natečaj v letu 1984

za pridobitev posojila za individualno in združno gradnjo, nakup ali prenovo stanovanja ali stanovanjske hiše

Natečaj velja do vključno 20. 4. 1984.

Upravičenci se lahko seznanijo s podrobnostmi natečaja pri OZD in delovnih skupnostih, Društvu upokoencev Kočevje, Obrtnem združenju, krajevnih skupnostih in pri Občinskem odboru ZZB NOV.

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil dragi mož, oče, stari oče in stric

JANEZ MOHAR

Smolenja vas 61

Zahvaljujemo se vsem prijateljem, sorodnikom in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vence, vaščanom in sosedom za pomoč, ki ste jo nudili v težkih trenutkih. Zahvalo smo dolžni kolektivom IMV, Novoteksa-konfekcija I in Splošne bolnišnice Novo mesto, kaplanu za lepo opravljeni obred in vsem, ki ste pokojnega spremljali na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, stric in brat

FRANC TEKSTOR

kovaški mojster
Selo — Ratež 2

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in vaščanom, prijateljem in znancem, ki so nam nesebično pomagali, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in pokojnega spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se sodelavcem SGP Pionir-tozd MKI, DO Iskra-tozd Ela, IMV-tozd TAP Brežice, ZD Ljubljana — Šentvid-patronaža, ZZB NOV Mali Slatnik, delovni skupnosti uprave SO Novo mesto. Hvala guvernornikom ter duhovniku za opravljeni obred in tolažilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Fani, sin Drago, hčerki Milena in Darinka z družinoma, brat Ivan in Tone z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Hudo in težko je spoznanje, da nas je v najlepših letih življenja za vedno zapustil naš dragi mož, oči, brat, zet in stric

ROMAN GARBIČ

iz Velike Loke 41

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih in sočustvovali z nami. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnega spremljali na zadnji poti in s cvetjem zasuli njegov prepirani grob. Še posebna zahvala GD Velika Loka, DO Tesnila, ZG Ljubljana - tozd za transport Ljubljana-Moste, OO ZSM Velika Loka, guvernorniku Zupančiču za poslovilne besede ter duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega predragega

dr. JULIJA SAJETA — HAKIMA

se zahvaljujemo vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali. Zahvala tudi vsem, ki ste nam pisno in brzojavno izrazili sožalje, ter vsem, ki ste pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga v velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo Zdravstvenemu domu Novo mesto, družbenopolitičnim organizacijam občine Novo mesto in krajevne skupnosti Mestne njive v Novem mestu, Zvezi borcev in Združenju rezervnih vojaških starešin, delavcem novomeških zaporov, pripadnikom 8. SNOUB „Frana Levstika“ iz Ljubljane, Šentjernejškemu oktetu ter vsem trem guvernornikom. Hkrati se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka Splošne bolnišnice v Novem mestu, posebno še dr. Tonetu Starcu in dr. Francu Hübscherju za vso skrb in nego v času bolezni.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 43. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi in skrbni mož, oče, sin, brat in stric

FRANC LAVRIČ

z Gornjega Gradišča pri Dolenjskih Toplicah

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, z nami sočustvovali, darovali cvetje in spremljali pokojnega na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo delovnemu kolektivu Novolesa in njegovemu pihalnemu orkestru, delavcem in učencem osnovne šole Baza 20 Dolenjske Toplice, Srednji lesni šoli Škofja Loka, topliškim pevcem, Gasilskemu društvu Dolenjske Toplice, obema guvernornikoma za tople poslovilne besede ter župniku za opravljeni pogrebni obred. Iskrena hvala vsem, ki ste z nami čutili veliko bolečino.

Žalujoči: žena, sinova Igor in Aleš ter vse ostalo sorodstvo

POZD Elektromontaža
Abram Matko p. o.
Rožno 68280 Brestanica

Prodaja kombija 435 K

dne 13. 4. 1984 od 6. do
14. ure na sedežu POZD.
276/15-84

SGP Pionir, tozd Togrel,
razpisuje naslednje proste
delovne naloge in opravila:

- 2 KV ključavničarja (za delo v proizvodnji)
- 1 KV zidarja (za delo na montaži)
- 2 gradbena delavca (za delo na montaži).

Pogoji za sprejem:

- pod 1: končana poklicna šola strojne smeri,
- pod 2: končana poklicna šola gradbene smeri in
- pod 3: končana osnovna šola in starost nad 18 let.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisanih pogojev naj kandidati pošljejo v 10 dneh po objavi razpisa na naslov: SGP Pionir Togrel, Leskovec pri Krškem. Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in poskusnim delom. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh od dneva zaključka razpisa. 269/14-84

**SIS za komunalno in cestno dejavnost
Enota za urejanje stavbnih zemljišč
Brežice, Cesta prvih borcev 11**

razpisuje

javni natečaj

za oddajo stavbnega zemljišča za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v stanovanjski soseski Trnje. Na javnem natečaju, ki bo v četrtek, 3. maja 1984, ob 8. uri na sedežu Enot za urejanje stavbnih zemljišč v Brežicah, se oddaja stavbno zemljišče:

- za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše v soseski Trnje, lokacija šte. 117 (440 m²), cena zemljišča je 103,00 din za 1 m²;
  - stroški minimalne komunalne opreme znašajo 303,00 din za 1 m² zemljišča;
  - ponudnik je dolžan poravnati še koristne gradbene stroške, ki znašajo 39.926,00 din.
- V tem strošku so zajeti naslednji stroški, ki jih je investiral prejšnji uporabnik: projekt, soglasje za vodovod in kanalizacijo, sprememba namembnosti zemljišča, elektroenergetski priključek, elektro soglasje, lokacijska dokumentacija, lokacijski ogled, mapna kopija, kolkovina;
- v stroških komunalne opreme in koristnih gradbenih stroških niso zajeti naslednji stroški:
    - priključek na vodovod in kanalizacijo,
    - objava natečaja v Dolenjskem listu,
    - administrativno tehnični stroški enote.

Na javni natečaj se pride s pisno ponudbo na obrazcu, ki se vloži do 7. ure na dan javnega natečaja na sedežu enote v Brežicah. Ponudbi je treba predložiti potrdilo o plačani varščini 10.000,00 din. 275/15-84

**KRKA, tovarna zdravil
Novo mesto
TOZD Zdravilišča**

Krka, tovarna zdravil Novo mesto, TOZD Zdravilišča ima od 1. 1. 1984 dalje PE Zdravilišče v Strunjanu, ki je verificirana kot naravno zdravilišče za pljučna obolenja in astmo. Od Portoroža je zdravilišče oddaljeno 4 km in ima blago in prijetno podnebje. Hotel je visoke B kategorije s 300 ležišči.

V omenjeni PE imamo potrebe po zaposlitvi delavcev za opravljanje naslednjih del in nalog:

— vodja kuhinje

Pogoji:

- V. stopnja strokovne izobrazbe gostinsko-turistične smeri (kuharski tehnik) in
- 3 leta delovnih izkušenj

— vodja izmene v kuhinji

Pogoji:

- IV stopnja strokovne izobrazbe gostinske smeri (kuhar) in
- 2 leti delovnih izkušenj.

— kuhar (več izvrševalcev)

Pogoji:

- IV stopnja strokovne izobrazbe gostinske smeri (kuhar) in
- 1 leto delovnih izkušenj

— kuhar dietetičar ali slaščičar

Pogoji:

- IV stopnja strokovne izobrazbe gostinske smeri (kuhar za dietetičarska ali slaščičarska dela) in
- 3 leta delovnih izkušenj

— vodja izmene v restavraciji

Pogoji:

- IV stopnja strokovne izobrazbe gostinske smeri (natakar) in
- 2 leti delovnih izkušenj

— natakar — točaj (več izvrševalcev)

Pogoji:

- IV stopnja strokovne izobrazbe gostinske smeri (natakar) in
- 1 leto delovnih izkušenj

— pomivalka v kuhinji (več izvrševalcev)

Pogoji:

- popolna ali nepopolna osemletka in
- 3 mesece delovnih izkušenj

— sobarica (več izvrševalcev)

Pogoji:

- II stopnja strokovne izobrazbe gostinsko turistične smeri in
  - 3 mesece delovnih izkušenj
- Zaposlitev je možna tudi samo v času počitniške sezone.

Vse, ki so zainteresirani za zaposlitev v PE Strunjan, vabimo, da oddajo pisne prijave v kadrovske službi delovne organizacije v Novem mestu, Cesta herojev 45, v roku 8 dni od dneva objave.

Istočasno
razglasamo
dela in naloge

vodje komercialnega področja v vodstvu tozd Zdravilišča

Za opravljanje del se zahteva:

- VII stopnja strokovne izobrazbe ekonomske ali organizacijske smeri in
- 3 leta delovnih izkušenj

Kandidate, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje in so zainteresirani za opravljanje razglasenih del, vabimo, da oddajo pisne prijave v roku 8 dni v kadrovske službi delovne organizacije v Novem mestu, Cesta herojev 45. 279/15-84

**V TOVARNI
CELULOZE IN
PAPIRJA**

Tisti učenci sedmih in osmih razredov, ki se bomo odločili za poklic papirničarja oz. papirničarskega tehnika, smo si pred kratkim ogledali krško tovarno celuloze in papirja. Najprej smo zvedeli, kako je nastala in se razvijala ta tovarna, nato pa smo si ogledali posamezne obrate, slišali veliko zanimivega o delovanju strojev. Po ogledu se bo marsikdo od nas raje odločil za ta ali oni poklic, ki za gotovlja zaposlitev v tej veliki tovarni.
EVALD ROZMAN
OŠ Arčice

Gorenje promet servis

Začasni kolegijski poslovodni organ oglašča

prosta dela in naloge

TV serviserja (1) v servisu Gorenje Novo mesto.

Pogoji:

- končana elektro šola — šibki tok,
  - vozniško dovoljenje B kategorije.
- Ponudbe pošljite v 8 dneh na naslov: Gorenje, Kadrovske službi, 63320 Titovo Velenje.

Kandidate bomo o izbiri obvestili do 15. 5. 1984.
270/15-84

Srednja kmetijska šola Gm, Novo mesto, Sevno na Trški gori 13, objavlja

licitacijo

košnje sena na Pluski in v Pogancih dne 14. aprila 1984 ob: 8. uri v Pogancih in 11. uri na Pluski.
265/15-84

Industrijski obrat „Pohorje“
Mirna

Razpisuje:

javno prodajo

— za osebni avto IMV — RENAULT R-4 TLS
Letnik 1981 — vozen.

Licitacija bo v torek, dne 17. 4. 1984, ob 11. uri v upravni zgradbi doma, ogled vozila je možen 1 uro pred pričetkom licitacije. Polog za varščino je 10-odstoten.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 12. aprila — Lazar Petek, 13. aprila — Ida Sobota, 14. aprila — Valerij Nedelja, 15. aprila — D. železnik, Ponedeljek, 16. aprila — Bernardka Torek, 17. aprila — Rudolf Šreda, 18. aprila — Konrad Četrtek, 19. aprila — Ema

LUNINE MENE

15. aprila ob 20.11 — ščip

KINIO

BREZICE: 13. in 14. 4. hongkonški film Pogodba. 13. 4. nemški film Ljubaznosti hotel na Tirolskem. 14. 4. ameriški film Otok dr. Monroja. 15. in 16. 4. ameriški film Orožje proti ugrabiteljem. 17. in 18. 4. italijanski film Venerin vrt.

ČRNOMELJ: 12. in 15. 4. ameriški film Kamion smrti. 13. in 15. 4. ameriško-italijanski film Caligula. 17. 4.

maloglasi

SLUŽBO DOBI

SKUPNOST STANOVALCEV Ragovske 8, Novo mesto, išče snažilko za čiščenje skupnih prostorov za trikrat na teden.

SOBOSLIKAR dobi službo. Gvido Hren, V Brezov log 2, Novo mesto, telefon 22-437.

TAKOJ ZAPOSIM KV kuharico za vodenje gostilne. Stanovanje je v gostilni. Ostale informacije dobiti po telefonu (068) 68-395, v soboto od 12. ure dalje.

SPREJMEM delavca. Ključavničarska delavica. Peric Andrej, V Ragov log 1, Novo mesto.

STANOVANJA

GARSONJERO NAJAMEM takoj. Ponudbe na tel. 84-530 — Razvoje—Rak (dopolodne) ali na naslov: C. herojev 24/30 (za Rak).

MLAD PAR Z OTROKOM išče stanovanje v Metliki ali Črnomlju. Naslov v upravi lista (1923/84).

SOBO oddam dekletu z možnostjo souporabe kopalnice in kuhinje. Tel. 25-630.

MLADA tričlanska družina nujno išče manjše stanovanje samo za nekaj časa. Prosim, oglasite se na telefon 22-249.

Motorna vozila

CITROEN super 1,3, prevoženih 18000 km, prodam. Telefon (068) 24-831.

ZASTAVO 850, letnik 1981, prodam. Marinka Topolovec, Vrh pri Šentjerneju 9, Šentjernej.

PRODAM novo, rahlo karambolirano karoserijo za R 4, Marjanovič, Stranska vas 1, Novo mesto.

PRODAM 4 nove letne gume 145 x 13 znamke Tigar, Boris Legiša, Drska 11, Novo mesto, telefon 22-835.

ŠKODO 120 LS, letnik 1978, prodam ali zamenjam za Jugo 45. Ključne popolne Sevnica, telefon 82-126.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozdr Časopis Dolenjski list, Novo mesto.

USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Zdenka Lindič—Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 900 din — Za delovne in družbene organizacije 1.800 din, za inozemstvo 15 ameriških dolarjev oz. 40 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti). — Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, temeljna dolenska banka Novo mesto).

OC.LAS: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 325 din, za razpise, licitacije ipd. 455 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 495 din, 1 cm na prvi strani 650 din. Vsak mali oglas do 10 besed 180 din, vsaka nadaljnja beseda 18 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 — Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 33, telefon (068) 2-3606 — Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p.p. 33, telefon (068) 24-006 — Nenaročeni rokopiisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozdr Grafika, Novo mesto — Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ameriški film Rajanova hči. 19. 4. ameriški film Rdeči

DOLENJSKE TOPLICE: 14. in 15. 4. danski film Zakaj ne prideš v mojo posteljo?

KOSTANJEVICA: 14. 4. nemški film Nenavadni soskar. 15. 4. ameriški film Kuba. 18. 4. ameriški film Vrata raja.

KRŠKO: 15. 4. ameriški film Driver. 17. 4. italijanski film Štirje v igri. 18. 4. ameriški film Krvava maratonska noč. 19. 4. ameriški film Pirati avstopa.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 12. in 13. 4. francoski film Horoskop. 14. 4. matineja Konjiček Grbayček. 14. in 15. 4. hongkonški film Čudežni mojstri Kung-fua. 18. 4. filmsko gledališče — italijanski film Mesto žensk.

NOVO MESTO — KINO JLA: Od 13. do 15. 4. domači film Balkan ekspres. Od 16. do 18. 4. italijanski film Kariera neke policajke.

SEVNICA: 13. in 14. 4. angleški film Agent št. 1 ljubi in ubija. 15. 4. ameriški film Lov do smrti. 18. in 19. 4. jugoslovanski film Smrt gospoda Goluz.

prodam. Informacije dopoldne 21-421 interna 78.

ESKORT, letnik 1973, prodam za 10 milijonov. Brdovec, P. Beluhaba 7, Zaprešič.

OPEL KADET 72 prodam. Janez Medic, Črmošnjice pri Stopičah 12 a. R 12, letnik 1975, ugodno prodam. Informacije na telefon 22-436 ali 25-259.

R 4, letnik marec 1978, prodam. Cena 13,8 M. Telefon 25-371, popoldne.

126 P, letnik 1982, prodam. Informacije na telefon 22-441 interna 429, dopoldne.

KOMBI IMV 1600 prodam. Tone Fenc, Muharib 16, Novo mesto, telefon 24-301.

ZASTAVO 101 comfort, letnik avgust 1980, prevoženih 35000 km, dobro ohranjeno, prodam. Marjan Grubar, Vavta vas 57, Straža.

Z 101, karambolirano, prodam. Informacije po telefonu 22-644, od 6. do 14. ure, Franc Pušič, Bušinja vas 1.

ZASTAVO 750, letnik 1979, prodam. Ivan Gazvoda, Male Brusnice 3/a, Brusnice.

KADET CITY 1200, prva registracija oktober 1979, in traktorske gume (prednje in zadnje) prodam. Franc Pilge, 68263 Cerklje ob Krki 44.

R 4, letnik 1976, ugodno prodam. Trdinova 15 a, telefon 22-476.

126 P, letnik 1979, prodam. Hutar, CPB 9, Črnomelj, telefon 51-283.

ZASTAVO 101 comfort, letnik 1981, 23000 km, prodam. Telefon 20-287.

FORD ESKORT, dobro ohranjen, ugodno prodam. Domine Zupančič, Gornje Sušice 23, 68233 Uršna sela, telefon v službi 85-705.

Z 101, letnik 1978, dobro ohranjeno, nujno prodam. Telefon 72-021 interna 218, Jamnik, Gubčeva 7, Krško.

ŠKODO 100, letnik 1972, registrirano do septembra, prodam. Ferdo Androjna, Boštanj, telefon (068) 81-569.

Z 750, letnik 1975, prodam za 7,2 M. Telefon 25-370.

126 P, letnik 1978, prodam. Vrček, Kotarjeva 7, Novo mesto.

NSU 1200 C v dobrem stanju ugodno prodam. Lado Hočevar, Hrustulje 30, Škočjan.

Z 101 prodam. Jože Kren, Vrdu 11, Uršna sela.

Z 750, letnik 1978, in priklopo prodam. Tone Hočevar, Šmalčja vas 40, Šentjernej.

Z 101, letnik 1978, karambolirano, prodam. Drago Žabkar, Dobruška vas 5, Škočjan.

GOLFA, prevoženih 14000 km, ohranjenega, starega dve leti, prodam. Telefon 25-215.

R 4, letnik 1977, prodam. Telefon 24-359.

PRODAM 126 P, letnik 1977, cena 70.000. Informacije na tel.: 20-238.

ZASTAVO 126 P, letnik 1977, prodam. Telefon 25-028.

FIAT 125 P, letnik 1977, prodam. Kovačič, Koroška vas 36, Novo mesto.

ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam. Jerman, Dolenje Kronovo 27, Šmarješke Toplice.

MZ 250, letnik 1982, 2000 km, ugodno prodam. Prešeren, Šmarjeta 50, Šmarješke Toplice.

R 4, letnik 1974, motor neizpraven, prodam. Telefon 22-761, popoldne.

UGODNO prodam R 12, letnik 1973, registriran do 10. 7. 1984. Cena 6 milijonov. Kolenc, Tržišče 38.

UGODNO prodam cerado za Z 101 in razne rezervne dele za opel kadet B. Telefon 71-193, dopoldne.

Z 101, letnik 1977, dobro ohranjeno, prodam za 16,5 SM. Telefon 51-645.

OPEL ASCONO, letnik 1975, prodam. Jože Hudoklin, Dol. Gradišče 18, Šentjernej.

FIAT 750, letnik 1978, registriran do marca 1985, prodam. Klenovšek, Partizanska 29, Novo mesto.

PRODAM vozilce Zastava 101, letnik 1975. Informacije v popoldanskem času na telefon 23-275.

Kmetijski stroji

PRODAM grablje za BCS, konjski obračalnik, mlatnico brez čiščenja in mlin za zrnje na kamen. Anton Grahek, Otovec 3, 68340 Črnomelj.

Motorni BCS Diesel prodam. Marija Pravne, Selska gora, 68233 Mirna.

PRODAM dve rotacijski kosilnici znamke Wegler (rabljena) in SIP (nova). Judež, Praprče pri Šentjerneju.

PRODAM traktor 558 z gozdarsko opremo, vito (5 ton). Telefon 20-458.

PRODAM traktorske brane in dve gumi 10 x 28, nove. Ivan Švigelj, Stara Bučka 6, Škočjan.

PRODAM traktor Ursus 335, Franc Zorn, Potoki 1, Semič.

PRODAM traktor Ursus 35, prevoženih 2500 delovnih ur, v dobrem stanju. Drago Puželj, Veliki Kal 9, Mirna peč

PRODAM

JARČKE, stare 16 tednov, lahko dobite vsak dan. Jože Jeršin, Račje selo 2, Trebnje, tel. 44-389.

PRODAM elektromotor (enofazni). Franc Turk, Koroška vas 1, Novo mesto.

UGODNO PRODAM malo rabljeno peč na olje EMO 8, volneno preprogo (naravne barve), pregrinjalo (210 x 160) in ženski usnjeni plašč št. 38. Tel. 24-941, od 16. do 18. ure.

UGODNO PRODAM klubsko mičico. Tel. 24-921.

PRODAM avtoradio kasetofon in zvočnike, rabljene letne gume 145 x 13, fotoaparate KIEW in Zenith, tri spodnje kuhinjske elemente, pipo in kuhinjski boiler, tri šank stole, ročno izdelan šank, leseno pregradno steno, manjši komplet gedor. Tel. 24-267, popoldan.

UGODNO PRODAM voznega junca, starega 2 leti in pol. Ivan Sašek, Mali Orehek 9, Stopiče.

VLEČNO KLJUČO za VW hrošč prodam. Tel. 22-307, Ragovska 9 a, Novo mesto.

PO UGODNI CENI prodam dobro ohranjeno športno kolo Favorit. Alojz Može, Srebrniča 4 a, Novo mesto.

PRODAM 7 mesecev brejo kravo, tretjič brejo, in žrebico, staro 1 leto. Kastelic, Jezero 9, tel. 44-661, Trebnje.

UGODNO prodam razne dobro ohranjene ženske čevlje št. 37—39. Božič, Sevnica, Cesta na grad 39.

KLAVIRSKO HARMONIKO, 72-basno, 9 registrov, malo rabljeno, prodam. Alojz Špelko, Jama 39, 68361 Dvor.

GD Maharovec proda gradbeni material starega doma. Stavbo si interesi lahko ogledajo vsak dan. Željo po nakupu lahko sporoče na naslov društva. Upravni odbor.

PRODAM okroglo mizo in 4 stole. Drago Vidoni, 4. maj 1, Kočevje.

PRODAM tri prekajane šunke. Cena po dogovoru. Tel. 85-924.

PRODAM rabljen stroj za izdelavo betonskih zidakov (4 dimenzije). Janko Metelko, Ob gozdu 3, Sevnica.

BARAKO, novo, velikost 20 m², prodam. Tel. 82-567.

PRODAM PEČ Ribnica ITPP, 35.000, novo. Kastelic, tel. (068) 22-521 dopoldne.

PRODAM tipsko montažno pločevinasto garažo za osebni avto ali za gradbiščno barako. Tel. (068) 71-637, od 20. do 22. ure, razen vikenda.

LUCERNO IN SENO PRODAM po ugodni ceni. Cvelbar, Šmarjeta 5, Šmarješke Toplice.

PRODAM traktorski obračalnik, plug (12 col), vzprezni voz (16 col), stikalnico na kamen, gnojnični sod in električno črpaliko, 2 prašiča po 100 kg — bekona. Alfonz Jaki, Brinje 6, Šent-Štefan, tel. (068) 40-223.

PRODAM glasbeni center Gorenje. Šušteršič, Zagrebška 21, tel. 22-456.

PRODAM DOMAČ jabolčni kis iz neškropljenih jabolk. Paučič, Ljubljanska 4, Novo mesto.

PRODAM 3 m² orehovega lesa. Zupančič, Rumanja vas 6.

PRODAM hlevski gnoj. Tel. 43-820.

PLINSKO jeklenko za avto prodam. Pero Matič, Jerebova 8 b, Novo mesto.

PRODAM nemške ovcarje, stare 8 tednov. Ločna 10, Novo mesto.

PRODAM gobeline „Fant in dekle v naravi“ 55 x 78, Narava s knjigo (42 x 50) in Titovo sliko (25 x 25), vse v okvirih. Cena 4 M. Milka Zore, Bogneča vas 18, Trebelno 68231.

PRODAM garažo na Mestnih nji- vah. Gličič, Mestne njive 6, Novo mesto, telefon 22—284.

PRODAM piščance, 2 do 3 kg težke, hranjene z domačo hrano. Dobite jih lahko 14. in 15. aprila. Franc Kalin, Mihovica 35, Šentjernej.

PRODAM obil skeden (šupo) z hrastovimi deskami. Velikost 7,50 x 5 pokrit z kinkind opeko, ali menjam za gradbeni material. Prodam tudi žago Partner R 12 v dobrem stanju. Mavrič Franc, Osojnik 16, Semič.

PRODAM gruš za fasado. Nema- nič, Stopiče 75 (pod solo).

PRODAM junca za vprego. Štefan Količ, Veliki Podljuben 2, Uršna sela.

PRODAM mizarske stroje (tračno žago, debelinko in poravnalko, kombinirko s tremi operacijami). Stroji so nemški in rabljeni. Kličite na telefon (065) 52-072.

PISALNI STROJ „Optima“, me- hanski, prodam. Ponudbe pod šifro: „10 kopolj“.

PRODAM električni mlin za žito. Jože Novšak, Preska 6, Boštanj.

PRODAM kolo Rog maraton. Telefon 20-342.

PRODAJAMO rvaje nesnice. Telefon (068) 84-989.

OTROŠKO SOBO prodam. Infor- macije na telefon 22-074.

KUPIM

PREDPROSTOR za ADRIA 410 Q kupim. Telefon 25-179, zvečer.

KUPIM malo rabljen puhalik Taj- fun z motorjem. Zdenko Žvegič, Re- stanj 38, Senovo.

KUPIM dober motor za Austin 1300. Telefon 24-792.

KUPIM dobro ohranjeno pohištvo za dnevno sobo. Telefon 25-977.

GRADBENO BARAKO kupim. Ponudbe na telefon 20-568, popoldne.

KUPIM manjši vinograd z zidanim v Strahinjski gori, od silosa proti Polju. Telefon (068) 85-786, po 15. uri.

POSEST

NOVO vrstno niso v Novem mestu prodam (garaža, telefon, centralno ogrevanje, vrt). Tel. 20-423 ob delavnih- kih, po 20. uri.

PETSOBNO STANOVANJE (vi- soko prtiližje) v centru Novega mesta prodam. Tel. 22-278 po 16. uri.

V ŠENTJERNEJU oddam pol hiše v najem za dve leti. Naslov v upravlji- sta (1922/84).

POLOVICO HIŠE s posebnim vhodom in vrtom v centru Kočevja prodam. Informacije pri Stojkovič na Reški 2 v Kočevju.

HIŠICO z zemljo v Novem mestu prodam. Naslov v upravlji lista (1924/84).

PRODAM hišo, zidano, starejšo, pokleto, gospodarsko poslopje in 3 ha zemlje (gozda) blizu Jugorja v Beli krajini. Vseljivo takoj. Telefon (068) 72-808, od 15. do 17. ure do petka (13. 4.). Alojz Zlogar, Delavska 10, Krško.

NA MIRMEN KRAJU blizu Krškega prodam hišo s poslopjem, nekaj vinograda, sadovnjak, njivo v izmeri 1 ha. Sotošek pri Čepin, Kolodvorska 4, Krško.

VINOGRAD na Ljubnu (delno že obdelan) prodam. Na parceli je elektri- ka. Dostop z avtomobilom. Tel. 25-195.

PRODAM VINOGRAD v izmeri 6 a 65 m v Lubancu pri Uršnih selih. Dostop z vsakim vozilom, napeljava je tudi elektrika. Cena po dogovoru. Ana Nose, Dol. Sušice 15, Dol. Toplice.

V CENTRU ČRNOMLJA (Kolo- dvorska 12) prodam starejšo hišo, ki je zaradi lokacije primerna tudi za manjšo uslužnostno obrt. Cena 80 SM. Informacije dobiti pri Antonu Brula, Talčji vrh 2, 68340 Črnomelj.

PRODAM parcelo (800 m²) z novogradnjo. Naslov v upravi lista (1920/84).

PARCELO (16 arov) za vikend, 6 km iz Novega mesta, prodam. Tel. (068) 22-022.

NJIVO (25 arov) v Prapročah pri Žužemberku prodam. Informacije po 19. uri. Naslov v upravi lista (1921/84).

NA MIRMEN KRAJU pod Gorjan- ci prodam delno adaptiran hram z zemljiščem. Tel. 20-496 zvečer.

GRADBENE PARCELE v Birčni vasi prodam. Ogled in dogovor v soboto od 14. do 17. ure in v nedeljo od 9. do 12. ure. Gazvoda, Birčna vas 9 (pri železniški postaji).

R A Z N O

SAMOHARANILKA sprejme delo na dom. Naslov v upravi lista (1925/84).

POLAGANJE in dobava parketa, tapisona, itisona, plastičnih mas po konkurenčnih cenah! ZVONE NO- VAK, Ragovska 10 a, Novo mesto, tel. 23-853. Se priporočam!

Dne 5. 4. popoldne sem izgubila kuno od Dobruške vasi do križišča v Dobravi. Poštenega

ZAHVALA

Nepričakovano in tragično nas je za vedno in komaj v 25. letu starosti zapustil naš dragi sin, brat in nečak

IVAN KOBE

Vukovci 10, Vinica

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom Vukovcev in Kovačjega grada za pomoč. Hvala vsem, ki so nam ustno ali pisno izrekli sožalje. Posebna hvala govornikom, VVZ Črnomelj, Otu Nemaniču in sodelavcem, mladinski organizaciji in GD Učakovci za organizacijo pogreba iskrena hvala. Hvala župniku za opravljeni obred in pevcem za zapete pesmi.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica in teta

NEŽA KASTREVC

roj. Brule
iz Ređerče vasi 26

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem, znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, stali ob strani, ustno in pisno izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni dr. Vodniku za zdravljenje in župniku za obiske na domu in opravljeni obred. Zahvaljujemo se tudi kolektivom SŠGT slaščičarna, Komunalno podjetje Novo mesto, lesni obrat SGP Pionir Novo mesto, Ela, godbi. Vsem skupaj iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je komaj v 52. letu starosti zapustila naša draga žena, mama in stara mama

ANICA BAN

iz Kostanjka 25

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni pevcem, godbi, govorniku za poslovilne besede, delovnim kolektivom TE Brčtanica, TES Brestanica in Lisca Senovo ter župniku za opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: mož Stanko, sin Franci, hčerki Marija in Slavica z družinami

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

FRANC RAJAR

iz Bršljina 27

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, vaščanom Vrhpeči, kolektivom Varnost, Pionir in OŠ XII. SNOUB za vso pomoč in izrečene tolažilne besede. Hvala tudi pevcem iz Šmihela ter župniku za lepo opravljeni obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 82. letu nas je za vedno zapustil

MATIJA SEPAHER
— KOLARJEV
TINČE

iz Podrebra pri Semiču

Zahvaljujemo se vaščanom in sorodnikom za vso pomoč, izrečeno sožalje in darovane vence. Posebno zahvalo smo dolžni Antonu Plutu za ganljive besede, Tonetu Poču za poslovilne zvoke iz trobente in dekanu za opravljeni obred.

Žalujoči: nečaki z družinami ter ostalo sorodstvo
Podreber, dne 5. 4. 1984

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je za vedno zapustila naša dobra in skrbna mama, stara mama, sestra, svakinja in teta

ANICA BRULC

iz Smolenje vasi 65

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in kolektivu tovarne zdravil Krka, ki so nam izrekli sožalje, nam pomagali v najtežjih trenutkih, pokojni darovali cvetje in vence ter jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo družinam Lenart, Seničar, Brulc, Jaki, tov. Seničarjevi za poslovilne besede in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

*SAM, ČISTO SAM,
V MRZLEM GROBU SPIŠ,
NE LJUBEZEN IN NE BOL
NE MORE TE ZBUDITI.
O, DA MOGEL BI SE SPET VRNITI!*

V SPOMIN

9. aprila je minilo pet žalostnih let, odkar nas je zapustil

JOŽE MUC

Gor. Lokvica 11, Metlika

Z žalostjo v srcu te bomo ohranili v trajnem spominu!

Mati Vida, oče Anton, sestra Majda, brat Tone
in ostalo sorodstvo

*Črni dan je moral priti,
bridkosti dan, oj dan solzan.
Težka bila je ločitev,
ves jok, vse solze so bile zaman.*

V SPOMIN

Danes minevajo žalostna tri leta, odkar me je za vedno in nenadoma zapustil moj ljubljeni mož

IVAN JARKOVIČ

Veliki Podlog

Vsem, ki se ga kakorkoli spominjate, mu prinašate cvetje, prižigate svečke, iskrena hvala!

Vedno nanj misleča žena Lojzka

ZAHVALA

V 89. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, babica in prababica

TEREZIJA SITAR

iz Novega mesta, Šmihel 50

Najprisrčneje se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, vaščanom in osnovni šoli „Dragotin Kette“, ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, Domu starejših občanov v Novem mestu za vso skrb in nego v času bolezni. Posebna zahvala duhovniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je za vedno zapustil naš nadvse dobri in skrbni mož, ata, stari ata, brat in stric

ANTON OSTERMAN

iz Hruševca 18 pri Straži

Zahvaljujemo se vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem, znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, pokojnemu darovali vence in cvetje, ga spremili na zadnji poti, nam pa izrekli sožalje. Zahvalo izrekamo Novolesu, VVO Novo mesto, župniku za opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Anica, hčerka Nada in Olga z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama in babica

KATARINA MOVERN

roj. KRIZE

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem in sosedom Fuksovim, Primoževim in Miklavščevim ter vsem drugim, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam kakorkoli pomagali. Prav tako lepa hvala za poslovilne besede Nežki Bezek in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

Sela pri Semiču, dne 20. marca 1984

*Ne jokajte na moj grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 74. letu starosti se je končalo trno življenje

ANGELE PLUT

iz Vavpče vasi pri Semiču

Iskrena hvala sosedom in sorodnikom, ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti, ji podarili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala tov. Martini za poslovilne besede.

Žalujoči: sestra Olga z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega-ata, starega ata, dedka, brata in strica

MIHAELA GOLOBA

Senovo 75

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili toliko lepega cvetja in vencev. Posebna za hvala zdravnikom in sestram nevrološkega oddelka novomeške bolnišnice za ves trud in nego. Hvala godbi s Senovega, pevcem za zapete žalostinke, Društvu upokojencev, tov. Milaņu Bahču za poslovilne besede, kaplānu iz Brestanice za lepo opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojnega spremili k počitku, nam pismeno ali ustno izrazili sožalje, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Rozi, zet Miha, vnuka Miha in Vida z družinama, Anica Župevc, sestre in nečaki

Trebež, Celje, Senovo, Ludwigsburg

ZAHVALA

V 78. in 77. letu starosti sta nas po daljši bolezni zapustila mama in oče, stara mama in stari ate, teta in stric, sestra in brat

AMALIJA in FRANC KERIN

iz Gorenje Lepe vasi 7, Krško

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojna v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo godbi iz Krškega (Djuro Salaj) in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sin Janez z družino, sin Rafko, sin Franci z družinami, hčerke Vera, Draga, Franika z družinami in ostalo sorodstvo

Rajko Šajnovič

V nedeljo dopoldan so v novomeškem kulturnem hramu že tretje leto zapored praznovali 8. april, svetovni dan Romov...

prebral sedem strani govora, ki se ga ne bi smoval še tak govornik. Takole je svoje poslušalce uvodoma nagovoril: „Ali ni žalostno, da nas ljudje preganjajo, da nas gledajo postarani in govori, da vsi smrdimo, da krademo, da smo vsi enaki...“

Društvo od ustanovitve uspešno vodi 36-letni Rajko Šajnovič. Odkar je zaradi poškodovane hrbtenice upokojen, je ves čas posvetil problematiki svojih bratov in sester, kot jih sam poimenuje. Njegovo stanovanje v naselju Majde Šilc je eno od zatočišč, kamor Romi najpogosteje zahajajo. Temu je potrebno napisati prošnjo za delo, drugi potrebuje socialno pomoč, Rajko rešuje spore med romskimi družinami, skratka, živi in dela le za Rome, ki so ostali pozabljeni na dnu družbene lestvice.

Rajko rad poudarja, da je sam Rom in da presneto dobro ve, kaj je revščina, mraz, obup, razočaranje, žalost, lakota in bolezen, saj je bil vsega tega že deležen. Končal je dva razreda osnovne šole v Šmihelu, danes pa že uspešno nadaljuje večerno osemletko. Za proslavo romskega praznika je napisal in

Rajko kljub temu da se stvari po polzevo premikajo na boljše, vztraja. Rešitev romskega vprašanja vidi le v pomoči vse družbe in sodelovanju čimveč Romov v društvu Rom, ki ima sedaj le 35 članov. Pričakujejo, da se bodo kmalu priključili tudi ostali. „To društvo smo ustanovili z namenom, da bomo sami reševali svoje nesporazume, naše probleme in revščino. Prizadevam si, da bi bili Romi svobodni in enakopravni državljani naše domovine. Pomagam pri zaposlovanju in spodbujamo tiste Rome, ki so že zaposleni, da vztrajajo pri delu. Naše društvo si bo tudi v bodoče prizadevalo, da bi čimveč romskih otrok obiskovalo šolo in osemletko tudi končalo, nadalje, da bomo skrbeli za zdravje in higienske razmere Romov. Člani društva bodo pripravili tudi delovno akcijo za očiščenje romskega naselja,“ razmišlja Rajko in dodaja, da bi bilo potrebno čimveč mladih Romov vključiti v mladinske delovne akcije, v športne sekcije in podobno, saj se bodo le na ta način Romi otresli svoje prevelike družbene izolacije. Rajko verjame v to, saj je tudi zanj delo na mladinski delovni akciji v Čakovcu pomenilo preobrat v načinu življenja. Tam so mu pomagali, da je začel drugače, prav to pa želi tudi drugim Romom.

JANEZ PAVLIN

Kos tudi tehničnim nesrečam

Eno izmed treh naj sodobnejših gasilskih vozil v Sloveniji ima Dolenjska — Nastale so denarne težave, saj podpisniki ne spoštujejo dogovora

NOVO MESTO — Naj sodobnejši gasilski avtomobil, namenjen intervencijam, predvsem pri tehničnih nesrečah v industriji ali v tranzitnem prometu, je nabavljen za potrebe širše Dolenjske. Ni pa še uresničen družbeni dogovor, ki zagotavlja denar za nabavo in vzdrževanje.

Zavedajoč se nenehne nevarnosti, ki grozi industriji ob uporabi lahko vnetljivih tekočin in kemikalij, nesreč pri prevozu podobnih tovorov na cestah in tudi morebitnih elementarnih nesreč, so večje delovne organizacije štirih dolenjskih občin dokaj hitro

družile potrebne devize za nabavo vozila, ki je takim nesrečam kos. Usposobljena je tudi že ekipa, ki zna s tako zahtevno tehniko ravnati, pri Zavodu za požarno varnost v Novem mestu, kjer je vozilo nastanjeno in ki zanj skrbi, je uvedeno 24-urno dežurstvo, toda...

Ob nabavi vozila je bilo potrebno zagotoviti še precej dinarskih sredstev, ki jih je zavod zagotovil s premostitvenim kreditom na svojo ime, zdaj pa je v tako hudi finančni stiski, da komaj zagotavljajo osebne dohodke.

OD JUTRI TEDEN PREKMURSKJE KUHINJE

NOVO MESTO — Hotel Kandija prireja od jutri pa vse do prihodnjega petka priljubljene dneve prekmurske kuhinje. Kot so pokazale prejšnje tovrstne prireditve, je med Novomeščani zanje veliko zanimanje, še posebej, ker so tudi cene ponujenih jedi, omenimo le bograč, cigansko pečenko, rataš, langaš, primerne za domala sleherni žep. Med tednom prekmurske kuhinje bo obiskovalce v hotelu Kandija vsakodnevno zabaval ansambel Čarda.

POHOD NA KLEK

METLIKA — Tukajšnje planinsko društvo pripravlja v torek, 1. maja, tradicionalni pohod na Klek. Odhod s posebnim avtobusom bo ob 6. uri zjutraj izpred samopostrežne trgovine v Metliki, planinci pa se lahko prijavijo do 20. aprila pri Stanetu Brodariču (skupščina občine). Anki Krstinec (občinski komite ZKS) ali Branku Brodariču (prodajalna kmetijske za-druge).

VEČER GLASBE

KOČEVJE — Delavska godba Kočevje je organizirala 31. marca v Seškoj domu večer zabavne in narodnozabavne glasbe. Na njem so poleg organizatorjev nastopili Zabavni orkester, ansambel Plehband in ansambel Veterani.

PANKRTI V ŠPORTNI DVORANI!

V nasprotju s prejšnjimi leti se z jutrišnjim občan pričenja sezona glasbeno-kulturnih prireditev, ki bo trajala tja do septembra. Za prvomajsko praznike se bodo namreč v gostišču na Loki pričeli vrstiti zanimivi in kakovostni glasbeni, gledališki in literarni nastopi. Prireditelj — OK ZSMS Novo mesto — je že v dogovorih z vrsto imen z omenjenih kulturnih področij. V petek, 13. aprila se bo s pričetkom ob 20. uri v novomeški športni dvorani predstavil eden naših najbolj znanih rockovskih ansamblov — Pankrti.

NOVI FOSILI V NOvem MESTU

NOVO MESTO — V nedeljo, 15. aprila, se bo ob 19. uri v novomeški športni dvorani Marof dolenjski javnosti predstavila znana jugoslovanska popevkarska skupina Novi fosili, ki uživa veliko priljubljenost pri mladi in srednji generaciji, popevke, ki jih izvajajo, pa so med najbolj znanimi zabavnoglasbenimi deli pri nas. Pred časom je skupina zamenjala pevko, ki se je dobro vključila v skupino. Vstopnice je mogoče kupiti v športni dvorani.

Čigav bo tomos automatic?

Do proglasitve zmagovalca le še dva dobra tedna — Ima kdo naročnike „na zalogi“?

Naši zvesti pismoonoši so se utrudili ali pa je zmanjkalo novih naročnikov Dolenjskega lista. Naj bo tako ali drugače, tekmovalce gre h koncu, le malo časa nas loči od dneva, ko bo Dolenjski list podelil tomos automatic tiste-mu pismoonoši, ki je v štirih mesecih pridobil največ novih naročnikov našega tednika. V torek, 10. aprila, je bila lestvica najbolj vnetih poštarjev taka:

- 1. Tomislav Pavlič, pošta Novo mesto, 90 novih naročnikov,
2. Jože Vidmar, pošta Dvor, 80 novih naročnikov,
3. Feliks Kastelic, pošta Žužembek, 47 novih naročnikov,
4. Anton Jene, pošta Škocjan, 44 novih naročnikov,
5. Marija Ban, pošta Škocjan, 44 novih naročnikov,
6. Milan Škoberne, pošta Senovo, 42 novih naročnikov,
7. Leopold Peterle, pošta Mokronog, 32 novih naročnikov,
8. Slavka Kolenc, pošta Mirna peč, 29 novih naročnikov,
9. Anton Dragoš, pošta Črnomelj, 26 novih naročnikov,
10. Jože Kuplenik, pošta Otočec, 22 novih naročnikov.

TAKO ALI TAKO

Onega dne so se spet srečali najvidnejši predstavniki občin Kočevje in Ribnica na nekem medobčinskem posvetu v Ljubljani. Ko so tako sedeli skupaj, se neki Kočevjec spomni:

— Zdjale, ko smo tako lepo zbrani, bi lahko rešili kakšen medobčinski kočevsko-ribniški problem. — Ali pa kakšnega zakuhali, se je hitro spomnil neki Ribničan.

Dom za svet elektronike

Bodo letošnja 20. obletnico marljivi radioamaterji s Prekope praznovali v novem domu Ljudske tehnike?

PREKOPA PRI KOSTANJEVICI — Radioklub Iskra (YU 3 DDT) na Prekopi na Dolenjskem bi rad lep jubilej, 20-letnico uspešnega delovanja, letos zaokrožil z odprtjem novega doma Ljudske tehnike.

Doslej so opravili že 5.560 udarniških ur in porabili okoli 1.354.000 din. Prizadevni člani in krajanje, ki vedo, kaj pomeni organiziranje in izobraževanje mladih v duhu tehnične kulture, so doslej vedno radi zavihali rokave ali kako drugače pomagali, da bi mla-

Tragedija v vrtcu

Po izjavi preiskovalnega sodnika bodo okoliščine tragičnega dogodka v metliškem vrtcu javnosti pojasnjene prihodnji teden

METLIKA — Med Metličani je prejšnji teden boleče odjeknila vest o tragičnem dogodku, ki se je pripetil v tamkajšnjem vrtcu. V sredo okoli 12. ure je namreč zaradi nesrečnega naključja v vrtcu umrla enoletna K. K. iz Metlike.

Preiskava o tragičnem dogodku ta čas še teče, po izjavi preiskovalnega sodnika Temeljne sodišča Novo mesto pa bodo rezultati znani čez kak teden, ko bodo javnosti tudi predstavljeni okoliščine, v katerih je prišlo do smrti deklice. Sedaj lahko zapišemo le to, da je bilo tistega dne na oddelku, kjer je sicer vpisanih

13 otrok, poleg enoletne K. K. še sedem malčkov. Vse kaže, da se je deklica zadušila. Čeprav je otroku takoj priskočila na pomoč vzgojiteljica, ki jo poznajo kot vestno, izkušeno in pridno delavko in skušala z umetnim dihanjem dekletce obuditi k življenju, za enoletno K. K. ni bilo več pomoči.

Razumljivo, da je dogodek med Metličani vzbudil veliko razburjenja, tudi različnih govoric in ugibanj. K vsemu temu lahko še zapišemo, da je to prva takšna nesreča v dvajsetih letih obstoja metliškega vrtca.

B. B.

11. nagrada Bele krajine

1. maja na Brezju motokrosisti treh dežel

BREZJE PRI ČRMOŠNJICAH — 1. maja bodo na progi za motokros na Brezju pri Črmošnjicah znova zabrneli motorji. Po 12 tekmovalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije se bo namreč pomerilo za pokal Alpe Adria v razredu 125 ccm, hkrati pa je to tudi tekmovalje za 11. nagrado Bele krajine in 20. prireditve, ki jo je AMD Bela krajina organiziralo od leta 1973.

Prvomajsko tradicionalno tekmovalje v motokrosu v Beli krajini, ki bo letos posvečeno tudi 40. obletnici 1. zasedanja SNOS v Črnomlju, pomeni predvsem poglobljanje prijateljskih vezi in sodelovanja med tremi narodi, zato mu organizator posveča še toliko

večjo pozornost. Priprave na mednarodni troboj in republiško prvenstvo v motokrosu, ki bo na Brezju istega dne, so v polnem teku, končan pa je tudi že seminar za 20 novih športnih funkcionarjev. Organizator prireditve

● Predsednik častnega odbora prvomajskega mednarodnega srečanja je Ivan Maček—Matija, ki je tudi predsednik odbora za ureditev zgodovinskega območja Kočevskega Roga in častni občan črnomske občine. Predsednik organizacijskega odbora je še naprej inž. Martin Janžekovič, vodja tekmovalja pa Lojze Gabrovac, predsednik AMD Bela krajina.

Avto-moto društvo Bela krajina pa se zaveda, da bo moč uspešno izpeljati prireditve le s podporo družbenega dela ter družbenopolitičnih skupnosti in organizacij Bele krajine in Dolenjske.

ZVEZDE MOČNEJŠE OD ZDRAVJA?

NOVO MESTO — V počastitev 7. aprila, dneva zdravja, je bila 5. aprila v novomeškem Domu JLA prireditve pod naslovom „Otrokovo zdravje — jutrišnje bogastvo“, ki ga je organizirala Občinska zveza DPM, kulturni program pa so pripravili pionirji novomeških osnovnih šol, osnovne šole Vavta vas, VVZ Ljubljanska 1 in Drska 1. Ob koncu prireditve je dr. Janžekovič razdelil priznanja in knjižne nagrade posameznikom in VVZ ter pionirjem iz osnovnih šol, ki so najboljše risali in pisali na temo otrokovo zdravje. Zanimiv program, ki ga je povezovala Pika nogavička je zaključila dr. Levstikova s predavanjem „Prehladna obolenja otrok“. Žal je prireditve obiskala le peščica Novomeščanov, saj so si raje ogledali prireditve „Zvezde plešejo“, ki je bila ob istem času v Sportni dvorani.

Posavski hipodrom pri Bregah?

Načrti Konjeniškega kluba Posavje iz Krškega

KRŠKO — Konjeniški klub „Posavje“ v Krškem je le našel dokončno lokacijo za postavitve hipodroma. Gre za opuščeno gramoznico pri Bregah v krški občini, kjer bodo najprej uredili ograjeno dirkalno stezo in sanitarije. O tem se bodo pogovorili v nedeljo, 15. aprila, ob 10. uri v hotelu Sremič na letnem občnem zboru kluba, kamor so poleg posavskih ljubiteljev konjeniškega športa v Posavju povabili še druge rejce konj in delegacije prijateljskih klubov. Izvolili bodo tudi novo vodstvo in razdelili brošure o Konjeniškem klubu Posavje, Krško.

KRKA TOVARNA ZDRAVIL NOVO MESTO TOZD ZDRAVILIŠČA KRKIN HRAM VABI Obveščamo cenjene goste, da v petek, 13. aprila 1984, ponovno odpiramo Krkin hram na Trški gori. Odprt bo vsak petek, soboto in nedeljo od 13. do 22. ure. Po dogovoru in predhodni rezervaciji organiziramo družabna in poslovna srečanja v prostorih ali na odprti terasi. Gostom bo na voljo pestra izbira zidaniških jedi in dobra dolenjska kapljica. V času prvomajskih praznikov bo Hram odprt. Rezervacije po telefonu (068)22-410 (hotel Kandija), direktna številka Hrama 20-250. EP/DL

NAŠ PREDMET V VESOLJU — Včeraj so člani sovjetsko-indijske posadke, ki se je vrnila z bivanja v orbitalni postaji Saljut 7, prinesli s seboj na Zemljo tudi prvi predmet iz naše domovine, ki je poletel v vesolje. Gre za značko Astronavtsko-raketarskega kluba Vladimir M. Komarov iz Ljubljane. Značko so ponesli v vesolje sovjetski vesoljci L. Kizmin, V. Solovljov in O. Atkov, ko so 8. februarja poleteli na dolgotrajen polet.

Kovinarji se bodo pomerili Letos že 8. črnomaljsko občinsko tekmovalje ČRNOMELJ — 13. aprila bo v Črnomlju že osmo, lahko rečeno tradicionalno in dobro vpeljano občinsko proizvodno delovno tekmovalje kovinarjev. V šestih delovnih organizacijah se bo pomerilo v štirinajstih poklicih 95 tekmovalcev.

Že lansko štvelilo prijavljenih — bilo jih je 69 — je bilo rekordno, letošnje pa presega vse pričakovanje. Seveda se vsako leto vključujejo tudi nove delovne organizacije. Letos bosta debutirala kmetijska zadruga in Uniorjev obrat iz Starega trga. Lani sta se prvič vključila tudi dva zasebna obrtnika, letos pa jih je že kar 12. Tekmovalci se bodo pomerili v teoretičnem znanju iz samoupravljanja, varstva pri delu in znanja iz poklica, ki ga opravljajo, v praktičnem delu pa bodo naredili izdelke. Najboljši strugarji, rezkalci, orodjarji, brusilci, varilci (CO2, ročno električno obločno, plamensko in argonsko), livarji, ključavničarji, avtomehaniki OTTO in Diesel, industrijski električarji in kleparji se bodo udeležili regijskega tekmovalja v Črnomlju in Novem mestu.

TEKMOVANJE KOVINARJEV

NOVO MESTO — V soboto, 14. aprila, bo v IMV, SGP Pionir, v Iskri tozd Hipot in Upori Sentjerneje ter v Centru usmerjenega izobraževanja Boris Kidrič Novo mesto potekalo 3. občinsko proizvodno delovno tekmovalje kovinarjev novomeške občine. Za uvrstitev na regijsko tekmovalje se bodo med seboj pomerili strugarji, varilci, orodjarji, rezkalci in avtomehaniki. Zaključek in razglasitev tekmovalja bo v Centru usmerjenega izobraževanja Boris Kidrič ob 15. uri.

kozzerija KUVERTE SO NAJVEČJE ZLO!

Sklicatelji sestanka so bili presenečeni nad številčno udeležbo. „Še nikoli jih ni bilo toliko,“ je rekel odgovorni. „Ne smes pozabiti, da je bil sestanek sklican med delovnim časom,“ mu je odgovoril drugi odgovorni. Po preštevanju in pregledu sklepov s prejšnjega sestanka so prešli na osrednjo točko dnevnega reda: težka gospodarska situacija in možne poti iz nje. Govorniki so kar tekmovali, kdo bo povedal kaj pametnega: obdoločevali so zastarelo strojno

opremo, neprimerno politiko glede razdeljevanja deviz, zmanjšanje uvoza, preveliko zadolženost, spotali so se ob neodgovornost, žugali so nedisciplini in premajhni storilnosti, jezili so se nad izigravanjem sprejetih zakonov. Besede so bile ostre kot britev, zdelo se je, kot da rešitev ni, dokler se ni oglasil tovariš Penzič. „Kuverte!“ je zadonelo po sejni dvorani in sklonjene glave so se dvignile in se zazrle v isto točko, v obraz tovariša Penziča. Pričakovali so obsodbo pod-

kupovanj, o katerih se je zadnje čase govorilo po Repičevini. „Kuverte so največje zlo!“ se je odbijalo od zaves. Sestankujoči so postajali nestrpni, kajti lepo se je naslajati nad razkrinkavanjem. „Dokler bodo delavci gledali samo na to, koliko prinesejo petnajstega domov v kuverti, bo tako, kot je. Vprašam se: kdo je vzgajal ta delavski razred, te ljudi, da gledajo samo v kuverte? Pomembna jim je samo kuverta in spet kuverta!“ je letelo od ušesa do ušesa in prisotni so čutili

besede kot klofute. Tovariš Penzič je ponovil kuverte še najmanj petdesetkrat, ko se je končno zavel za zategovanje pasu, za več dela, discipline in samoodpovedovanja. „Le tako se bomo izvlekli,“ je zaključil. „Le kaj ima ta človek toliko proti kuvertam?“ je šepnila Iglova Strojnikovi. „Niti sanja se mi ne. Vem pa, da prejema penzijo na tekoči račun. V kuverti mu namreč ne bi stala,“ je odšepetala Strojnikova. TONI GAŠPERIČ